



GHID DE INTEGRITATE

În execuția contractelor derulate cu fonduri europene

Coordonator: *Victor ALISTAR*

Autori: *Iuliana COȘPĂNARU*
Alina LUNGU
Ctibor KOSTAL
Sergej MURAVJOV

A contribuit:

Monica PETRESCU

Integritatea este una dintre căi; se distinge de celelalte prin faptul că este corectă și singura pe care nu riști să te rătăcești vreodată.

M.H. McKee



Acest material a fost produs de Transparency International România | Asociația Română pentru Transparență în cadrul proiectului „Crearea unei rețele naționale de ONG-uri cu scopul monitorizării integrității utilizării fondurilor structurale în România” finanțat de UNIUNEA EUROPEANĂ prin programul PHARE. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene

UNIUNEA EUROPEANĂ



Proiect finanțat prin Phare

Contacte:

Bd. Nicolae Balcescu, nr 21, et 2, Sector 1,

Bucuresti, cod 010044 – ROMANIA, tel: 021-317.71.70 fax: 021-317.71.72

office@transparency.org.ro

www.transparency.org.ro

© Dreptul de autor

Toate drepturile asupra acestei publicații sunt rezervate Asociației Române pentru Transparență (Transparency International - Romania). Publicația sau părți ale acesteia pot fi reproduse numai cu permisiunea Asociației.



CUPRINS

1.INTRODUCERE.....	5
1.1. Rolul și Obiectivele Ghidului de Integritate.....	6
1.2. Politica de coeziune și fondurile structurale.....	7
1.3. Societatea civilă în calitate de promotor a integrității publice.....	17
1.4. Rolul și atribuțiile administrației publice în accesarea fondurilor structurale.....	20
2. Ce este Integritatea?.....	24
2.1. Importanța integrității în gestiunea contractelor finanțate din fonduri structurale.....	25
3. Standarde în asigurarea integrității și de luptă anti-corupție.....	42
3.1. Accesul la informații de interes public.....	42
3.2. Transparența Decizională.....	45
3.3. Conflicte de interese și regimul incompatibilităților în exercitarea demnităților și funcțiilor publice.....	54
3.4. Infrațiuni de corupție.....	72
4. Mijloace de intervenție.....	88
4.1. Avertizarea în interes public.....	88
4.2. Mijloace de intervenție pe cale administrativă.....	91
4.3. Acțiuni Judiciare.....	104
5. Glosar de termeni.....	110
6. Breviar legislativ.....	112





1. INTRODUCERE

Despre Proiect

Una dintre provocările cu care se confruntă România în calitate de stat membru, rezidă în gestionarea corectă și eficientă a fondurilor europene - atât din perspectiva autorităților publice care vor coordona administrarea acestor resurse financiare, cât și din perspectiva beneficiarilor propriu-ziși ai acestor fonduri.

O dată cu aderarea României la Uniunea Europeană, politicile prioritare la nivel comunitar devin în consecință, priorități la nivel național. România se vede pusă astfel, în fața unor noi provocări ce derivă, pe de o parte, din decalajele în relația cu celelalte state membre, iar pe de altă parte din problematici existente la nivel național, cum ar fi competitivitatea și capacitatea administrativă scăzută, capital fizic și uman insuficient și o capacitate de inovare scăzută.

În consecință, una dintre modalitățile de a face față acestor provocări, constă în accesarea finanțărilor alocate de Comisia Europeană prin instrumentele structurale, România având însă responsabilitatea de a asigura un cadru integru în administrarea acestor fonduri.

În acest context, proiectul *Crearea unei rețele naționale de ONG-uri cu scopul monitorizării integrității utilizării fondurilor structurale în România*, vizează întărirea rolului de advocacy al societății civile în susținerea statului de drept, prin stabilirea unui mecanism de monitorizare a cheltuirii fondurilor europene pentru organizațiile watch-dog centrale și locale.

Proiectul este finanțat prin programul PHARE Societatea Civilă 2005 și se desfășoară pe o perioadă de 10 luni decembrie 2007 – septembrie 2008, în București și alte 7 locații, reprezentative pentru cele 8 regiuni de dezvoltare. Proiectul este implementat de Transparency International Romania în parteneriat cu Autoritatea de Audit .

Proiectul a urmărit într-o primă etapă crearea unei rețele de ONG-uri și capacitatea acestora pentru monitorizarea cheltuirii fondurilor europene, prin oferirea de expertiză străină (din state devenite membre ale UE în 2004) și națională în cadrul unei sesiuni de training pentru reprezentanții acestora. Mai mult decât atât, proiectul a vizat elaborarea unui mecanism, alternativ celui public, de monitorizare a utilizării fondurilor structurale. În acest sens s-a realizat o



monitorizare cu privire la contractele derulate de consiliile județene începând cu 2007. Rezultatele monitorizării au constituit suportul pentru o dezbatere publică asupra instrumentelor folosite și pentru elaborarea unei propuneri de politică și strategie în vederea asigurării integrității folosirii fondurilor structurale.

Proiectul se adresează instituțiilor publice care derulează programe finanțate din fonduri structurale și societății civile interesate de acumularea de expertiză în domeniul monitorizării cheltuirii fondurilor europene în România.

1.1. Rolul și Obiectivele *Ghidului de Integritate în execuția contractelor*

Ghidul de față vine în sprijinul societății civile, instituțiilor și autorităților publice la nivel central și local, precum și a publicului larg, prin informare și conștientizare asupra importanței absorbției eficiente și în condiții de integritate a fondurilor europene alocate României.

Obiectivele acestui Ghid sunt pe termen scurt, de a:

- 1 Stabili standarde de integritate în administrarea de către beneficiarii din sectorul public a fondurilor structurale
- 2 Crește gradul de conștientizare a autorităților care administrează fondurile europene, dar și a beneficiarilor acestor fonduri, a societății civile și a altor actori interesați de acest proces, cu privire la importanța administrării corecte și eficiente a fondurilor alocate.
- 3 Promova o informare mai mare în rândul grupurilor țintă și a beneficiarilor indirecti cu privire la importanța fondurilor europene pentru atingerea obiectivelor asumate de către România o dată cu aderarea la UE, precum și cu privire la protejarea intereselor financiare ale UE.

Iar pe termen lung:

- 1 Întărirea capacității administrației publice în calitate de beneficiar de a gestiona în condiții de integritate cheltuirea fondurilor structurale respectând prevederile legale în vigoare, în pregătirea portofoliilor de proiecte, promovarea unor proiecte de investiții publice viabile, fiind un factor esențial în garantarea succesului implementării.
- 2 Consolidarea rolului societății civile în promovarea standardelor de integritate în gestiunea fondurilor europene de către beneficiarii asistenței structurale.
- 3 Îmbunătățirea rolului de advocacy al ONG-urilor locale în promovarea luptei anti-corupție, a principiului bunei administrări,



responsabilității și transparenței la nivelul administrației publice locale ca beneficiar major al asistenței structurale.

Principalii beneficiari ai Ghidului de Integritate în execuția contractelor derulate cu fonduri europene, sunt:

- 1 **instituțiile și autoritățile publice la nivel central**, care au competențe de coordonare și gestionare a asistenței structurale, respectiv Autoritățile de Management, Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale, Comitetele de evaluare, Consiliul pentru Dezvoltare regională, Organisme Intermediare și Autoritatea de Certificare și Plată.
- 2 **Beneficiarii eligibili ai finanțării nerambursabile**, din administrația publică locală
- 3 **Societatea civilă**, Ghidul încercând să răspundă necesităților de informare și expertiză ale reprezentanților societății civile în acest domeniu, stimulând participarea, la creșterea integrității folosirii fondurilor structurale.
- 4 Instituțiile cu competențe de prevenire, combatere și sancționare a fraudei și a corupției în sectorul fondurilor structurale, (**Autoritatea de Audit, Departamentul de Luptă Antifraudă, Direcția Națională Anticorupție**)
- 5 **Publicul larg**

1.2. Politica de coeziune și fondurile structurale la nivelul Uniunii Europene și importanța lor pentru România

Politica de coeziune a Uniunii Europene adresează o preocupare constantă, care persistă încă de la începuturile construcției europene, respectiv necesitatea unei dezvoltări armonioase a economiilor statelor membre, prin reducerea disparităților între diferitele regiuni de dezvoltare, cu accent asupra celor mai puțin dezvoltate regiuni. Prin politica de coeziune, UE oferă sprijin statelor și regiunilor mai puțin dezvoltate sau care se confruntă cu probleme structurale, pentru a crea locuri de muncă și a crește competitivitatea.

Tratatul de la Roma care pune bazele Uniunii Europene, face referiri la o asemenea politică de coeziune; aceasta a fost însă introdusă în mod explicit în Actul Unic European din 1986, iar mai târziu a devenit unul din cele trei obiective principale ale Uniunii prin Tratatul de la Maastricht din 1992. Prin procesul de extindere a Uniunii Europene, care a adus alături de state puternic dezvoltate, state a căror PIB reprezintă 50% din media UE pentru statele care au aderat în 2004, și respectiv 30% în cazul României și Bulgariei, politica de



coeziune a devenit esențială pentru eliminarea decalajelor între regiuni și armonizarea cu standarde Europene în domeniul social și economic.

Fondurile cu acțiune structurală, destinate reducerii diferențelor de dezvoltare între statele membre UE și între regiunile acestora, sunt instrumentele politicii de coeziune și pot fi separate în trei categorii principale, pe baza celor trei politici care le ghidează: Fondurile Structurale și Fondul de Coeziune fac parte din Politica de Coeziune, Fondul Agricol pentru Dezvoltare Rurală face parte din cadrul Politicii Agricole Comune și Fondul European pentru Pescuit face parte din cadrul Politicii Comune de Pescuit. Fondurile Structurale sunt compuse din Fondul Social European, și Fondul European de Dezvoltare Regională. Procesul de distribuție a acestor fonduri este unul complex care implică statele membre, Comisia Europeană, precum și autoritățile locale și regionale, responsabile pentru stabilirea și evaluarea obiectivelor regionale.

Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) urmărește creșterea coeziunii economice și sociale prin sprijinul acordat dezvoltării și ajustării structurale a economiilor regionale în zone în declin industrial și în regiunile rămase în urmă, precum și prin furnizarea de fonduri pentru cooperarea frontalieră, trans-națională și interregională. FEDR, cel mai important fond structural în sensul resurselor, este orientat către diminuarea diferențelor de dezvoltare regională, finanțând infrastructura, investind în crearea de locuri de muncă și în proiecte de dezvoltare locală și ajutoare pentru întreprinderile mici și mijlocii.

Fondul Social European (FSE), este principalul instrument al politicii sociale a Uniunii Europene și are ca obiectiv creșterea ocupării forței de muncă și oportunităților de muncă, obiectiv pe care îl promovează prin susținere financiară pentru activitățile de formare profesională și procesul de recrutare. Printre obiectivele specifice FSE fac parte creșterea capacității de adaptare a pieței de muncă și reintegrarea șomerilor și grupurilor defavorizate în forța de muncă.

Fondul de Coeziune promovează în principal domeniile de dezvoltare durabilă și transport, ajutând statele membre să se conformeze normelor Europene. Fondul de Coeziune cofinanțează marile proiecte în domeniul mediului, în principal măsuri pentru resurse regenerabile și dezvoltarea durabilă, precum și proiectele legate de rețele trans-europene de transport.

Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR), parte din Politica Agricolă Comună, furnizează fonduri pentru stimularea creșterii economice și a locurilor de muncă și dezvoltarea durabilă în zonele rurale. **Fondul European pentru Pescuit**, parte din Politica Comună de



Pescuit, ia măsuri pentru a asigura continuitatea activității de pescuit prin susținerea exploatării regionale dar și prin programe pentru protejarea resurselor. Ambele fonduri contribuie la creșterea competitivității în zonele beneficiare, îmbunătățirea calității de viață și diversificarea activităților economice.

Principalele reglementări UE în materie de Fonduri Structurale

Implementarea fondurilor structurale în perioada 2007-2013 se bazează pe trei instrumente legislative:

- Regulamentul (EC) nr. 1083/2006 care stipulează principalele prevederi legate de Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune.
- Regulamentul (EC) nr. 1080/2006 care conține prevederi referitoare la Fondul European de Dezvoltare Regională
- Regulamentul (EC) nr. 1081/2006 asupra Fondului Social European

Aceste reglementări stabilesc principiile de bază și normele legate de implementarea instrumentelor structurale în statele membre, principii precum parteneriatul, criteriile de eligibilitate, managementul, monitorizarea, evaluarea, programarea, subsidiaritatea, adiționalitatea, compatibilitatea, resursele financiare disponibile, criteriile financiare. Cele trei Regulamente au fost propuse într-o primă etapă de Comisia Europeană și dezbătute în cadrul Grupului de Lucru privind acțiunile structurale; acest grup de lucru a inclus 25 de state membre, România și Bulgaria care se aflau în proces de aderare, precum și reprezentanți ai Comisiei Europene. Grupul de lucru a convenit asupra formei finale a regulamentelor care au transmis către Parlamentul European pentru aprobare.

Prevederile relevante din perspectiva integrității sunt cele referitoare la principiul parteneriatului, programare, monitorizare și criteriile de evaluare, incluse în Regulamentul EC nr. 1083/2006. Principiul parteneriatului are rolul unui pilon de susținere a participării societății civile în procesul de implementare a fondurilor structurale, precum și a transparenței și integrității a acestui sistem. Articolul 11 al Regulamentului (EC) stabilește următoarele:

„Fiecare Stat Membru va trebui să organizeze în conformitate cu normele și practicile naționale, cadre de parteneriat între autorități și entități precum:

- a. autorități publice la nivel regional, local, urban
- b. parteneri economici și sociali



- c. orice organism reprezentativ pentru societatea civilă, organizații neguvernamentale, precum și entități reprezentative care promovează egalitatea dintre sexe.

Prin urmare, fiecare stat membru va desemna partenerii reprezentativi la nivel național, regional și local din sectoarele economic, social, protecția mediului, precum și alte sfere. În vederea obținerii unui mai mare impact rezultat din implicarea acestor actori ai societății civile, este important ca organizațiile neguvernamentale să participe prin intermediul coalițiilor, putând să-și promoveze astfel mai bine interesele. Mai mult decât atât, prin promovarea unei voci comune și puternice, autoritățile publice vor invita la dialog reprezentanții coalițiilor de organizații neguvernamentale.¹

Cum funcționează fondurile?

Bugetul pentru instrumentele structurale, precum și strategia pentru distribuirea acestora, sunt stabilite pentru o perioadă de 7 ani de către autoritățile Europene, prima asemenea perioadă bugetară în care intră în considerare și România, ca nou stat membru EU, fiind 2007 - 2013. Sume specifice sunt alocate pentru Statele Membre în cadrul Programelor Operaționale, care se adresează unor anumite sectoare în fiecare țară, zonele specifice beneficiare urmând să fie stabilite pe parcurs de către Comisie în acord cu Statul implicat. Bugetul stabilit pentru acești ani este unul general, detaliile specifice fiind ajustate în acord cu situația curentă în fiecare an. Aceste fonduri sunt nerambursabile și funcționează pe principiul cofinanțării.²

În fiecare perioadă bugetară, Comisia Europeană adoptă anumite Obiective Principale, pentru a ghida gestionarea fondurilor structurale pentru statele membre. În perioada 2007-2013 aceste obiective sunt **convergența, competitivitatea și ocuparea regională, și cooperarea teritorială**. Convergența este adresată prin programele pentru sprijinirea regiunilor rămase în urmă în ce privește dezvoltarea economică, finanțând statele cu mult sub media comunitară de PIB/Capital. Fondurile alocate programelor încadrate în acest obiectiv la nivelul UE ating 252,35 de miliarde de euro, 81,9% din suma totală alocată pentru fondurile structurale. Competitivitatea regională și ocuparea forței au în vedere continuarea dezvoltării zonelor competitive, având ca țintă alte regiuni decât cele din obiectivul de convergență, gestionând suma de 48,37 miliarde EUR, 15,7% din totalul fondurilor. Cooperarea teritorială este al treilea obiectiv prioritar pentru perioada 2007-2013 și este instituit pentru a

¹ Regulamentul Consiliului (EC) Nr. 1083/2006 din 11 iulie 2006, care stabilește prevederile referitoare la Fondul Regional de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune.

² Total despre Fondurile Structurale, www.euractiv.ro/uniunea-europeana/articles%7CdisplayArticle/articleID_7211/Total-despre-fondurile-structurale.html.



promova cooperarea și schimbul de bune practici între toate regiunile UE, prin cooperarea la nivel interregional, transfrontalier și transnațional; pentru acest fond sunt atribuite 7,39 miliarde Euro (2,4% din total).³

Exemple de bune practici în alte State Membre UE din perspectiva integrității

Printre primele inițiative legate de promovarea integrității în procesul de administrare a fondurilor structurale în noile state membre ale Uniunii Europene, au fost demarate de către organizațiile non-guvernamentale. Începând cu 2005, organizații ale societății civile s-au implicat în activități ce vizează o mai mare transparență, răspundere și eficacitate în gestiunea fondurilor structurale. Cea mai mare parte a acestor inițiative ale societății civile se încadrează în contextul unor proiecte finanțate de către Comisia Europeană și alți donatori la nivel internațional.

Primele etape din cadrul procesului de gestionare a fondurilor structurale - perioadă în care instituțiile și autoritățile publice se conformau obligațiilor de a face cunoscute publicului general informațiile legate de fondurile structurale - s-au dovedit a fi, pentru multe din statele noi aderate, etape de experimentare, de testare a unor noi proceduri în managementul fondurilor europene. Sunt foarte puține state membre care au reușit să evite critici din partea societății civile, în ceea ce privește lipsa de transparență și integritate în alocarea acestor fonduri.⁴

În ciuda numeroaselor măsuri și inițiative demarate de către ONG-uri, o evaluare amănunțită a rezultatelor obținute din perspectiva promovării standardelor de bună administrare, nu există la momentul de față. În ultimii patru ani, organizațiile neguvernamentale au fost implicate în numeroase activități ce vizează buna guvernare, întrebarea este însă legată de ce schimbări pozitive au rezultat și cum poate fi evaluată contribuția ONG-urilor din această privință.

Societatea civilă a contribuit fără îndoială la crearea unui cadru mai transparent și integru în ce privește alocarea fondurilor europene. Pe de o parte, a susținut adoptarea unor standarde de responsabilitate destinate funcționarilor publici, mulți dintre ei fiind tentați să neglijeze astfel de reglementări, iar pe de alta a implicat un număr mare de organizații neguvernamentale reunite în

³ *Ibid.*

⁴ Proiectul *Save Public Assets*, vorbește despre astfel de îngrijorări existente la nivelul mai multor state care au aderat la UE în 2004, respective UNGARIA, Republica Cehă, Letonia, Lituania și Polonia.



proiecte pan-regionale din diverse state din Estul și Centrul Europei. Se poate spune că aceste proiecte au condus la numeroase activități de cercetare în sectorul fondurilor structurale și au creat presiuni asupra funcționarilor publici responsabili cu managementul fondurilor structurale, în vederea adoptării unor standarde de responsabilitate. Mai mult decât atât, aceste demersuri au contribuit la mobilizarea organizațiilor neguvernamentale și a societății civile în general, demonstrând potențialul unor acțiuni convergente.⁵

Implicarea societății civile în îmbunătățirea integrității și transparenței procesului de administrare a fondurilor structurale, s-a concretizat în acțiuni de monitorizare, advocacy și semnalare a neregulilor observate. În Lituania, reprezentanții societății civile au adresat o serie de scrisori deschise înalților funcționari publici și politicienilor, atrăgându-le atenția asupra lipsei de transparență și răspundere în sfera managementului fondurilor structurale.⁶ În 2006, reprezentanții societății civile au prezentat Parlamentului și Guvernului din Lituania o petiție cu privire la utilizarea fondurilor structurale în Lituania în perioada 2007-2013. Aceste acțiuni au fost însoțite de două conferințe care au reunit politicieni, oficiali publici, parteneri din mediul socio-economic, evenimente desfășurate în contextul proiectului „Transparency through Awareness”. Proiectul a contat și într-o campanie publică intitulată „They don’t want you to know” (*Ei nu vor ca tu să știi*) în vederea captării atenției publicului asupra lipsei de informare și a lipsei de disponibilitate a autorităților în a pune la dispoziție astfel de informații.

În contextul altui proiect desfășurat la nivel regional „Save Public Assets” (*Protejați Bunurile Publice*) coordonat de către Centrul de Politici Publice Providius, Transparency International Lituania a desfășurat un sondaj de opinie asupra proiectelor de succes, precum și proiecte care au avut un impact mai mic în perioada 2004-2006, rezultatele acestei sondări publice a fost completată de analiza proiectelor de importanță națională. Mai mult decât atât, Transparency International Lituania a continuat să realizeze sondaje de opinie, de această dată în parteneriat cu Serviciul Special de Investigații al Republicii Lituanene. În 2006 și 2007 TI Lituania alături de parteneri din sectorul socio-economic au participat la grupurile de lucru organizate de Ministerul Finanțelor, implicare ce a determinat crearea și implementarea sistemului de administrare a fondurilor structurale 2007-2013.

⁵ Aceste scrisori deschise au fost elaborate într-un cadru de discuții continuu între reprezentanții societății civile, care s-au decis asupra unor linii de acțiune în relația lor cu autoritățile publice din Lituania.

⁶ Aceste documente sunt disponibile în *Europos sąjungos parama: Lietuvos galimybės (European Union support: Opportunities for Lithuania)*, pp. 197-222, Institutul pentru Societatea Civilă, Versus Aureus, Vilnius, 2006.



În urma campaniilor publice desfășurate de societatea civilă din Lituania, o schimbare semnificativă s-a produs în ceea ce privește disponibilitatea autorităților de a oferi informații asupra fondurilor structurale și de a facilita un dialog deschis cu organizațiile neguvernamentale, până la acel moment aceste acțiuni fiind practic inexistente. Promovarea informării și transparenței au determinat o definiție clară a responsabilităților oficialilor publici vis-a-vis de publicul general. În 2006 TI Lituania a alcătuit o listă de 9 recomandări rezultate în urma cercetării desfășurate în perioada precedentă. Propunerile aveau în vedere reglementări clare asupra cadrului de participare a partenerilor din sectoarele economic, social, la întâlnirile comitetelor de evaluare și selecție, elaborarea unor minute ale acestor ședințe, punerea la dispoziție a informațiilor legate de beneficiarii eligibili ai fondurilor destinate agriculturii, acordarea unei autonomii mai mari instituțiilor cu competențe în implementarea fondurilor, extinderea accesului la informație computerizată cu privire la managementul și monitorizarea gestiunii fondurilor europene, stabilirea unui corp independent de consultanți cu rolul observării serviciilor de consultanță oferite solicitanților de fonduri, precum și protecția avertizorilor de integritate.

Dintre recomandările enunțate mai sus, o mică parte a fost luată în considerare, respectiv cea legată de punerea la dispoziție a informațiilor cu privire la fondurile destinate sectorului agricol, reguli de participare clare a partenerilor din domeniul socio-economic la ședințele comitetelor de evaluare și selecție, o mai mare autonomie instituțiilor cu competențe de implementare, care s-a reflectat în perioada de implementare 2007-2013.

România și fondurile structurale

România va primi 19,668 miliarde de Euro în perioada 2007-2013, din care peste 12,661 miliarde de Euro vor fi alocați pentru fonduri structurale în cadrul obiectivului „Convergență”, 6,552 miliarde Euro sunt alocate prin Fondul de Coeziune, iar 0,455 miliarde vor fi alocate Obiectivului „Cooperare Teritorială Europeană” (inclusiv transferurile la IPA și ENPI, Instrumentul de pre-aderare și Instrumentul European de Vecinătate și Cooperare).⁷

Aceste fonduri sunt desemnate pentru a îmbunătăți, direct sau indirect, diverse domenii, inclusiv cercetarea și dezvoltarea tehnologică, transport, energie, protecția mediului, turism, cultură, regenerarea urbană și rurală, sprijin pentru companii și antreprenori, acces la locuri de muncă stabile,

⁷ *Fonduri UE în România,*

http://ec.europa.eu/romania/eu_romania/romania_eu/funds_romania/index_ro.htm.



incluziune socială pentru persoane defavorizate, dezvoltarea capitalului uman și investiții în infrastructura socială⁸.

Pentru România, Fondurile structurale vor fi repartizate pe de o parte prin intermediul a **7 Programe Operaționale** care aparțin obiectivului de Convergență, alocate în exclusivitate țării noastre, precum și prin 4 Programe Operaționale de cooperare teritorială europeană ale căror fonduri vor fi gestionate împreună cu alte state membre. Fondurile alocate României prin Obiectivul de Convergență sunt împărțite în diverse axe prioritare, care indică principalele domenii de intervenție în care se pot încadra proiectele; Programele Operaționale au deja alocate anumite sume de la Comisia Europeană, pentru a asigura o acoperire echitabilă a mai multor domenii.

Programele Operaționale de Convergență sunt PO Sectorial Creșterea Competitivității Economice, PO Sectorial Transport, PO Sectorial Mediu, PO Regional, PO Sectorial Dezvoltarea resurselor umane, PO Dezvoltarea Capacității Administrative și PO Asistență Tehnică.

Programele Operaționale din cadrul obiectivului de Cooperare teritorială europeană nu sunt gestionate în același fel, fiind desemnate pentru mai multe state membre; în acest ghid sunt abordate Programele Operaționale din cadrul obiectivului de convergență, unde autoritățile publice locale din România sunt beneficiari eligibili.

Deși Comisia are un rol activ în desemnarea Programelor Operaționale și priorităților principale, alegerea obiectivelor și a proiectelor, precum și managementul acestora este responsabilitatea exclusivă a autorităților de management naționale. Coordonatorul Autorităților de Management este Ministerul Economiei și Finanțelor, acesta fiind responsabil de gestionarea și coordonarea asistenței financiare nerambursabile din partea UE. Autoritatea de Certificare și Plată certifică declarațiile de cheltuieli și cererile de plată înainte ca acestea să fie transmise Comisiei și primește de asemenea fondurile direct de la Comisie, pentru a face plățile către beneficiar.

În România, fiecare Program Operațional este gestionat de un grup separat de actori, dar structura de management pentru fiecare dintre acestea este similară. Fiecare program operațional are propria Autoritate de Management, principal responsabilă pentru gestionarea programului operațional, precum și propriile Organisme Intermediare, beneficiari și comitete de monitorizare. În România, Autoritățile de Management pentru programele operaționale sunt Ministerele care se ocupă cu aceste domenii. Autoritățile de Management sunt

⁸ Fonduri structurale, fonduri europene, fonduri nerambursabile – Consultanța la cel mai înalt nivel calitativ din România, www.eurofinantare.ro.



responsabile pentru elaborarea unui Ghid al Solicitantului, ghid care explică în detaliu procedura de aplicare și obținere a fondurilor structurale în cadrul unui proiect, astfel încât potențialii beneficiari să primească informația potrivită pentru a pregăti proiecte eficiente. Organismele Intermediare, desemnate de către Autoritățile de Management la nivel central, regional sau național, coordonează relația cu beneficiari finali, implementând în același timp măsurile din programele operaționale. Beneficiari nu comunică direct cu Autoritatea de Management; organismele intermediare au ca atribuții preluarea și evaluarea proiectelor, furnizarea de informații, precum și acordarea sprijinului beneficiarilor în gestionarea fondurilor pe plan local; aceste atribuții provin de la Autoritățile de Management. Autoritatea de Audit este un organism independent care verifică funcționarea sistemelor de management și control pentru Programele Operaționale. Comitetele de Monitorizare asigură transparența procesului de implementare și sunt alcătuite din reprezentanți din diverse grupe sociale și profesionale care evaluează calitatea și progresul Programului Operațional prin prisma atingerii obiectivelor.⁹

Alocarea de fonduri prevede un angajament al țării destinate de a respecta termenele cheltuirii sumelor alocate; în cazul în care nu există destule proiecte pentru a atrage sumele alocate de către Comisie în anumite Programe sau axe, banii nefolosiți nu vor ajunge în România. Fondurile europene alocate în perioada 2007-2013 se supun regulii **n+2/n+3** care prevede ca fondurile alocate de Comisie pentru o țară în anul **n** să fie cheltuite până în anul **n+2** sau **n+3**, în caz contrar banii fiind pierduți sau realocați. Pentru România, regula **n + 3** se aplica din 2007 până în 2010, iar din 2011 se va aplica regula **n + 2**, mod în care primul set de fonduri, cel furnizat pentru anul 2007, va trebui utilizat până la sfârșitul anului 2010 pentru ca aceste sume să nu fie pierdute.¹⁰

Înainte de alocarea fondurilor structurale, fiecare stat membru își stabilește propriile obiective strategice de dezvoltare, pe care le elaborează în **Planul Național de Dezvoltare (PND)**. Acest plan este un plan strategic multianual, care stabilește cadrul pentru dezvoltare socio-economică, în concordanță cu politica de coeziune a Uniunii Europene. Planul Național de Dezvoltare al României, corespunde perioadei 2007-2013, care coincide cu termenul bugetar al fondurilor structurale și ia în considerare aderarea României la UE adresând o administrare eficientă a fondurilor structurale.¹¹

⁹ Autorități Competente, <http://www.fonduricomunitare.ro/autoritati.html>.

¹⁰ http://www.euractiv.ro/uniunea-europeana/articles%7CdisplayArticle/articleID_7211/Totul-despre-fondurile-structurale.html.

¹¹ Ministerul Economiei și a Finanțelor
http://www.mefromania.ro/wps/portal/lut/p.cmd/cs/.ce/7_0_A/s/7_0_GT3/s.7_0_A/7_0_GT3;jsessionid=0000Fq4sxlOPHvAJHks-HVZ2-4 :v9jbipn1.



Obiectivul global al PND 2007-2013 este "reducerea cât mai rapidă a disparităților de dezvoltare socio-economică între România și statele membre ale Uniunii Europene". Estimările arată că România ar putea reduce cu 10 puncte procentuale decalajul de dezvoltare față de statele membre UE până în 2013, ajungând la 41% din media UE 15. Trei strategii prioritare sunt incluse în PND, acestea formând trei obiective clare care sunt adresate prin programele operaționale: creșterea competitivității pe termen lung, dezvoltare la standarde europene a infrastructurii de bază, și perfecționarea și utilizarea eficientă a capitalului uman autohton.

PND este documentul de bază pentru negocierile cu Comisia Europeană în vederea alocării Fondurilor structurale și elaborarea Programelor Operaționale finanțate din fonduri comunitare.¹² Împreună cu membrii Comisiei, Statul Membru definește repartizarea fondurilor comunitare pe baza obiectivelor Planului Național de Dezvoltare. Documentul strategic care face legătura între prioritățile PND și prioritățile de dezvoltare la nivel European este Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013. Acesta stabilește prioritățile de intervenție ale celor 19.7 miliarde euro alocate României din Fondurile Structurale și de Coeziune, pentru a reduce decalajele de dezvoltare față de statele UE 15.¹³

La nivel de legislație națională, unele State Membre au elaborat acte normative cu rolul de a reglementa sectorul de implementare a fondurilor structurale, prin urmare principiul de parteneriat și definirea conflictului de interese au fost inclus în aceste prevederi. Printre alte reglementări legislative relevante din perspectiva asigurării integrității, se numără prevederi speciale legate de unul dintre cele mai expuse sectoare la corupție, achizițiile publice. Majoritatea proiectele câștigătoare la nivel local, regional, urban prevăd achiziția de produse și servicii, proces care creează oportunitatea pentru practici corupte și gestionarea incorectă a fondurilor europene. În România, sectorul achizițiilor publice este reglementat de Ordonanța de Urgență nr. 34/2006, act normativ ce conține prevederi referitoare la reguli de evitare a conflictelor de interese în atribuirea contractelor de achiziție publică.

Alte reglementări adoptate de către Statele Membre sunt strâns legate de responsabilitățile funcționarilor publici care lucrează în sectorul implementării fondurilor structurale. În România conflictele de interese și incompatibilitățile cu privire la funcționarii publici sunt incluse în acte normative, acest aspect urmând însă a fi analizat într-o altă secțiune a Ghidului. Există însă norme care au ca rol prevenirea conflictelor de interese și prin urmare a faptelor de corupție în cazul funcționarilor publici și a angajaților contractuali din cadrul structurilor

¹² Ministerul Transportului <http://www.mt.ro/transparenta/hotarare%20finala.html>.

¹³ <http://eufinantare.info/PND.html>.



care au ca obiect de activitate gestionarea asistenței financiare comunitare (fondurile de pre-aderare ISPA, PHARE, fondurile FEOGA și instrumentele structurale). Aceste norme sunt garantate de Legea nr. 490/2004 privind stimularea financiară a personalului care gestionează fondurile comunitare.

1.3. Societatea Civilă în calitate de promotoare a integrității publice

Societatea civilă are un rol vital în sprijinirea integrității și combaterea corupției, deoarece deține resurse cheie precum capacitatea de a promova schimbări pozitive în societate și de a influența nivelul de implicare civică al cetățenilor și al instituțiilor publice.

Ținând cont de importanța fondurilor europene acordate țării noastre, de necesitatea îndeplinirii obiectivelor asumate o dată cu aderarea la UE, procesul de management al Fondurilor Comunitare trebuie să fie unul public, transparent și supus totodată monitorizării, nu numai de către autoritățile cu competențe în acest sector, ci și de principalii beneficiari direcți sau indirecti ai acestor fonduri. De aici derivă și necesitatea implicării actorilor civici și sociali – în special a societății civile care funcționează ca un liant între administrația publică și cetățeni - în observarea modului în care fondurile publice, respectiv instrumentele structurale sunt gestionate.

Rolul societății civile în România continuă să rămână, în special la nivel regional și local, unul destul de nesemnificativ în influențarea deciziilor politice, economice și de interes public. În ciuda rezultatelor fragile atinse în încercarea de a determina schimbări pozitive în comunitate, capacitatea organizațiilor neguvernamentale de a adresa anumite probleme ale societății, datorată poziției pe spectrul social, este una mare și se dorește a fi fructificată.

Rolul societății civile în procesul gestionării fondurilor structurale este unul esențial și subliniat în Regulamentele UE¹⁴ cu privire la gestionarea fondurilor comunitare; unul dintre principiile de bază ale asistenței financiare, respectiv promovarea parteneriatului se referă la cooperarea strânsă între autorități și entități la nivel regional, local, cu implicarea partenerilor sociali și economici și a reprezentanților societății civile, organizații non-guvernamentale. Parteneriatul trebuie să stea astfel la baza elaborării, implementării, monitorizării și evaluării programelor operaționale.

¹⁴ Regulamentul Consiliului (EC) 1083/2006, 11 Iulie 2006, art. 11.



Implicarea societății civile în monitorizarea modului în care fondurile structurale sunt gestionate, este importantă în sensul responsabilizării instituțiilor cu competențe în managementul fondurilor UE, beneficiarilor țintă ai finanțării dar mai ales a publicului larg față de o politică eficientă și corespunzătoare criteriilor de integritate în gestionarea proiectelor finanțate prin instrumente structurale.

Complexitatea mecanismelor financiare ale Uniunii Europene a determinat o divizie a departamentelor ministeriale și ale organismelor publice cu atribuții în coordonarea, gestionarea și implementarea propriu-zisă a fondurilor comunitare. Dat fiind multitudinea de acțiuni desfășurate de autoritățile competente în acest sector, demersurile pe care societatea civilă le desfășoară nu pot acoperi întreaga arie vastă de procese ce țin de implementarea fondurilor structurale. Așadar, organizațiile societății civile nu pot interveni în toate aceste aspecte, și nici nu este de dorit o astfel de intervenție. Ceea ce ține de implicarea organizațiilor neguvernamentale, este implicarea în activități de monitorizare și semnalarea acelor vulnerabilități sau situații de risc în gestionarea fondurilor comunitare. Rolul organizațiilor neguvernamentale în procesul de asigurarea a transparenței și integrității, este unul dublu; pe de o parte, ONG-urile și partenerii socio-economici sunt invitați să participe în cadre de discuție cu autoritățile competente, iar pe de altă parte, ONG-urile se pot implica în activități de watchdog, inițiative care au contribuit semnificativ la dezvoltarea unei expertize în ceea ce înseamnă alocarea fondurilor comunitare.

Tehnici de monitorizare la îndemâna organizațiilor neguvernamentale

În cadrul Proiectului *Crearea unei rețele naționale de ONG-uri cu scopul monitorizării integrității utilizării fondurilor structurale în România* derulat de Transparency International România, a fost elaborată o metodologie de monitorizare implementată de către ONG-urile membre ale rețelei naționale de monitori. Această strategie de monitorizare s-a bazat pe următoarele instrumente de monitorizare:

- transmiterea de cereri de informații în baza Legii 544/2001, *Legea liberului acces la informații de interes public*. Coordonatorii locali au transmis un număr de aproximativ 100 de cereri de informații către 41 de Consilii Județene, 8 Comitete de Monitorizare, Comitete Regionale de Planificare Strategică și Corelare, Asociații de Dezvoltare Regională și Autorități de Management.
- consultarea paginilor de internet a autorităților publice supuse monitorizării
- monitorizarea presei locale



- Participare în cadrul întâlnirilor Comitetelor de Monitorizare și Comitetelor Regionale de Planificare Strategică și Corelare

Punerea în practică a strategiei de monitorizare drepturi petiționare, a avut în vedere:

- dreptul la buna administrare – transpus în Tratatul de Aderare, prevăzut în art. 41 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene
- Legea 161/2003 privind incompatibilitățile și conflictul de interese

Monitorizarea a avut așadar în vedere, evaluarea respectării standardelor de integritate în administrarea fondurilor structurale de către **instituțiile și autoritățile publice la nivel central**, care au competențe de coordonare și gestionare a asistenței structurale, respectiv Autoritățile de Management, Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale, Comitetele de evaluare, Consiliul pentru Dezvoltare regională, Organisme Intermediare și Autoritatea de Certificare și Plată, dar mai ales de către **beneficiarii eligibili ai finanțării nerambursabile**, din administrația publică locală, Consiliile Județene și Asociațiile de dezvoltare intercomunitară.

Subiecții monitorizării

Categorii de instituții monitorizate:

- Beneficiari eligibili și grupuri țintă la nivel local/regional: **Consilii Județene în calitate de beneficiar individual, beneficiar partener sau/și prin participare în Asociații de Dezvoltare Intercomunitară (Legea 215/2001 republicată)**
- Organisme intermediare la nivel regional: ADR-uri (Legea 26/2005)
- Autorități de Management și beneficiari la nivel central
- Comitetele de Monitorizare, Comitetele de evaluare, Comitetele Regionale de Evaluare Strategică și Corelare din cadrul Programului Operațional Regional

Categorii de angajați din sectorul public:

- Funcționari publici și angajați contractuali din instituțiile cu atribuții de management, instituții beneficiare, organisme intermediare
- Persoanele desemnate/selectate în Comitetele de Evaluare, Comitetele de Monitorizare și Comitetele Regionale de Evaluare Strategică și Corelare



Obiectul supus monitorizării

- Respectarea atribuțiilor conform prevederilor legale în vigoare de către instituțiile responsabile cu gestionarea și implementarea fondurilor structurale
- Respectarea standardelor de integritate de către entitățile responsabile în cadrul fiecărei etape din managementul fondurilor structurale: programare, implementare, evaluare, monitorizare.

1.4. Rolul și atribuțiile administrației publice în accesarea Fondurilor Structurale

Rolul autorităților administrației publice locale și ale Autorităților de Management

Conform Raportului Comisiei Europene din mai 2007 privind politica de coeziune, premisele succesului în implementarea fondurilor europene sunt strâns legate de capacitatea instituțională solidă a administrației publice din statele membre. Există două fațete ale fluxului fondurilor europene. În primul rând contribuția furnizorilor de fonduri (latura de ofertă) la gestionarea cu succes a fondurilor este determinată de calitatea administrației publice, iar în al doilea rând în ceea ce privește latura cererii, beneficiile publice depind de modul de implementare al fondurilor¹⁵. Rolul administrației publice fiind astfel unul bivalent, având potențialul de a contribui atât din perspectiva coordonării gestiunii fondurilor comunitare, cât și a beneficiarului, capacitatea administrativă fiind completată de abilitatea de gestionare conform prevederilor legale ce reglementează fondurile de care vor dispune în implementarea proiectelor. Prin urmare întărirea capacității administrative de absorbție a fondurilor structurale precum și pregătirea portofoliilor de proiecte, proiecte de investiții publice viabile sunt extrem de importante în garantarea succesului implementării.

Autoritățile administrației publice locale sunt eligibile pentru a depune cereri de finanțare în cadrul a 6 Programe Operaționale, cu excepția PO Asistență Tehnică. Printre cele mai importante obligații asumate de autoritățile publice locale în respectarea eligibilității se numără asigurarea capacității tehnice și financiare, cea din urmă referindu-se la conceptul de pre-finanțare. Criteriile necesare eligibilității unui proiect sunt incluse în Ghidul Solicitantului și se referă la asumarea obiectivelor definite în Programul Operațional respectiv, la concordanța cu strategia de dezvoltare locală și regională, sustenabilitatea

¹⁵ Ing. Adelina BĂLEANU, *Impactul fondurilor structurale – aspecte calitative*, COLECȚIA DE STUDII IER, No. 20, Working Papers Series, Institutul European din România, p. 12



proiectului atât din punct de vedere instituțional, cât și financiar, precum și asigurarea implementării eficiente a proiectului respectiv. Din momentul aprobării proiectului și demarării celorlalte etape, autoritățile locale în calitate de beneficiari trebuie să ia în calcul potențiale surse de finanțare pentru asigurarea cofinanțării.¹⁶

În **elaborarea și depunerea unui proiect sustenabil**, autoritățile administrației publice locale trebuie să țină cont de:

1. nevoile reale ale localității, de corespondența lor cu obiectivele Programul Operațional.
2. realizarea unui plan viabil
3. asigurarea resurselor umane pentru implementarea proiectului
4. identificarea și asigurarea din timp a resurselor financiare (modalitățile de cofinanțare), dat fiind faptul că în primele luni, autoritățile locale vor suporta toate cheltuielile, rambursarea realizându-se mai târziu.
5. Consultarea publică; autoritățile locale au obligația de a consulta părerea locuitorilor asupra viabilității proiectului, încă din etapele incipiente ale elaborării proiectului precum și consultarea firmelor private care vor fi implicate în derularea anumitor activități.
6. promovarea parteneriatelor – prin participarea autorităților publice și a societății civile

Obligațiile contractuale ale autorităților publice locale în calitate de beneficiari¹⁷:

1. **Achiziții publice** – atribuirea contractelor de achiziții publice se va face prin respectarea prevederilor OUG 34/2006 cu completările și modificările ulterioare, și a următoarelor principii: nediscriminare, tratament egal, transparență, recunoaștere reciprocă, eficiența utilizării fondurilor, proporționalitate și asumarea răspunderii.
2. **Pre-finanțarea** – reprezintă sumele alocate din bugetul de stat sau comunitar, către beneficiari în vederea demarării primelor operațiuni (nu depășește 155 din valoarea eligibilă a contractului)
3. **Cereri de rambursare a cheltuielilor** – Beneficiarul trebuie să depună periodic la Organismul Intermediar cereri de rambursare a cheltuielilor alături de rapoarte de progres; rambursările vor fi făcute lunar sau trimestrial, suma minimă fiind de 300.000 RON.

¹⁶ *ABC-ul fondurilor structurale pentru Administrația publică locală, Campania “ Informare pentru integritate 2006* Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor,” p.12., <http://www.mdpl.ro/ documente/publicatii/2007/ABC.pdf>.

¹⁷ Ibid.



4. **Acordarea contravalorii TVA** – Statul va suporta plata TVA aferentă livrărilor de bunuri, prestărilor de servicii și execuției de lucrări finanțate din fonduri UE.
5. **Raportarea activităților**
6. **Amendamente la contract** – în cazul în care survin schimbări în buget în timpul implementării, beneficiarul trebuie să informeze OI în termen de 10 zile de la apariția acestora.
7. **Informare și publicitate** – promovarea obiectivului proiectului prin panouri informative, organizarea unor evenimente de informare, emisiuni radio și TV.

Autoritățile de Management asigură gestionarea asistenței financiare din fondurile structurale; există o Autoritate de Management pentru Cadrul Strategic Național de Referință și câte o autoritate de management pentru fiecare program operațional.

Atribuții:

- ✓ Urmăresc dezvoltarea capacității administrative a structurilor implicate în derularea PO, precum și consolidarea și extinderea parteneriatelor în toate etapele de implementare
- ✓ Asigură implementarea PO în concordanță cu recomandările CM, cu reglementările și politicile UE referitoare la concurență, achiziții publice, protecția mediului, egalitatea de șanse
- ✓ Asigură și răspund pentru corectitudinea operațiunilor finanțate prin PO, pentru implementarea măsurilor de control intern
- ✓ Elaborează criteriile de selecție și evaluare a proiectelor și aprobă proiectele selectate de Organismele Intermediare
- ✓ Confirmă că solicitările de plată se referă la cheltuieli efectuate conform criteriilor stabilite
- ✓ Efectuează controale la fața locului
- ✓ Depune solicitările de plată la Autoritatea de Certificare și Plată
- ✓ Transmite Autorității de Plată raportări cu privire la sume necuvenite/neutilizate
- ✓ Dezvoltă și promovează principiul parteneriatului la nivel central, regional și local.
- ✓ Elaborează și asigură un sistem de colectare și management al informației privind implementarea PO, precum și evaluarea și monitorizarea asistenței financiare
- ✓ Elaborează și prezintă Comitetului de Monitorizare spre aprobare rapoartele de implementare către CE.
- ✓ Elaborează manuale de implementare a PO



- ✓ Răspunde de utilizarea eficientă, efectivă și transparentă a fondurilor structurale precum și de îndeplinirea atribuțiilor delegate Organismelor Intermediare
- ✓ Răspunde de furnizarea informațiilor legate de absorbția fondurilor structurale, asigură informarea cetățenilor și mass-media cu privire la rolul UE în derularea programelor și conștientizarea beneficiarilor cu privire la oportunitățile legate de aceste fonduri
- ✓ Organizează evaluarea intermediară a PO și informează CM asupra rezultatelor și asupra modalităților propuse pentru implementarea recomandărilor CE ca urmare a evaluării intermediare
- ✓ Constituie Comitetele de Monitorizare pentru PO pe baza principiului parteneriatului, reprezentativității, egalității de șanse, asigură președinția și secretariatul CM al PO.

Autoritatea de Management pentru Cadrul Național Strategic de Referință este Ministerul Economiei și Finanțelor și are ca principală responsabilitate coordonarea implementării asistenței comunitare prin fondurile structurale.¹⁸

- ✓ Elaborează în parteneriat cu instituțiile centrale și regionale implicate, precum și cu parteneri socioeconomi, Planul național de dezvoltare și pe baza acestui document programatic, aprobat de Guvernul României, negociază Cadrul de sprijin comunitar cu Comisia Europeană.
- ✓ Coordonează și urmărește respectarea și implementarea politicilor comunitare, în special în domeniile concurenței și ajutorului de stat, achizițiilor publice, protecției mediului, egalității de șanse între femei și bărbați.
- ✓ Asigură implementarea transparentă, efectivă și eficientă a Cadrului de sprijin comunitar
- ✓ Coordonează elaborarea ghidurilor și a procedurilor privind asigurarea corectitudinii operațiunilor finanțate din asistența comunitară
- ✓ Elaborează pe baza rapoartelor anuale de implementare ale autorităților de management pentru programele operaționale, raportul anual de implementare a Cadrului de sprijin comunitar și, după aprobarea acestuia de către Comitetul de monitorizare a Cadrului de sprijin comunitar, îl înaintează Comisiei Europene spre analiză, observații și recomandări;

¹⁸ Hotărârea de Guvern nr. 497 din aprilie 2004 privind stabilirea cadrului instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea instrumentelor structurale, Art. 4.



- ✓ Participă în parteneriat cu Comisia Europeană, la realizarea evaluării ex-post a Cadrului de sprijin comunitar și prezintă comitetului de monitorizare rezultatele și concluziile acestei evaluări.
- ✓ Constituie Comitetul de monitorizare al Cadrului de sprijin comunitar, cu respectarea principiilor parteneriatului, reprezentativității și egalității de șanse între bărbați și femei; asigură președinția și secretariatul Comitetului de monitorizare al Cadrului de sprijin comunitar;
- ✓ Participa în cadrul comitetelor de monitorizare ale programelor operaționale;

2. CE ESTE INTEGRITATEA?

O condiție esențială pentru o bună și corectă activitate a administrației publice este cea privitoare la integritatea personalului care lucrează în acest sistem. În general, ne gândim la integritatea publică ca opus la corupției.

Integritatea, în principal, presupune conformarea față de dispozițiile legale, și nu numai, cu caracter imperativ, atât față de cele prohibitive (ce impun abținerea de la săvârșirea unei acțiuni de către funcționarii publici), cât și față de cele cu caracter onerativ (ce obligă pe funcționar să realizeze o acțiune).

Principalele reglementări în materie de prevenire și combatere a corupției și asigurare a integrității, sunt prevăzute în **Legea nr. 161/2003** privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, completate de dispozițiile **Legii nr. 144/2007** privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, cu modificările ulterioare.

Crearea unui mediu de integritate în viața publică

Asigurarea unui cadru de integritate depinde într-o mare măsură de angajamentul celor implicați în stabilirea și menținerea integrității; dacă liderii angrenați în acest proces nu sunt percepuți ei înșiși ca fiind persoane de o mare integritate, întregul efort de luptă împotriva corupției poate fi sortit eșecului.

Există șapte principii relevante din perspectiva integrității vieții publice:

1. Altruism: cei care dețin funcții publice ar trebui să ia deciziile numai în termeni de interes public, aceste decizii nu trebuie luate pentru a dobândi beneficii financiare sau alte avantaje materiale pentru ei înșiși, familie sau apropiați



2. Integritatea: Funcționarii și oficialii publici nu trebuie să-și creeze obligații financiare sau de alt gen față de organizații sau indivizi din afară, care ar putea exercita o influență asupra modului în care își duc la îndeplinire îndatoririle oficiale
3. Obiectivitatea: În timpul gestionării afacerilor publice, persoanele aflate în funcții publice trebuie să facă aceste alegeri numai pe bază de merit
4. Responsabilitatea: Cei care sunt numiți în funcții publice sunt responsabili pentru deciziile și acțiunile lor în fața publicului și trebuie să se supună oricărui gen de cercetare analitică specifică funcției lor
5. Deschidere: Persoanele aflate în funcții publice trebuie să fie pe cât de transparente posibil cu privire la toate deciziile și acțiunile lor.
6. Onestitatea: Persoanele care dețin funcții publice au datoria de a declara orice interese particulare ce au legătură cu îndeplinirea datoriilor publice și de a lua atitudine în sensul rezolvării oricăror conflicte de interese care pot apărea, astfel încât să protejeze interesul public.
7. Capacitățile de conducere: Oficialii publici trebuie să promoveze și să sprijine aceste principii prin modul de conducere și prin puterea exemplului personal.¹⁹

Clădirea unui sistem de integritate în viața publică solicită un număr de elemente precum legislație, reglementări și coduri etice, onestitate și profesionalism în rândul oficialilor.

2.1. Importanța integrității în gestiunea contractelor finanțate din fonduri

Conform unui studiu realizat de filialele naționale ale Transparency International în 1995, una dintre ariile sectorului guvernamental printre cele mai expuse fenomenului corupției, este administrația locală.²⁰ Ca orice activitate ce ține de gestionarea unor resurse cu potențial de a genera abateri de la moralitate și de la datorie, administrarea fondurilor publice și-a creat o imagine adeseori asociată practicilor corupte.

Se poate afirma așadar, despre sectorul administrării fondurilor europene ca fiind unul expus flagelului corupției? Ținând cont de prestația creată în jurul instituțiilor și autorităților publice din România în ceea ce privește

¹⁹ *Ghidul Transparency International, Sisteme de Integritate Publică*, Volum editat de Jeremy Pope, Asociația Română pentru Transparență, București, 2002.

²⁰ Jeremy POPE, *Ghidul Transparency International Sisteme de Integritate Publică*, trad. Adrian Baboi Stroe, Raluca Prună, Ioana Copil Popovici, Asociația Română pentru Transparență, București 2002, p.34.



modalitatea de gestionare a fondurilor publice, răspunsul la această întrebare înclină a fi unul pozitiv.

Un alt motiv pentru care fenomenul corupției înfloarește în sectorul public, și în cazul de față, în ceea ce privește gestiunea unor fonduri europene de către autoritățile publice, este dezinteresul general față de activitățile aferente domeniului public și în particular față de cheltuirea finanțărilor nerambursabile europene, percepute ca fiind „cadouri” atât de clasa politică, cât și de publicul general; neexistând, în aceste condiții motivații suficiente pentru a monitoriza acest proces și pentru a asigura o gestiune corectă și eficientă.

Sursa fondurilor structurale este bugetul Uniunii Europene, la care România în calitate de stat membru contribuie cu 42.300 milioane de euro. Pentru atingerea obiectivelor de coeziune economică și socială, există trei instrumente financiare aferente politicii de coeziune: Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European (fondurile structurale) și Fondul de Coeziune. Pentru perioada bugetară 2007-2013, politicii de coeziune la nivelul UE, îi este alocat un procent de 35.7% din bugetul Uniunii Europene, reprezentând 308 miliarde de euro. România beneficiază de fonduri structurale și de coeziune în valoare de 19.668 miliarde de euro, din care 12.661 miliarde de euro este suma totală a fondurilor structurale alocate prin Obiectivul de Convergență.

Dezinteresul și lipsa de implicare în scopul prevenirii, combaterii și sancționării corupției în sectorul fondurilor publice, reprezintă o cauză fundamentală a perpetuării practicilor corupte. În aceste condiții, atât instituțiile cu competențe, dar și societatea civilă, mass-media și publicul general constituie voci cheie în vederea stimulării unei atenții sporite și a dezvoltării unor instrumente de prevenire a corupției în sectorul fondurilor europene. Aceste măsuri devin cu atât mai importante cu cât, România se confruntă cu o administrație publică slabă și o corupție adânc înrădăcinată.

Așadar, afirmația conform căreia sectorul administrării fondurilor structurale în România este expus riscurilor corupției, se bazează pe două situații precedente, respectiv problemele identificate în folosirea banilor publici de către autoritățile administrației publice, precum și neregulile apărute în administrarea fondurilor pre-aderare alocate României.

În primul caz, cel al **cheltuirii banilor publici**, se poate spune, că gestionarea banilor publici este cea mai opacă zonă în ceea ce privește accesul la informații de interes public, cu potențial de a genera reale îngrijorări față de modul în care sunt administrate aceste fonduri. Principalele probleme semnalate în acest sens, fiind legate de:



- necorelarea dintre nevoi și proiectele dezvoltate,
- ineficiența în cheltuirea banilor publici,
- nereguli în execuția bugetară și în realizarea achizițiilor publice
- nivelul formal de consultare a cetățenilor în ceea ce privește elaborarea bugetelor locale.²¹

Întrucât planificarea și execuția bugetară reprezintă cele mai importante responsabilități ale administrației publice locale în relația cu cetățenii, bugetele fiind formate din contribuțiile și taxele plătite de contribuabili, asigurarea unui proces transparent este esențială în vederea construirii unei administrații publice eficiente.

Pentru a garanta astfel un proces transparent cu privire la activitățile desfășurate de autoritățile și instituțiile publice, este necesară în primul rând furnizarea de informații publicului, încurajarea participării publice la consultări și dezbateri ce vizează gestiunea banilor publici, precum și asigurarea funcționării unui mecanism de monitorizare a fluxului banilor publici.²²

Administrarea fondurilor europene pre-aderare alocate României, reprezintă un alt precedent ce a condus la menținerea stereotipurilor create în jurul gestionării defectuoase a fondurilor publice. Într-un studiu recent al Comisiei de afaceri bugetare a Parlamentului European²³, se arată că neregulile apărute în perioada de preaderare, se pot regăsi și la nivelul fondurilor post-aderare, de care România și Bulgaria beneficiază începând cu 2007, în cazul în care autoritățile responsabile cu gestionarea fondurilor europene nu întreprind măsuri eficiente,.

²¹ Concluzii rezultate pe baza studiilor la nivel local realizate în cadrul Proiectului *Îmbunătățirea integrității la nivelul administrației publice locale* a fost derulat de către Asociația Pro Democrația și Transparency International Romania în perioada 1 august 2006 – 31 octombrie 2007 în șapte localități: Alexandria, Baia Mare, Brăila, Craiova, Focșani, Lupeni și Oradea., pentru mai multe informații http://www.apd.ro/files/publicatii/ghid_integritate_2007-prin%20transparenta_spre_integritate.pdf.

²² *Carte de Studii privind Relația dintre Administrația Publică Locală și Societatea civilă – procese de transparență și participare*, manual editat de Transparency International Romania în cadrul proiectului „**Participare și responsabilitate în bugetele locale**” desfășurat cu sprijinul Ambasadei Marii Britanii la București prin Global Opportunities Fund și derulat în parteneriat cu municipalitățile Bacău, Craiova și Pitești, p. 17.

²³ Jean Jaques GAY, *State of play and forecast of budget implementation in Bulgaria and Romania*, Study requested by the European Parliament's Committee on Budgets, , Brussels, European Parliament 2008.



Concluziile studiului indică o rată scăzută de absorbție a fondurilor de pre-aderare și recomandă consolidarea capacității administrative, ca factor determinant în absorbția fondurilor alocate în perioada post-aderare. În ceea ce privește capacitatea de gestionare a proiectelor cu finanțări din fonduri europene, succesul implementării acestora depinde de elaborarea unor proiecte mature și sustenabile, precum și transparența și corectitudinea procedurilor de achiziții publice.

Neregulile identificate astfel, fac referire la neutilizarea bunurilor din cadrul proiectelor în scopurile desemnate, întârzieri în implementarea activităților, probleme considerate a fi o urmare a capacității administrative scăzute. Concluziile ambelor rapoarte ilustrează influența limitată pe care au avut-o fondurile pre-aderare în pregătirea autorităților de a face față și a gestiona eficient fondurile alocate o dată cu aderarea la Uniunea Europeană. Pe lângă vulnerabilitățile de ordin „tehnic” ce caracterizează perioada pre aderare, există de asemenea nereguli în ceea ce privește capacitatea scăzută de a detecta și raporta aceste nereguli în utilizarea fondurilor europene.

Principalele probleme ivite în procesul de gestionare a fondurilor europene pre-aderare sunt prezente atât la nivelul actorilor implicați în administrarea fondurilor – autorități de contractare, beneficiari, firme de consultanță, cât și la nivelul diverselor etape specifice procesului, și se referă în primul rând la

- incapacitatea administrativă, lipsa de personal calificat,
- conflicte de interese și incompatibilități,
- opacitatea și lipsa de informații,
- precum și lipsa unei „liste negre” a firmelor de consultanță.²⁴

Neregulile identificate în perioada de pre-aderare, subliniază deficiențele majore întâmpinate de România în administrarea fondurilor europene și evidențiază o trăsătură importantă, respectiv faptul că aceste disfuncționalități reprezintă întocmai premisele cheie care încurajează practicile de corupție și determină fraudarea fondurilor.

Astfel că pe parcursul anului 2007, Departamentul de Luptă Antifraudă în urma controalelor efectuate privind obținerea, derularea și utilizarea fondurilor provenite din programele de asistență financiară nerambursabilă pre-aderare, au existat 56 de cazuri de indicii de fraudă și 14 cazuri în care au fost identificate nereguli. În ceea ce privește fondurile utilizate

²⁴ *Transparența fondurilor europene în România, de la problematica fondurilor pre-aderare la cea a fondurilor post-aderare*, raport realizat în cadrul proiectului Transparența fondurilor europene în România, desfășurat de Agenția de Monitorizare a Presei în parteneriat cu Centrul Român pentru Jurnalism de investigație și Asociația Pro Democrația în perioada 2007-2008, p. 11.



necorespunzător, în perioada 2005-2007 au fost recuperate debite în valoare de 2.600.000 Euro. În același interval de timp, DLAF a transmis Direcției Naționale Anticorupție 121 de cazuri privind posibile fraudări în obținerea și utilizarea fondurilor comunitare.²⁵

De la fondurile pre-aderare, la cele post-aderare

Procesul de administrare a fondurilor europene în perioada de pre-aderare, constituie atât prin dificultățile întâlnite, cât și prin beneficiile create, un punct de reper în încercarea de a anticipa evoluția accesării și implementării fondurilor structurale și a dezvolta măsuri eficiente de prevenire a acelor factori ce afectează integritatea publică.

Factori de succes în implementarea fondurilor structurale

După cum am mai afirmat, rolul politicii de coeziune este ca prin instrumentele sale financiare să stimuleze dezvoltarea economică și socială a statelor recipiente, iar pentru a atinge acest obiectiv, există un număr de piloni (condiții) esențiali în susținerea acestor demersuri:

- capacitatea și calitatea administrației publice responsabile pentru managementul și implementarea fondurilor structurale
- respectarea principiului parteneriatului
- asigurarea informării și transparenței pe durata întregului proces
- capacitatea de a identifica nevoile reale ale societății

În plus, alți factori *cu un caracter mult mai general*, identificați de Comisia Europeană, însă fundamentali pentru stimularea dezvoltării regionale și convergenței sunt strâns legați în primul rând de o economie stabilă (stabilitatea prețurilor, balanțe bugetare solide) ceea ce stimulează investițiile și acumularea de capital, în al doilea rând de eficiența și eficacitatea administrației publice la nivel regional și local, iar în al treilea rând de infrastructura fizică și know-how-ul.

Pe de altă parte, un nivel ridicat de corupție, birocrăția, calitatea slabă a sistemului judiciar reprezintă simptome ale unei performanțe slabe ale autorităților publice²⁶ și prin urmare conduc la o structură fragilă a acestor piloni, determinând în cele din urmă îngreunarea procesului de convergență.

²⁵ Raportul Anual de Activitate 2007, Departamentul de Luptă Antifraudă, p.8.
http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/raport_dlaf/raport_dlaf_2007_ro.pdf

²⁶ *Regiuni în dezvoltare, Europa în dezvoltare*, Al patrulea raport privind coeziunea economică și socială, Comunitățile Europene, mai 2007,
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion4/index_en.htm



Stadiul accesării fondurilor structurale în 2007

Conform datelor oferite de Ministerul Economiei și Finanțelor responsabil pentru coordonarea asistenței nerambursabile în relația cu UE, prin Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale, până la data de 15 iunie 2008 în cadrul celor 7 Programe Operaționale, au fost depuse 1.287 de proiecte, însumând o valoare de 15,065 miliarde lei, din care au fost aprobate 281 în valoare de 9 miliarde de lei. 23 de contracte de finanțare au fost încheiate cu beneficiarii, valoarea acestora fiind de 205 milioane euro.²⁷ Datele furnizate nu cuprind însă și o diferențiere între Programele Operaționale, domeniile de intervenție și cu atât mai mult între categoriile de beneficiari.

Așadar, după cum am mai precizat în secțiunile anterioare, autoritățile administrației publice locale, unii dintre beneficiarii majori ai finanțării nerambursabile începând cu 2007, sunt eligibile pentru a depune cereri de finanțare în cadrul a 5 Programe Operaționale din cele 7, cu excepția Programului Operațional Asistență Tehnică și Programului Operațional Sectorial Transport. Datorită întârzierilor intervenite în etapa de Programare, depunerea primelor cereri de finanțare nu s-a realizat decât în aprilie 2007, iar contractarea beneficiarilor a avut loc la începutul lui 2008.

Factorii care favorizează practici corupte

În consecință, nivelul de accesare a fondurilor structurale în primul an de la aderare, este unul foarte scăzut, o primă evaluare a stadiului de pregătire a autorităților locale în implementarea efectivă a acestor fonduri, fiind relativ prematură.

Ceea ce poate fi abordat în acest stadiu, este:

1. **identificarea acelor zone vulnerabile**, a actorilor expuși riscurilor corupției - pe baza experienței acumulate de către alte state care au aderat la UE în 2004²⁸, dar și de România în perioada pre-aderare - și
2. **semnalarea impactului negativ pe care corupția și fraudă le pot avea asupra dezvoltării economice și sociale a comunităților locale** – acesta fiind obiectivul general al proiectelor derulate de autoritățile publice locale.

Este important de urmărit în consecință, dacă premisele care favorizează practicile corupte în gestionarea fondurilor pre-aderare, se mențin în

²⁷ http://www.euractiv.ro/uniunea-europeana/articles|displayArticle/articleID_14037/Finante-Pana-pe-15-iunie-au-fost-aprobate-281-de-proiecte-din-fonduri-europene.html

²⁸ Tomasz Grzegorz GROSSE, Save Public Assets, Monitoring Corruption Threats in the distribution of Structural Funds, Institute of Public Affairs, Warsaw, February 2007.



procesul de administrare a fondurilor structurale și dacă există eforturi întreprinse în vederea reducerii acestor vulnerabilități.

Pentru a înțelege necesitatea unei gestionări în condiții de integritate a fondurilor publice (fondurile europene, respectiv cele structurale subscriindu-se aceste-i sfere), este important în primul rând să identificăm acei **factori** care acționează la nivelul procesului de management al Programelor Operaționale, care încurajează practici corupte și care deteriorează sistemul național de integritate precum și zonele în care acționează.

Procesul de management al Programelor Operaționale constă în 4 etape, respectiv:

1. Etapa de Programare (pregătirea documentelor strategice, stabilirea priorităților la nivel național, regional și zonal, corelarea nevoilor cu aceste priorități și asigurarea implementării obiectivelor propuse)
2. Lansarea cererilor de finanțare, evaluarea și selecția ofertelor de finanțare
3. Implementarea, execuția contractelor de finanțare
4. Monitorizarea și evaluarea derulării contractelor de finanțare

În ciuda diferențelor de ordin tehnic între cele două tipuri de instrumente de finanțare europeană – pre-aderare și post-aderare – factorii care pot determina sau nu o gestionare eficientă și în consecință pot produce efecte pozitive, sunt în mare măsuri aceiași. Birocrația excesivă, managementul defectuos, lipsa de personal calificat, informația deficitară, nivelul scăzut al transparenței, conflictele de interese și incompatibilitățile generează încălcări ale normelor de integritate și duc astfel la apariția corupției, în orice sector, fie el public sau privat.



Arii de vulnerabilitate și actori expuși riscurilor corupției în procesul de management al fondurilor structurale

Zone vulnerabile	Gradul de expunere riscurilor (1>5)	Actori expuși	Posibile vulnerabilități și recomandări
Programare	1	ACIS, Autoritățile de Management, Autorități locale și regionale – Consiliile de Dezvoltare Regională	<p>În etapa de Programare, marea majoritate a deciziilor sunt luate la nivel central, de către Autoritățile de Management.</p> <p>Vulnerabilități: Abuzul de putere de către demnitari publici/aleși locali care promovează obiective de dezvoltare necorespunzătoare, neviabile, în vederea promovării unor interese proprii. Nerespectarea principiului parteneriatului.</p> <p>Recomandări: Limitarea intervenției politicului în stabilirea priorităților, la atribuțiile administrative necesare să asigure o implementare adecvată a strategiei de dezvoltare, precum și monitorizarea îndeaproape a acestui proces.</p>
Elaborarea proiectelor de către solicitanți și Selecția proiectelor	4	Autorități de Management, Organisme Intermediare, Comitete de Monitorizare, CRESC, evaluatori independenți	<p>Cererile de finanțare sunt depuse de către solicitanți la Autoritățile de Management sau Organismul Intermediar aferent Programului Operațional. Responsabili pentru selecția proiectelor sunt Autoritatea de Management și Organismul Intermediar, nivelul de centralizare fiind în acest caz destul de ridicat, existând o influență directă a factorilor de decizie.</p>



			<p>Vulnerabilități: Nivelul scăzut al consultărilor publice organizate de autoritățile locale, în calitate de beneficiari, lipsa comunicării publice, nerespectarea principiului parteneriatului. Conflictelor de interese și incompatibilitățile – alocarea fondurilor pe criterii politice, nivelul scăzut al informării, opacitatea, deficiențele de comunicare între solicitanți și AM-OI, birocratizarea excesivă, formularea subiectivă a criteriilor de evaluare care lasă loc de interpretări, lipsa de personal calificat, lipsa strategiilor la nivel local, lipsa unor mecanisme necesare monitorizării evaluării tehnice și financiare de către experții independenți, neclarități în selectarea evaluatorilor independenți.</p> <p>Recomandări: Simplificarea procedurilor de selecție, transparența procesului și criteriilor de selecție, un dialog deschis care să includă toți actorii implicați, introducerea unor reglementări cu privire la prevenirea corupției, introducerea unor măsuri de informare în presă, în special presa locală și pe website-uri.</p>
Implementare	5	Beneficiar, Organism Intermediar, Autorități de Management, Autoritatea de Certificare și Plată	<p>În implementarea proiectului, practici corupte pot exista în ceea ce privește managementul financiar, corectitudinea implementării în sine a activităților, în privința procedurilor de achiziții publice, precum și monitorizarea și controlul financiar.</p> <p>Vulnerabilități: Conflictelor de interese și incompatibilitățile, necorelarea cererilor de finanțare cu strategiile de dezvoltare locală/ regională, lipsa consultărilor cu cetățenii, lipsa strategiilor</p>



			<p>la nivel local, incapacitatea autorităților locale de a asigura din timp resursele financiare necesare implementării, promovarea insuficientă a parteneriatelor, lipsa de transparență în achizițiile publice – nereguli legate de subcontractarea furnizorilor de bunuri și servicii.</p> <p>Recomandări: Cele mai multe nereguli apar în privința achizițiilor publice - procedurile de contractare și subcontractate, fiind esențială astfel introducerea unor prevederi legislative cu referire la achizițiile publice, respectiv derularea de proiecte în parteneriat public-privat, în contextul alocării fondurilor europene, precum și calitatea sistemului de monitorizare a acestor proceduri.</p>
Monitorizare și Evaluare	4	Comitete de Monitorizare Autorități de Management, Organisme Intermediare	<p>Monitorizarea și evaluarea reprezintă ultima componentă a procesului de gestionare a proiectelor finanțate din fonduri structurale, o mare parte dintre atribuțiile de monitorizare revenind reprezentanților administrației publice locale, care fac parte din Comitetele de Monitorizare.</p> <p>Vulnerabilitățile în această etapă sunt legate de conflicte de interese și incompatibilități, lipsa de transparență cu privire la deciziile luate de aceste organisme</p> <p>Recomandări: Un proces transparent de selecție a reprezentanților societății civile, precum și a reprezentanților sectorului privat, stabilirea unor criterii de selecție pentru a elimina posibilele conflicte de interese și incompatibilitățile.</p>





Arii de vulnerabilitate și actori expuși riscurilor corupției în procesul de achiziții publice²⁹

Luând în considerare riscul sporit de expunere la practici corupte prezent la nivelul procedurilor de achiziții publice organizate de către autoritățile publice care derulează proiecte din fonduri structurale, o radiografiere a acestui proces strâns legat de cheltuirea banilor publici de către autoritățile publice, este absolut necesară.

Ce sunt achizițiile publice?

Tot ce se cumpără din bani publici înseamnă achiziție publică. Achiziția publică reprezintă dobândirea, definitivă sau temporară, de către o persoană juridică definită ca autoritate contractantă, a unor produse, lucrări sau servicii, prin atribuirea unui contract de achiziție publică.

Procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice au ca fundament legislativ Ordonanța de Urgență nr. 34/2006 publicată în Monitorul Oficial nr. 418 din 15 mai 2006. După cum sunt stabilite în textul de act normativ, principiile care stau la baza atribuirii contractului de achiziție publică sunt:

- nediscriminarea;
- tratamentul egal;
- recunoașterea reciprocă;
- transparența;
- proporționalitatea;
- eficiența utilizării fondurilor;
- asumarea răspunderii.

Nu orice abateri de la lege sunt realizate cu intenție.³⁰ Situații de genul celor descrise mai jos pot da naștere la îndoieli sau interpretări,

²⁹ Victor ALISTAR, Ion Georgescu și Raluca Turturică, *Ghid de Integritate și bune practici privind achizițiile publice*, Asociația Română pentru Transparență (Transparency International – Romania) în cadrul proiectului *Centrul de Asistență Anticorupție pentru Cetățeni* (Advocacy and Legal Advice Center), implementat de Secretariatul Transparency International și TI-Romania, TI-Bosnia Herțegovina și TI-Macedonia cu sprijinul financiar al Ministerului Federal de Externe al Germaniei (Auswertiges Amt.) prin Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est.

³⁰ *Ghid pentru achiziții publice*, Ministerul Finanțelor Publice, 2003.



chiar dacă, în fapt, reprezintă nimic altceva decât efecte ale neglijenței angajaților autorității contractante.

Ce se achiziționează?

Contractele de atribuire a achizițiilor publice pot fi:

- Contractul de lucrări este acel contract de achiziție publică care are ca obiect fie execuția de lucrări sau execuția unei construcții; fie atât proiectarea, cât și execuția de lucrări sau atât proiectarea, cât și execuția unei construcții; fie realizarea prin orice mijloace a unei construcții care corespunde cerințelor precizate de autoritatea contractantă.
- Contractul de furnizare este acel contract de achiziție publică, altul decât contractul de lucrări, care are ca obiect furnizarea unuia sau a mai multor produse, prin cumpărare, inclusiv în rate, închiriere sau leasing, cu sau fără opțiune de cumpărare.
- Contractul de servicii este acel contract de achiziție publică, altul decât contractul de lucrări sau de furnizare, care are ca obiect prestarea unuia sau mai multor servicii

Cine aplică legislația privind achizițiile publice?

Legislația privind achizițiile publice trebuie respectată și aplicată în primul rând de către **autoritățile contractante**, și anume:

- **autoritățile publice** (centrale sau locale), inclusiv autoritatea judecătorească;
- **oricare instituție publică, de interes general sau local**, autonomă ori aflată în subordinea sau sub controlul unei autorități publice;
- **oricare persoană juridică înființată pentru a desfășura activități de interes public**, fără caracter comercial sau industrial sau care este finanțată din fonduri publice, se află în subordinea unei instituții publice sau în al cărei consiliu de administrație mai mult de jumătate dintre membri sunt numiți de către o autoritate sau instituție publică;
- **orice persoană juridică ce desfășoară activități relevante în unul din sectoarele de utilități publice** - apă, energie, transporturi și telecomunicații.



Cine poate participa în procesul de achiziție publică?

Legislația în vigoare prevede că orice operator economic - oricare furnizor de produse, prestator de servicii sau executant de lucrări - persoană fizică/juridică, de drept public sau privat, ori grup de astfel de persoane care oferă în mod licit pe piață produse, servicii și/sau execuție de lucrări - are dreptul de a participa, individual sau într-un grup de operatori, la procedura de atribuire.

Care sunt procedurile de achiziții publice?

Eficiența și transparența modului de cheltuire a banilor publici sunt realizate prin impunerea respectării de către autoritățile și instituțiile publice a unor proceduri pentru atribuirea unui contract de achiziție publică.

Procedurile de achiziții publice reglementate de legea română în vigoare sunt:

- licitația deschisă; respectiv procedura la care orice operator economic interesat are dreptul de a depune oferta;
- licitația restrânsă; respectiv procedura la care orice operator economic are dreptul de a-și depune candidatura, urmând ca numai candidații selectați să aibă dreptul de a depune oferta;
- dialogul competitiv, respectiv procedura la care orice operator economic are dreptul de a-și depune candidatura și prin care autoritatea contractantă conduce un dialog cu candidații admiși, în scopul identificării uneia sau mai multor soluții apte să răspundă necesităților sale, urmând ca, pe baza soluției/soluțiilor, candidații selectați să elaboreze oferta finală;
- negocierea, respectiv procedura prin care autoritatea contractantă derulează consultări cu candidații selectați și negociază clauzele contractuale, inclusiv prețul, cu unul sau mai mulți dintre aceștia. Negocierea poate fi: negociere cu publicarea prealabilă a unui anunț de participare; negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare;
- cererea de oferte, respectiv procedura simplificată prin care autoritatea contractantă solicită oferte de la mai mulți operatori economici



Etapă	Sursa de risc	Pericol	Măsuri preventive
Planificare	<p>Buget.</p> <p>Politica financiară</p>	<p>Cuprinderea în buget a unor cheltuieli ce nu se justifică; utilizarea abuzivă de către o persoană a autorității pe care o exercită</p>	<p>Justificarea fiecărui element de cheltuială din buget, verificarea acestora împreună cu tot personalul, audituri cu caracter regulat.</p>
	<p>Percepția nevoilor</p>	<p>Nevoile pot fi “inventate” sau falsificate.</p>	<p>Orice nevoie trebuie justificată și verificată de o altă persoană decât cea care a identificat și fundamentat nevoia.</p>
	<p>Întocmirea DEPO</p>	<p>Specificațiile tehnice pot fi redactate în favoarea unui anumit agent economic, informații în avans fiind oferite în acest sens.</p> <p>Realizarea specificațiilor tehnice pentru un nou contract prin adaptarea specificațiilor unui contract deja existent în scopul favorizării unui anumit ofertant.</p>	<p>Specificațiile tehnice trebuie să evite referirea la marcă, origine, procedeu și trebuie verificate după întocmire de către o persoană independentă în raport cu procedura. Dacă nu este posibil atunci referirea la marcă este urmată obligatoriu de expresia „sau echivalent”.</p>
	<p>Planificarea aplicării procedurii</p>	<p>Procesul este derulat de așa manieră încât doar creează iluzia unei competiții.</p> <p>Este folosită preponderent procedura negocierii cu o singură sursă.</p>	<p>Verificarea întregii documentații de către o altă persoană.</p> <p>Atenție la posibile firme fantomă sau adresele acestora.</p> <p>Verificarea corectitudinii folosirii procedurii (de excepție) a negocierii cu o singură sursă.</p>
<p>Aplicarea procedurilor</p>		<p>Invitarea selectivă a potențialilor ofertanți, în cadrul procedurilor cu grad redus de transparență</p> <p>Oferirea unor informații detaliate unor potențiali ofertanți în defavoarea celorlalți.</p> <p>Preț prohibitiv al caietului de sarcini.</p>	<p>Folosirea procedurilor „deschise”, pentru eliminarea arbitrariului în decizia de invitare pentru ofertare.</p> <p>Respectarea prevederilor privind comunicarea cu potențialii candidați/ofertanți și candidați.</p> <p>Distribuirea caietului de sarcini în format electronic, fără costuri pentru potențialii ofertanți.</p>



Atribuirea contractului	Evaluare	Procesul de evaluare este utilizat de așa manieră încât determină numai limitarea competiției.	Fără cerințe abuzive în documentele de calificare. Feedback pentru candidații neselectați și explicarea motivului excluderii.
	Criterii de evaluare	Un algoritm de calcul secret sau prezentat evaziv favorizează modificarea criteriilor după termenul de depunere a ofertelor în favoarea unui anumit ofertant. Criterii de evaluare care nu sunt obiective și cuantificabile pot induce în eroare membri comisiei de evaluare. Același aspect este valabil atunci când membri comisiei de evaluare nu au suficiente cunoștințe tehnice.	Verificați existența, claritatea, posibilitatea cuantificării și gradul de detaliere al algoritmului de calcul din DEPO, pentru a face imposibilă modificarea criteriilor de evaluare pe perioada derulării procedurii. Training pentru membrii comisiei de evaluare.
	Negociere	Ofertanții favorizați /preferați pot primi informații utile pentru procesul de negociere.	Control strict și audit al procesului de negociere. Nu permiteți niciodată unei singure persoane să poarte negocierile.
	Atribuirea de contracte în mod frecvent	Unii ofertanți câștigă în mod frecvent, uneori în mod exclusiv, licitații organizate de aceeași autoritate contractantă.	Acțiuni permanente pentru mărirea portofoliului de potențiali ofertanți și atragerea participării a cât mai mulți ofertanți la o procedură.
Administrarea contractului	Derularea contractului	Negocierea de extinderi la termenul contractual, stabilirea unor clauze contractuale în favoarea contractantului, pierderea/ tănuirea unor documente etc.	Utilizarea modelului de contract din DSEPO. Numerotarea în serie și marcarea paginilor ce formează contractul.
	Modificarea specificațiilor tehnice după atribuirea contractului	Modificarea specificațiilor după atribuirea contractului și acceptarea creșterilor de preț în mod nejustificat, schimbări ale cerințelor referitoare la cantitate și calitate.	Ca regulă generală, nu se acceptă modificări la contract. În cazuri excepționale, solicitările de modificări ale contractului trebuie fundamentate și justificate. O schimbare de specificație nu înseamnă întotdeauna o schimbare de preț.
	Recepții	Acceptarea de devieri de la cantitatea, calitatea sau termenele agreeate, falsificarea documentelor de recepție, furnizarea de adrese de livrare fictive, etc.	Instituirea, la nivel de autoritate contractantă a unor proceduri privind desfășurarea recepțiilor, inventarierea produselor, precum și auditarea acestor procese.



	Aprobarea facturilor	Acceptarea la plată a unor activități nefinalizate, antedatarea facturilor, plata dublă, etc.	Confruntarea datelor înscrise pe factură și documente suport cu contractul: specificații, termene livrare, listă de prețuri, note de comandă, etc. Separarea atribuțiilor privind: comanda, recepția, acceptarea cererilor de plată, efectuarea plăților. Audit cu caracter regulat.
--	----------------------	---	--



3. STANDARDE ÎN ASIGURAREA INTEGRITĂȚII ÎN ADMINISTRAREA FONDURILOR STRUCTURALE

Asigurarea integrității publice și lupta anti-corupecție, sunt construite în jurul a trei paliere structurale, respectiv prevenirea, combaterea și sancționarea, acestea având rolul de a oferi un cadru coerent de standarde, a căror respectare creează o barieră normativă ce precede apelarea la instrumentele anticorupecție propriu-zise, respectiv sesizarea în administrativ contencios, sesizarea altor instituții și plângerea penală, acestea urmând a fi analizate într-o secțiune ulterioară.

Primul palier, cel de prevenire, cuprinde ca instrumente de luptă anticorupecție, transparența decizională și accesul la informații de interes public. Cel de-al doilea palier, combatere, integrează acele premise care pot determina situații de corupecție: conflictul de interese și incompatibilitățile. Cel din urmă palier, este cel de sancționare, care încorporează faptele de corupecție așa cum sunt ele stipulate de Codul Penal.

3. 1. Accesul la informații de interes public

3.1.1. Dreptul la informare

Orice persoana are dreptul de a fi informată cu privire la activitățile și atribuțiile instituțiilor /autorităților publice, adică a acelor unități a căror funcționare este finanțată prin bani publici rezultați din plata taxelor și impozitelor contribuabililor față de stat. Mai mult, acest drept la informare este asigurat și de procesul democratic prin care cetățenii își aleg reprezentanții în forurile legislative și administrative ale țării. Astfel se creează cadrul care permite oricărui cetățean-contribuabil să se informeze și să fie informat cu privire la

interesele sale și, prin aceasta, să exercite un control inter-electoral cu privire la utilizarea adecvată a votului sau / contribuției sale financiare.

Dreptul oricărei persoane la informație are trei dimensiuni:

(1) dreptul de a fi informat, din oficiu, de către instituțiile / autoritățile publice cu privire la aspecte importante ale funcționării acestora;



- (2) dreptul de a cere informații;
- (3) dreptul de a fi informat de către mass media cu privire la diverse aspecte importante din sfera publică.

Toate aceste aspecte sunt stipulate de Constituția României iar existența, cunoașterea, respectarea și conștientizarea lor constituie elemente de bază pentru asigurarea transparenței procesului de guvernare.

Prin exercitarea dreptului de acces la informația publică fiecare persoană poate contribui la responsabilizarea diferiților decidenți și la întărirea faptului că instituțiile / autoritățile publice sunt unități aflate în serviciul public, deci al fiecărui cetățean în parte.

3.1.2. Instrumente legislative ale liberului acces la informația de interes public

1. Constituția

Izvorul primar în această materie este chiar textul constituțional, care dispune în Capitolul II – Drepturile și libertățile fundamentale, art. 31 cu privire la dreptul la informație:

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngăduit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională.

(4) Mijloacele de informare în masă, publice și private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Serviciile publice de radio și de televiziune sunt autonome. Ele trebuie să garanteze grupurilor sociale și politice importante exercitarea dreptului la antenă. Organizarea acestor servicii și controlul parlamentar asupra activității lor se reglementează prin lege organică.

2. Legea nr. 544/2001

- autoritate sau instituție publică = orice autoritate ori instituție publică ce utilizează sau administrează resurse financiare publice, orice regie autonomă, companie națională, precum și orice societate comercială



aflata sub autoritatea unei autorități publice centrale ori locale și la care statul român sau, după caz, o unitate administrativ-teritorială este acționar unic ori majoritar

- informație de interes public = orice informație care privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației

- informație cu privire la datele personale = orice informație privind o persoană fizică identificată sau identificabilă

- informații clasificate = informațiile, datele, documentele de interes pentru securitatea națională, care, datorită nivelurilor de importanță și consecințelor care s-ar produce ca urmare a dezvăluirii sau diseminării neautorizate, trebuie să fie protejate

Autoritățile publice au obligația de a informa publicul cu privire la activitatea pe care o desfășoară în următoarele moduri:

- afișare la sediul în care funcționează;
- publicare în Monitorul Oficial;
- publicare în mijloacele de informare în masă;
- prin publicații proprii;
- prin intermediul paginii de Internet (web) proprii;
- prin asigurarea posibilităților de consultare la sediu.

3. Tipuri de informații

(a) informații publice:

i. din oficiu

- regulamentul de funcționare și organizare a acesteia;
- structura organizatorică, atribuțiile departamentelor, programul de funcționare, programul de audiențe;
- identitatea persoanelor din conducere și a celor responsabile cu difuzarea informațiilor publice;
- datele de contact (denumirea oficială, adresa, numerele de telefon, fax, email, pagina de Internet);
- sursele financiare, bugetul și bilanțul contabil;
- programele și strategiile proprii;
- lista documentelor de interes public;
- lista categoriilor de documente produse și / sau gestionate;
- modalitățile de contestare a deciziei instituției / autorității în cauză;
- un buletin informativ;
- raportul periodic de activitate.



ii. la cerere

Instituțiile și autoritățile publice au obligația de a răspunde oricărei solicitări de informații de interes public, fie ea scrisă sau verbală. Refuzul de a furniza o informație trebuie justificat și se comunică solicitatorului în aceeași manieră în care a fost făcută cererea (verbal sau scris, termenul pentru refuzurile motivate în scris fiind de 5 zile).

(b) informații la care accesul este limitat. Această categorie poate fi împărțită, la rândul ei, în următoarele sub-categorii:

i. informațiile din domeniul apărării naționale, siguranței și ordinii publice, dacă fac parte din categoriile informațiilor clasificate, potrivit legii;

ii. informațiile privind deliberările autorităților, precum și cele care privesc interesele economice și politice ale României, dacă fac parte din categoria informațiilor clasificate, potrivit legii;

iii. informațiile privind activitățile comerciale sau financiare, dacă publicitatea acestora aduce atingere principiului concurenței loiale, potrivit legii;

iv. informațiile cu privire la datele personale, potrivit legii;

v. informațiile privind procedura în timpul anchetei penale sau disciplinare, dacă se periclitează rezultatul anchetei, se dezvăluie surse confidențiale ori se pun în pericol viața, integritatea corporală, sănătatea unei persoane în urma anchetei efectuate sau în curs de desfășurare;

vi. informațiile privind procedurile judiciare, dacă publicitatea acestora aduce atingere asigurării unui proces echitabil ori interesului legitim al oricăreia dintre părțile implicate în proces;

vii. informațiile a căror publicare prejudiciază măsurile de protecție a tinerilor.

3.2. Transparența decizională

3.2.1. Ce este legea transparenței?

Legea transparenței asigură deschiderea activității administrației publice centrale și locale către cetățeni prin intermediul a două mecanisme importante:

- a) Participarea publicului la procesul de elaborare a reglementărilor;



- b) Participarea publicului la procesul de luare a deciziilor.

Ce nu este legea transparenței?

Legea transparenței un trebuie confundată cu legea privind accesul la informațiile de interes public și nici cu democrația directă. Spre deosebire de legea accesului la informațiile de interes public, care permite accesul cetățeanului la informațiile publice gestionate de diverse entități publice, legea transparenței oferă posibilitatea cetățenilor de a participa activ la procesul de elaborare de reglementări prin sugestii adresate autorităților administrației publice.

De asemenea, spre deosebire de democrația directă, legea transparenței nu conferă cetățenilor dreptul de a lua decizia finală cu privire la reglementările care vor fi adoptate. Acest rol va fi în continuare asumat de autoritățile administrației publice care vor decide dacă includ sau nu în proiectele de reglementări informațiile și sugestiile primite din partea cetățenilor, organizațiilor neguvernamentale și asociațiile de afaceri.

Cui i se adresează această lege?

Legea transparenței implică o colaborare între doi parteneri: administrația publică și destinatarii reglementărilor elaborate de aceasta (cetățeni, organizații neguvernamentale, asociații de afaceri). Pe lângă administrația publică, legea face referire la instituții publice și la servicii publice, deși aceste organisme nu au atribuții directe în procesul de adoptare a reglementărilor.

Ce presupune legea?

Autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și celelalte instituții publice care utilizează resurse financiare publice au obligația de a face publice proiectele de reglementări înainte ca acestea să fie adoptate. După acest moment, destinatarii reglementărilor, persoane fizice sau juridice, au posibilitatea de a formula sugestii și recomandări cu privire la reglementările care le-au fost prezentate în stadiu de proiect. Sugestiile astfel formulate vor fi analizate de către autoritățile inițiatoare care vor decide asupra necesității includerii în textul final al reglementărilor. Cu privire la participarea publicului la procesul de luare a deciziilor, legea prevede posibilitatea celor interesați de a participa și de a-și exprima punctele de vedere în cadrul ședințelor organismelor menționate mai sus.



Care sunt beneficiile legii?

(a) Pentru administrația publică:

- obține în mod gratuit informații suplimentare cu privire la sectoarele de activitate care urmează să fie afectate de reglementările propuse;
- explică necesitatea reglementărilor propuse;
- înlătură problemele de implementare a reglementărilor datorate necunoașterii acestora de către destinatari;
- înlătură problemele de implementare datorate deficiențelor de redactare ale reglementărilor;
- câștigă încrederea opiniei publice.

(b) Pentru beneficiarii reglementărilor:

- iau cunoștință de proiectele de reglementări propuse de administrația publică;
- își exprimă punctele de vedere cu privire la aceste proiecte;
- își adaptează activitatea din timp la cerințele care urmează a fi introduse.

Obiectul Legii transparenței

Potrivit Legii transparenței, cetățenii și organizațiile constituite de aceștia își vor putea exprima opiniile și interesele în legătură cu elaborarea de acte normative și în legătură cu luarea unor decizii administrative. Instrumentele pe care le au la îndemână sunt consultarea lor de către autoritățile publice în legătură cu proiectele de acte normative și participarea la ședințele publice ale respectivelor autorități.

3.2.2. Ce pot schimba cetățenii prin transparență

Autoritățile publice a căror activitate cade sub incidența Legii transparenței adoptă sau redactează în mod constant acte normative și iau decizii care influențează viața sau activitatea oamenilor. Legea transparenței permite cetățenilor să comenteze proiectele de acte normative și să își spună cuvântul referitor la deciziile care sunt adoptate de autoritățile publice în cadrul unor ședințe publice. Proiectele de acte normative pot fi clasificate în proiecte elaborate în cadrul unor organe ale administrației publice și proiecte elaborate în afara administrației. Toate actele adoptate de autorități administrative, cu excepțiile prevăzute de lege, intră sub incidența Legii transparenței.



În consecință, autoritățile administrației publice locale din Municipiul Craiova sunt obligate să inițieze consultări cu cetățenii, pe marginea proiectelor de acte normative elaborate.

Actele normative pot reglementa situații noi sau pot fi acte de modificare, completare sau înlocuire ale unora deja existente. Potrivit legii, cetățenii trebuie consultați asupra tuturor proiectelor de actele normative emise sau redactate de autorități publice, cu câteva excepții.

Excepții!

Nu are loc un proces de consultare în cazul elaborării unor acte normative:

- privind apărarea națională, siguranța națională și ordinea publică,
- privind interesele strategice, economice și politice, ale țării,
- conținând valori, termene de realizare și date tehnico-economice ale unor activități comerciale sau financiare, dacă publicitatea acestora aduce atingere principiului concurenței loiale,
- privind datele personale

În situația în care autoritățile publice vor folosi scuza excepției de la consultare pentru a nu iniția procesele reglementate de lege, este important ca astfel de decizii să fie contestate prin memorii adresate respectivei instituții sau, în lipsa unei reacții pozitive, prin intermediul instanțelor. Astfel, instanțele de judecată vor putea clarifica limitele aplicării legii. Depinde în foarte mare măsură de cei care folosesc legea ca aceste limite să fie cât mai reduse, pentru ca marea majoritate a actelor normative să poată fi supuse consultărilor.

În situații care, datorită circumstanțelor excepționale, impun adoptarea unor soluții imediate, pentru evitarea unei grave atingeri aduse interesului public, este prevăzută posibilitatea de a adopta acte normative fără a urma un proces consultativ. Această reglementare își poate dovedi utilitatea în situații de criză. În caz de cutremur, de exemplu, Consiliul local poate emite hotărâri care să limiteze efectele dezastrului. Din cauza timpului limitat de reacție avut la dispoziție, un proces de consultare nu poate avea loc.

Legea transparenței face de mai multe ori precizarea că opiniile exprimate de cetățeni sau organizații în timpul consultărilor au doar valoare de recomandare. Decizia rămâne la latitudinea autorităților publice. Actul normativ va fi trimis, după consultări, spre analiză și avizare, potrivit procedurii legale privind elaborarea actelor normative. El va include modificări redactate pe baza acelor opinii, exprimate în



procesul de consultare, care au fost selectate de către funcționarii publici responsabili de redactarea actului respectiv.

Autoritățile publice sunt obligate de lege să precizeze, în raportul anual privind transparența decizională, numărul de recomandări incluse în proiectele de acte normative. Se poate dovedi util ca cetățenii să solicite instituțiilor publice motivarea alegerii făcute. Acest lucru nu este expres prevăzut de lege, dar autoritățile publice pot să facă public motivele includerii doar a unor puncte de vedere sau a respingerii altora.

Ședințele publice la care se referă Legea transparenței sunt, în fapt, toate ședințele care sunt necesare pentru desfășurarea activității autorității publice respective și pe care autoritatea respectivă le declară ca fiind publice. Excepțiile sunt expres reglementate de lege.

Excepții!

Cetățenii și asociațiile legal constituite nu pot participa la ședințele în care sunt prezentate informații:

- privind apărarea națională, siguranța națională și ordinea publică,
- privind interesele strategice economice și politice ale țării,
- conținând valori, termene de realizare și date tehnico-economice ale unor activități comerciale sau financiare, dacă publicitatea acestora aduce atingere principiului concurenței loiale,
- privind datele personale

Definiția dată de lege ședințelor publice lasă declararea acestora ca publice la latitudinea autorităților respective, prin regulamentul lor de organizare și funcționare.

Cum pot participa cetățenii

Pentru a influența decizii sau acte normative, persoanele pot participa fie individual, în calitate lor de cetățeni, fie organizați în „asociații legal constituite”. Legea nu limitează în nici un fel accesul la mecanismele prevăzute de aceasta, oricine având dreptul de a participa, indiferent de ce interes reprezintă.

Cetățenii pot participa la procesele reglementate de Legea transparenței fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.

Organizațiile pot participa și ele, prin reprezentanții lor. Legea transparenței dă dreptul de participare numai organizațiilor „de



reprezentare civică”, adică a organizațiilor neguvernamentale, sindicatelor și altor organizații non-profit recunoscute legal.

Nu pot folosi direct mecanismele acestei legi societățile comerciale, organizațiile cooperatiste, asociațiile agricole, partidele politice. Ele pot să intervină fie prin intermediul unor persoane (cum ar fi proprietari, membri, persoane cu funcții de conducere) fie prin intermediul unor organizații neguvernamentale create pentru a le reprezenta interesele.

Un punct de vedere poate fi susținut de o persoană, de o asociație fără personalitate juridică, de o persoană juridică non-profit sau de o coaliție.

Cum își pot expune cetățenii punctul de vedere?

Consultarea cu privire la acte normative este un proces în care agenda este stabilită de către instituțiile publice. Instituțiile publice decid, în funcție de conjunctură sau de prioritățile lor, ce acte vor fi elaborate. Acest lucru cere atenție permanentă, pentru a vedea ce acte din sfera dumneavoastră de interes sunt în discuție la un moment dat.

Primul pas este informarea cu privire la actele care sunt supuse consultărilor. Informarea din partea autorităților publice asupra proiectelor de acte normative ce vor fi supuse consultărilor se face în prealabil și din oficiu.

Sursele de informare cu privire la proiectele de acte normative supuse consultărilor sunt:

- anunț pe pagina de Internet a instituției publice;
- anunț afișat într-un spațiu accesibil publicului din sediul instituției;

mass-media, dacă aceasta preia anunțul trimis de instituția respectivă.

Anunțul va cuprinde:

- nota de fundamentare a proiectului, expunerea de motive sau referatul de aprobare;
- textul complet al proiectului de act normativ;
- termenul de trimitere a comentariilor (cel puțin 10 zile) și
- modul în care cei interesați pot trimite în scris comentariile.

O altă modalitate importantă de a primi informația referitoare la consultările asupra proiectelor de acte normative este procedura depunerii unei cereri la autoritatea publică respectivă



În cazul actelor normative cu relevanță asupra mediului de afaceri, instituția publică inițiatoare va transmite anunțul către asociațiile de afaceri și către alte asociații legal constituite, pe domenii specifice de afaceri.

Potrivit legii, participarea la elaborarea de acte normative se poate face în procesul de redactare a unui proiect de act normativ, anterior supunerii spre analiză și avizare autorității publice care l-a elaborat. Cetățenii au la dispoziție un timp limitat, stabilit de autoritatea publică și făcut public în anunțul inițial. Acest termen nu poate fi însă mai scurt de 10 zile de la data publicării anunțului.

Comentariile, prevăzute de lege ca „proponeri, sugestii, opinii cu valoare de recomandare”, vor fi primite de o persoană desemnată special de conducătorul autorității publice.

O altă modalitate de consultare, pe lângă comunicarea de comentarii în scris, o reprezintă organizarea de dezbateri publice. Dezbaterile publice pot fi solicitate în scris de către o asociație legal constituită sau de o altă autoritate publică, iar autoritatea publică inițiatoare a proiectului de act normativ este obligată să le organizeze.

IMPORTANT!	Din partea societății civile, solicitarea organizării de dezbateri publice poate fi făcută doar de organizații nu și de către persoane individuale. De asemenea, deși autoritățile publice nu sunt neapărat beneficiare în mod direct ale procedurilor din Legea transparenței, totuși ele pot fi cele care solicită organizarea unor dezbateri publice.
-------------------	--

Dezbaterile vor avea loc în termen de cel mult 10 zile de la publicarea anunțului privind organizarea lor.

Alte tehnici de consultare ce pot fi folosite și care pot fi solicitate de către cetățeni, deși nu sunt expres prevăzute în lege:

- consultarea electronică, sub forma unui forum electronic
- întâlniri în comunitate, organizate de autoritatea publică locală într-un loc public, în apropierea comunității care va fi afectată de actul normativ respectiv și nu la sediul autorității.

Cum pot participa cetățenii la ședințele publice?



Autoritatea publică este obligată să facă public anunțul cu privire la ședință cu cel puțin trei zile înainte de desfășurarea acesteia. Anunțul va fi făcut public prin:

- afișare la sediul autorității;
- inserare în site-ul de web;
- comunicare către mass-media.

Anunțul va conține:

- data, ora și locul de desfășurare;
- ordinea de zi.

Participarea la ședință se va face în limita numărului de locuri din sala în care se va desfășura ședința. Pentru a determina cine sunt persoanele care au prioritate, legea introduce noțiunea de „ordine de precădere” și lasă la dispoziția persoanei care conduce ședința să stabilească cine are mai mare interes în a participa. Mass-media are acces preferențial la ședință, trecând peste ordinea de precădere.

Același președinte de ședință mai are la îndemână un instrument de control al ședinței — posibilitatea de a avertiza sau chiar de a evacua din sală un participant, în cazul în care acesta nu respectă regulamentul de organizare și funcționare a ședințelor, parte a regulamentului instituției publice respective. Cei care nu pot participa la ședință vor avea acces, în condițiile legii accesului la informațiile de interes public, la minuta ședințelor publice.

Ca și în cazul actelor normative, contribuțiile participanților la ședințele publice au valoare de recomandare, adoptarea deciziilor ținând de competența exclusivă a autorităților publice.

3.2.3. Acțiuni în cazul lipsei de transparență

Legea transparenței prevede căi de atac în cazul în care nu este respectată.

(a) Prin art. 13, persoanele sau organizațiile au dreptul de *a ataca în contencios administrativ*³¹ instituțiile publice care nu respectă legea. Prevederea face trimitere la procedura reglementată de Legea 554/2004,³² așa cum a fost ea modificată și completată până în prezent.

³¹ Legea contenciosul administrativ reglementează dreptul oricărei persoane de a ataca în justiție fie acte emise de autoritățile administrației publice, dacă prin acestea i-au fost vătămăte drepturi sau interese legitime, fie refuzul administrației publice de a răspunde unei cereri referitoare la drepturile sau interesele sale legitime.

³² Legea 554/2004 privind contenciosul administrativ abrogă dispozițiile Legii nr. 29/1990.



Cel care face plângerea în instanță va trebui să facă dovada lezării unui drept sau interes legitim al său prin neaplicarea sau aplicarea eronată a Legii transparenței. Persoana respectivă va trebui să urmeze, în prealabil, procedura de plângere administrativă la instituția publică care a permis lezarea dreptului.

(b) Dacă un funcționar nu permite accesul la ședințele publice sau *împiedică implicarea în consultările* cu privire la proiecte de acte normative, poate fi sancționat pentru abatere disciplinară. Trebuie arătat că legea se referă la funcționar, adică la orice angajat al unei instituții publice. Sancționarea se face diferențiat dacă este vorba despre un funcționar public sau de alt funcționar al instituției publice respective.

Cei împiedicați să participe la ședințe sau consultări trebuie să adreseze un memoriu superiorului direct sau comisiei de disciplină, prin care să ceară sancționarea funcționarului. Pentru angajații instituțiilor publice care nu sunt funcționari publici, sancționarea se face sub regimul Codului Muncii.

Conducătorii instituțiilor publice care nu sunt funcționari publici, fiind fie demnitari, fie aleși, sau consilieri lor personali, nu pot fi sancționați în acest mod. Singura cale rămâne cea prevăzută de Legea contenciosului administrativ.

(c) O altă cale care stă la îndemâna celor ce consideră că le-au fost încălcate drepturile prevăzute în Legea transparenței este apelarea la *Avocatul Poporului*. Avocatul Poporului are ca scop apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor în raporturile acestora cu autoritățile publice.³³ Deși această cale nu este expres prevăzută de Legea transparenței ea este totuși posibilă.³⁴

(d) Legea prevede și un instrument ce poate fi folosit de cetățeni pentru verificarea modului în care a fost aplicată legea de către autorități: *raportul anual privind transparența decizională*. Prin intermediul raportului se va putea vedea, cel puțin din punct de vedere cantitativ, în ce măsură a fost pusă în aplicare legea. Nepublicarea raportului anual de către toate autoritățile publice vizate poate să fie atacată în justiție.³⁵

³³ Legea 35/1997, a Avocatului Poporului, Monitorul Oficial nr. 48/1997, republicată.

³⁴ Pentru o paralelă referitoare la instituția Avocatului Poporului și Legea accesului la informațiile publice, a se vedea Codru Vrabie, *Rolul Avocatului Poporului în apărarea liberului acces la informațiile de interes public*, Asociația Română pentru Transparență, 2002.

³⁵ Iuliana COȘPĂNARU, Gabriel Moinescu, *Ghidul serviciilor publice din Municipiul Craiova*, elaborat de către Transparency International România în cadrul proiectului



3.3. Conflictul de interese și regimul incompatibilităților în exercitarea demnităților și funcțiilor publice

Conflictele de interese apar atunci când salariații sau oficialii din sectorul public sunt influențați, sau par a fi influențați de interese personale atunci când își desfășoară activitatea lor oficială. Perceperea unui conflict de interese aparent poate fi la fel de dăunătoare ca și un conflict existent, pentru că subminează încrederea publicului în integritatea organizației implicate și a salariaților săi. Conflictul de interese poate fi împărțit în interese patrimoniale și nepatrimoniale. Interesele financiare pot implica un câștig actual sau potențial care poate fi obținut cu ajutorul unui salariat, oficial guvernamental, sau al unei persoane alese prin vot, sau prin intermediul unui membru al familiilor acestor categorii de persoane, care au proprietăți, dețin acțiuni, sau au o anumită poziție într-o companie care participă la o licitație pentru obținerea de contracte guvernamentale, acceptă cadouri sau alte atenții sau primesc un venit dintr-o a doua slujbă.

Banii nu trebuie neapărat să circule vizibil din mână în mână. Beneficiul poate să însemne o creștere a valorii proprietății datorită unei decizii favorabile emise în acest scop, sau datorită alegerii unei anumite firme drept câștigătoare a licitației pentru un contract. De exemplu, dacă o persoană care a făcut o cerere către consiliu face o donație unei firme sau unui ONG în care un consilier local sau județean este partener, atunci apare un potențial conflict de interese, pentru că respectivul consilier poate fi influențat de către donația respectivă atunci când analizează cererea primită. Există riscul ca interesul personal al unui consilier într-o anumită firmă sau ONG să intre în conflict cu datoriile sale publice care îi impun să analizeze cererile primite pe baza valorii lor.

Interesele nepatrimoniale de obicei se află în legătură cu puterea politică sau un control sporit. Ele pot apărea din relații personale sau de familie, sau din implicarea în activități sportive, sociale, sau culturale. De exemplu, dacă un funcționar public de la compartimentul de urbanism, care are un copil la grădinița locală, face planuri pentru extinderea acesteia, pe bază de voluntariat, atunci consilierul respectiv va avea un interes personal ca planurile respective să fie aprobate. Acest lucru ar



putea să-i afecteze imparțialitatea cu care analizează cererea primită pentru extindere.

Nu este întotdeauna ușor să hotărâști când interesul personal și datoria publică sunt sau ar putea să fie în conflict unul cu celălalt. Testul care dovedește acest lucru este reprezentat de faptul dacă o persoană poate fi influențată de interesul său personal în îndeplinirea datoriei sale publice, sau dacă o persoană corectă și rezonabilă crede că ar putea fi influențată în acest scop. Toată lumea are interese personale, importante pentru ei sau pentru cei apropiați. Persoanele care lucrează în sectorul public nu pot întotdeauna evita situațiile când aceste interese intră în conflict cu deciziile pe care le iau sau cu activitatea lor oficială. Faptul că există asemenea interese nu reprezintă neapărat o problemă - cel mai important lucru este cum sunt ele abordate. Integritatea organizației și a salariilor săi va fi protejată și riscul apariției corupției va fi redus dacă organizația are politici și proceduri de rezolvare a potențialelor conflicte de interese.

Un conflict de interese implică un conflict între datoria publică și interesul personal al oficialului public, unde interesul personal al unui oficial public ar putea influența în mod necorespunzător îndeplinirea sarcinilor și obligațiilor oficiale. Această definiție de bază menționează trei elemente de conflicte de interes, într-un mod simplu. Acestea pot fi testate. Ideea de bază este că acolo unde există o posibilitate inacceptabilă de apariție a unui conflict între interesele personale ale unui oficial public (interese personale) și obligațiile acestei persoane ca funcționar public (datorii oficiale), atunci avem de-a face cu un conflict de interese.

Definiția de bază se poate folosi și pentru a testa situațiile în care există un aparent conflict de interese, dar de fapt situația este, sau ar putea să fie diferită. Această situație este privită ca un conflict de interese aparent. Un conflict de interese aparent poate genera o problemă foarte serioasă pentru o persoană oficială, la fel de serioasă ca și existența unui conflict de interese propriu-zis, deoarece dă naștere la suspiciuni potențiale în legătură cu integritatea persoanei oficiale, și a organizației sale. Conflictele aparente pot fi investigate cu ajutorul unui instrument de definiție, punând întrebarea: “Oficialul X pare a avea un conflict de interese sau nu?”

O persoană oficială poate avea interese personale care pot fi de asemenea natură încât să producă un conflict de interese în viitor: atunci vorbim de un potențial conflict de interese. Definiția presupune că o persoană rezonabilă, care cunoaște toți factorii relevanți, ajunge la



concluzia că interesul personal al unei persoane oficiale este de așa natură încât ar putea influența în mod neadecvat comportamentul persoanei oficiale sau capacitatea sa de a lua decizii oficiale. Atunci când se folosește o asemenea definiție, de exemplu în cadrul unei politici guvernamentale, a unei reguli, sau în legislație, "interesul personal" este definit în mod specific. De asemenea, ar putea fi necesar să se definească termenii "oficial public" și "obligații și datorii oficiale" foarte clar, pentru a elimina orice confuzie posibilă în folosirea acestor termeni.³⁶

Conform Legii nr. 161/2003 prin *conflict de interese* se înțelege situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative. Aceste norme se aplică persoanelor care exercită următoarele demnități publice și funcții publice:

- consilier prezidențial și consilier de stat din Administrația Prezidențială;
- prim-ministru, ministru, ministru delegat, secretar de stat, subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora, prefect și subprefect;
- aleși locali;

Legea înțelege prin "aleși locali" următoarele categorii de persoane: primarii și viceprimarii, primarul general și viceprimarii municipiului București, președinții și vicepreședinții consiliilor județene, consilierii locali și consilierii județeni.

- funcționari publici., numiți sau care își desfășoară activitatea în baza Legii nr. 188/1999 din 08.12.1999 privind Statutul

³⁶ Victor ALISTAR, Ion Georgescu și Raluca Turturică, *Ghid de Integritate și bune practici privind achizițiile publice*, Asociația Română pentru Transparență (Transparency International – Romania) în cadrul proiectului *Centrul de Asistență Anticorupție pentru Cetățeni* (Advocacy and Legal Advice Center), implementat de Secretariatul Transparency International și TI-Romania, TI-Bosnia Herțegovina și TI-Macedonia cu sprijinul financiar al Ministerului Federal de Externe al Germaniei (Auswertiges Amt.) prin Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est.



funcționarilor publici³⁷ republicata în Monitorul Oficial, Partea I nr. 365 din 29.05.2007.

Reglementarea prin lege a conflictului de interese are ca rol prevenirea, dar și sancționarea acelor situații în care decizia luată de un funcționar public este viciată de anumite interese private în detrimentul celor publice.

Principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interese în exercitarea demnităților și funcțiilor publice sunt:

- imparțialitatea,
- integritatea, transparența deciziei și
- supremația interesului public

3.3.1. Conflictul de interese în exercitarea funcției de membru al guvernului și a altor funcții publice de autoritate din administrația publică centrală și locală

Persoana care exercită funcția de membru al Guvernului, secretar de stat, subsecretar de stat sau funcții asimilate acestora, prefect ori subprefect este obligată să nu emită un act administrativ sau să nu încheie un act juridic ori să nu ia sau să nu participe la luarea unei decizii în exercitarea funcției publice de autoritate, care produce un folos material pentru sine, pentru soțul său ori rudele sale de gradul I. Aceste obligații nu privesc emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative.

Verificarea sesizărilor privind încălcarea acestor obligații se face de către Agenția Națională de Integritate. Rezultatul verificărilor se prezintă primului-ministru, care dispune, prin decizie, asupra măsurilor ce se impun. În cazul conflictului de interese, Agenția Națională de

Încălcarea obligațiilor de mai sus constituie abatere administrativă, dacă nu constituie o faptă mai gravă (de exemplu infracțiune), potrivit legii, iar actele administrative emise sau actele juridice încheiate prin încălcarea acestor obligații sunt lovite de nulitate absolută.

³⁷ Legea nr. 188/1999 din 08.12.1999 privind Statutul funcționarilor publici³⁷ republicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 365 din 29.05.2007.



Integritate poate fi sesizată de orice persoană sau se poate sesiza din oficiu.

3.3.2. Conflictul de interese privind aleșii locali

Primarii și viceprimarii, primarul general și viceprimarii municipiului București sunt obligați să nu emită un act administrativ sau să nu încheie un act juridic ori să nu emită o dispoziție, în exercitarea funcției, care produce un folos material pentru sine, pentru soțul său ori rudele sale de gradul I. Actele administrative emise sau actele juridice încheiate ori dispozițiile emise cu încălcarea obligațiilor prezentate sunt lovite de **nulitate absolută**.

Orice persoană interesată poate sesiza, în scris, prefectul și/sau Agenția Națională de Integritate în legătură cu aceste fapte.

3.3.3. Conflictul de interese privind funcționarii publici

Funcționarul public este în conflict de interese dacă se află în una dintre următoarele situații:

- este chemat să rezolve cereri, să ia decizii sau să participe la luarea deciziilor cu privire la persoane fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial;
- participă în cadrul aceleiași comisii, constituite conform legii, cu funcționari publici care au calitatea de soț sau rudă de gradul I;
- interesele sale patrimoniale, ale soțului sau rudelor sale de gradul I pot influența deciziile pe care trebuie să le ia în exercitarea

În cazul existenței unui conflict de interese, funcționarul public este obligat să se abțină de la rezolvarea cererii, luarea deciziei sau participarea la luarea unei decizii și să-l informeze de îndată pe șeful ierarhic căruia îi este subordonat direct. Acesta este obligat să ia măsurile care se impun pentru exercitarea cu imparțialitate a funcției



funcției publice.

În aceste cazuri conducătorul autorității sau instituției publice, la propunerea șefului ierarhic căruia îi este subordonat direct funcționarul public în cauză, va desemna un alt funcționar public, care are aceeași pregătire și nivel de experiență.

Încălcarea acestor dispoziții poate atrage, după caz, răspunderea disciplinară, administrativă, civilă ori penală, potrivit legii.

- Actele administrative sau juridice încheiate de o persoană aflată în conflict de interese sunt lovite de nulitate absolută. Aceste dispoziții nu sunt aplicabile în situația actelor cu caracter normativ.
- Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim ca urmare a existenței unui conflict de interese se poate adresa instanței de judecată

3.3.4. Conflictul de interese în procesul de achiziții publice

Pe parcursul aplicării procedurii de atribuire, autoritatea contractantă are obligația de a lua toate măsurile necesare pentru a evita situațiile de natură să determine apariția unui conflict de interese și/sau manifestarea concurenței neloiale. Ordonanța 34/2006 a integrat un set de reguli legate de evitarea situațiilor de conflicte de interese:³⁸

- persoana fizică sau juridică care a participat la întocmirea documentației de atribuire are dreptul de a fi ofertant, ofertant asociat sau subcontractant, dar numai în cazul în care implicarea sa în elaborarea documentației de atribuire nu este de natură să distorsioneze concurența.
- Persoanele fizice sau juridice care sunt implicate direct în procesul de verificare/evaluare a candidaturilor/ofertelor nu au dreptul de a fi candidat, ofertant, ofertant asociat sau

³⁸ Ordonanța de Urgență nr. 34/2006, Secțiunea 8, art. 66-70.



- subcontractant, sub sancțiunea excluderii din procedura de atribuire.
- Nu au dreptul să fie implicați în procesul de verificare/evaluare a candidaturilor/ofertelor următoarele persoane:
 - a) persoane care dețin părți sociale, părți de interes, acțiuni din capitalul subscris al unuia dintre ofertanți/candidați sau persoane care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere ori de supervizare a unuia dintre ofertanți/candidați;
 - b) soț/soție, rudă sau afin, până la gradul al patrulea inclusiv, cu persoane care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere sau de supervizare a unuia dintre ofertanți/candidați;
 - c) persoane care constată că pot avea un interes de natură să le afecteze imparțialitatea pe parcursul procesului de verificare/evaluare a candidaturilor/ofertelor.
 - Contractantul nu are dreptul de a angaja, în scopul îndeplinirii contractului de achiziție publică, persoane fizice sau juridice care au fost implicate în procesul de verificare/evaluare a candidaturilor/ofertelor depuse în cadrul aplicării unei proceduri de atribuire, pe parcursul unei perioade de cel puțin 12 luni de la încheierea contractului, sub sancțiunea nulității contractului respectiv pentru cauza imorală.



Nu au dreptul să fie implicați în procesul de verificare/evaluare a candidaturilor/ofertelor următoarele persoane:

- a) persoane care dețin părți sociale, părți de interes, acțiuni din capitalul subscris al unuia dintre ofertanți/candidați sau persoane care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere ori de supervizare a unuia dintre ofertanți/candidați;
- b) soț/soție, rudă sau afîn, până la gradul al patrulea inclusiv, cu persoane care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere sau de supervizare a unuia dintre ofertanți/candidați;
- c) persoane care constată că pot avea un interes de natură să le afecteze imparțialitatea pe parcursul procesului de verificare/evaluare a candidaturilor/ofertelor.

ART. 70

Contractantul nu are dreptul de a angaja, în scopul îndeplinirii contractului de achiziție publică, persoane fizice sau juridice care au fost implicate în procesul de verificare/evaluare a candidaturilor/ofertelor depuse în cadrul aplicării unei proceduri de atribuire, pe parcursul unei perioade de cel puțin 12 luni de la încheierea contractului, sub sancțiunea nulității contractului respectiv pentru cauza imorală.

3.3.5. Conflictul de interese în formă penală

Legea nr. 278/2006, care modifică actualul Cod penal în vigoare, a completat incriminarea faptelor de corupție cu art. 253¹, care prevede că fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, îndeplinește un act ori participă la luarea unei decizii prin care s-a realizat, direct sau indirect, un folos material pentru sine, soțul sau, o rudă ori un afîn până la gradul II inclusiv, sau pentru o alta persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natura, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea dreptului de a ocupa o funcție publică pe durata maximă. Dispozițiile anterioare nu se aplica în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative.

Codul Penal asimilează noțiunii de funcționar public atât demnitarii, aleșii locali, cât și ambele categorii de personal (funcționarii publici conform Legii 188/1999 republicată, privind statutul funcționarilor publici și personalul contractual), definindu-l ca fiind orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei entități publice. Rezultă de aici că infracțiunea de conflict de interese *poate* fi imputată și unui *angajat contractual*.



3.3.6. INCOMPATIBILITĂȚI

Incompatibilitățile privind demnitățile publice și funcțiile publice sunt cele reglementate de Constituție, de legea aplicabilă autorității sau instituției publice în care persoanele ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică își desfășoară activitatea, precum și de dispozițiile prezentului titlu.

1. Incompatibilități privind funcția de membru al Guvernului și alte funcții publice de autoritate din administrația publică centrală și locală

Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu:

- orice altă funcție publică de autoritate, cu excepția celei de deputat sau de senator ori a altor situații prevăzute de Constituție;
- o funcție de reprezentare profesională salarizată în cadrul organizațiilor cu scop comercial;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la societățile comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, precum și la instituțiile publice;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la societățile comerciale;
- funcția de reprezentant al statului în adunările generale ale societăților comerciale;
- funcția de manager sau membru al consiliilor de administrație ale regiilor autonome, companiilor și societăților naționale;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic;
- o funcție publică încredințată de un stat străin, cu excepția acelor funcții prevăzute în acordurile și convențiile la care România este parte.

Funcția de secretar de stat, funcția de subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora sunt incompatibile cu exercitarea oricărei funcții publice de autoritate.



Membrii Guvernului, secretarii de stat, subsecretarii de stat și persoanele care îndeplinesc funcții asimilate acestora pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Funcția de prefect și subprefect este incompatibilă cu:

- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de primar și viceprimar, primar general și viceprimar al municipiului București;
- funcția de consilier local sau consilier județean;
- o funcție de reprezentare profesională salarizată în cadrul organizațiilor cu scop comercial;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la societățile comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, precum și la instituțiile publice;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la societățile comerciale;
- funcția de reprezentant al statului în adunările generale ale societăților comerciale;
- funcția de manager sau membru al consiliilor de administrație ale regiilor autonome, companiilor și societăților naționale;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic;
- o funcție publică încredințată de un stat străin, cu excepția acelor funcții prevăzute în acordurile și convențiile la care România este parte.

Prefecții și subprefecții pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Persoana care exercită una dintre funcțiile publice de autoritate prevăzute expres de lege este obligată, la data depunerii jurământului sau, după caz, la data numirii în funcție, să declare că nu se află în unul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute de lege.

În cazul în care, în timpul exercitării funcției publice de autoritate prevăzută de lege, apare unul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute de lege, se procedează după cum urmează:



- pentru funcția de prim-ministru, ministru și ministru delegat, se aplică dispozițiile corespunzătoare din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, cu modificările și completările ulterioare;
- pentru funcția de secretar de stat, subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora, precum și pentru funcția de prefect și subprefect, constatarea cazului de incompatibilitate se face de ministrul administrației publice, care îl va informa pe primul-ministru, pentru a dispune măsurile necesare.

2. Incompatibilități privind aleșii locali

Funcția de primar și viceprimar, primar general și viceprimar al municipiului București, președinte și vicepreședinte al consiliului județean este incompatibilă cu:

- funcția de consilier local;
- funcția de prefect sau subprefect;
- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație ori cenzor sau orice funcție de conducere ori de execuție la societățile comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, la regiile autonome de interes național sau local, la companiile și societățile naționale, precum și la instituțiile publice;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială;
- funcția de reprezentant al unității administrativ-teritoriale în adunărilor generale ale societăților comerciale de interes local sau de reprezentant al statului în adunarea generală a unei societăți comerciale de interes național;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic;
- calitatea de deputat sau senator;



- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat sau o altă funcție asimilată acestora;
- orice alte funcții publice sau activități remunerate, în țară sau în străinătate, cu excepția funcției de cadru didactic sau a funcțiilor în cadrul unor asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale.

Primarii și viceprimarii, primarul general și viceprimarii municipiului București nu pot deține, pe durata exercitării mandatului, funcția de consilier județean.

Primarii și viceprimarii, primarul general și viceprimarii municipiului București pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Funcția de consilier local sau consilier județean este incompatibilă cu:

- funcția de primar sau viceprimar;
- funcția de prefect sau subprefect;
- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă în aparatul propriu al consiliului local respectiv sau în aparatul propriu al consiliului județean ori al prefecturii din județul respectiv;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, asociat, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la regiile autonome și societățile comerciale de interes local înființate sau aflate sub autoritatea consiliului local ori a consiliului județean respectiv sau la regiile autonome și societățile comerciale de interes național care își au sediul sau care dețin filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială de interes local ori la o societate comercială de interes național care își are sediul sau care deține filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- funcția de reprezentant al statului la o societate comercială care își are sediul ori care deține filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă;



- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora.

O persoană nu poate exercita în același timp un mandat de consilier local și un mandat de consilier județean.

Calitatea de ales local este incompatibilă și cu calitatea de acționar semnificativ la o societate comercială înființată de consiliul local, respectiv de consiliul județean.

Consilierii locali și consilierii județeni care au funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor ori alte funcții de conducere, precum și calitatea de acționar sau asociat la societățile comerciale cu capital privat sau cu capital majoritar de stat ori cu capital al unei unități administrativ-teritoriale nu pot încheia contracte comerciale de prestări de servicii, de executare de lucrări, de furnizare de produse sau contracte de asociere cu autoritățile administrației publice locale din care fac parte, cu instituțiile sau regiile autonome de interes local aflate în subordinea ori sub autoritatea consiliului local sau județean respectiv ori cu societățile comerciale înființate de consiliile locale sau consiliile județene respective.

Aceste prevederi se aplică și în cazul în care funcțiile sau calitățile respective sunt deținute de soțul sau rudele de gradul I ale alesului local.

Starea de incompatibilitate intervine numai după validarea mandatului, respectiv după numirea sau angajarea alesului local, ulterior validării mandatului, într-o funcție incompatibilă cu cea de ales local.

Alesul local poate renunța la funcția deținută înainte de a fi numit sau ales în funcția care atrage starea de incompatibilitate sau în cel mult 15 zile de la numirea sau alegerea în această funcție.

3. Incompatibilități privind funcționarii publici

Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu orice altă funcție publică decât cea în care a fost numit, precum și cu funcțiile de demnitate publică.



Funcționarii publici nu pot deține alte funcții și nu pot desfășura alte activități, remunerate sau neremunerate, după cum urmează:

- în cadrul autorităților sau instituțiilor publice;
- în cadrul cabinetului demnitarului, cu excepția cazului în care funcționarul public este suspendat din funcția publică, în condițiile legii, pe durata numirii sale;
- în cadrul regiilor autonome, societăților comerciale ori în alte unități cu scop lucrativ, din sectorul public sau privat, în cadrul unei asociații familiale sau ca persoană fizică autorizată;
- în calitate de membru al unui grup de interes economic.

Nu se află în situație de incompatibilitate funcționarul public care este desemnat printr-un act administrativ, emis în condițiile legii, să reprezinte sau să participe în calitate de reprezentant al autorității ori instituției publice în cadrul unor organisme sau organe colective de conducere constituite în temeiul actelor normative în vigoare.

Funcționarii publici care, în exercitarea funcției publice, au desfășurat activități de monitorizare și control cu privire la societăți comerciale sau alte unități cu scop lucrativ nu pot să-și desfășoare activitatea și nu pot acorda consultanță de specialitate la aceste societăți timp de 3 ani după ieșirea din corpul funcționarilor publici.

Funcționarii publici nu pot fi mandatați ai unor persoane în ceea ce privește efectuarea unor acte în legătură cu funcția publică pe care o exercită.

Nu sunt permise raporturile ierarhice directe în cazul în care funcționarii publici respectivi sunt soți sau rude de gradul I. Această regulă se aplică și în cazul în care șeful ierarhic direct are calitatea de demnitar.

Orice persoană poate sesiza existența situațiilor de incompatibilitate mai sus menționate, superiorului ierarhic sau Agenției Naționale de Integritate.



Funcționarii publici *pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.*

Funcționarul public poate candida pentru o funcție eligibilă sau poate fi numit într-o funcție de demnitate publică.

Raportul de serviciu al funcționarului public *se suspendă*:

- pe durata campaniei electorale, până în ziua ulterioară alegerilor, dacă nu este ales;
- până la încetarea funcției eligibile sau a funcției de demnitate publică, în cazul în care funcționarul public a fost ales sau numit.

Funcționarii publici pot fi membri ai partidelor politice legal constituite.

Funcționarilor publici le este interzis să fie membri ai organelor de conducere ale partidelor politice și să exprime sau să apere în mod public pozițiile unui partid politic.

Funcționarii publici care, potrivit legii, fac parte din categoria înalților funcționari publici nu pot fi membri ai unui partid politic, sub sancțiunea destituirii din funcția publică.

4. Alte conflicte de interese și incompatibilități

Persoanelor care exercită următoarele demnități publice și funcții publice de autoritate din cadrul autorităților și instituțiilor aflate exclusiv sub control parlamentar li se aplică regimul incompatibilităților pentru miniștri și, respectiv, secretari de stat, precum și incompatibilitățile prevăzute în legi speciale, după cum urmează:

- membrii Curții de Conturi;
- președintele Consiliului Legislativ și președinții de secție;
- Avocatul Poporului și adjuncții săi;
- membrii Consiliului Concurenței;
- membrii Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare;



- guvernatorul, prim-viceguvernatorul, viceguvernatorii, membrii consiliului de administrație și angajații cu funcții de conducere ai Băncii Naționale a României;
- directorul Serviciului Român de Informații, primadjunctul și adjuncții săi;
- directorul Serviciului de Informații Externe și adjuncții săi;
- membrii Consiliului Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor;
- membrii Consiliului Național al Audiovizualului;
- membrii consiliilor de administrație și ai comitetelor directoare ale Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune;
- membrii Colegiului Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității;
- directorul general și membrii consiliului director al Agenției Naționale de Presă ROMPRES

În mod excepțional, pentru persoanele numite, potrivit legii, de Președintele României, de Parlament, la propunerea acestuia, sau de Consiliul Suprem de Apărare a Țării, birourile permanente ale Camerelor, în ședință comună, pot aproba, la sesizarea Președintelui României, îndeplinirea, în continuare, a funcției care a generat cazul de incompatibilitate, dacă un interes public impune aceasta.

5. Declarațiile de avere și de interese

Persoanele care exercită demnitățile publice și funcțiile publice trebuie să depună o ***declarație de interese***, pe propria răspundere, cu privire la funcțiile și activitățile pe care le desfășoară, cu excepția celor legate de mandatul sau funcția publică pe care o exercită.

Funcțiile și activitățile care se includ în declarația de interese sunt:

- calitatea de asociat sau acționar la societăți comerciale, companii/societăți naționale, instituții de credit, grupuri de



interes economic, precum și membru în asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale;

- funcția de membru în organele de conducere, administrare și control ale societăților comerciale, regiilor autonome, companiilor/societăților naționale, instituțiilor de credit, grupurilor de interes economic, asociațiilor sau fundațiilor ori al altor organizații neguvernamentale;
- calitatea de membru în cadrul asociațiilor profesionale și/sau sindicale;
- calitatea de membru în organele de conducere, administrare și control, retribuite sau neretribuite, deținute în cadrul partidelor politice, funcția deținută și denumirea partidului politic.

Persoanele precizate mai sus, care nu îndeplinesc alte funcții sau nu desfășoară alte activități decât cele legate de mandatul sau funcția pe care o exercită, depun o declarație în acest sens.

Declarația de interese se depune în termen de 15 zile de la data numirii sau alegerii în funcție ori de la data începerii activității³⁹. Declarațiile de interese sunt publice și se depun după cum urmează:

- Președintele României, la șeful Cancelariei Administrației Prezidențiale;
- deputații și senatorii, la secretarul general al Camerei din care aceștia fac parte;
- consilierii prezidențiali și consilierii de stat din Administrația Prezidențială, la șeful Cancelariei Administrației Prezidențiale;
- membrii Guvernului, secretarii de stat și subsecretarii de stat, la secretarul general al Guvernului;
- persoanele care îndeplinesc funcții asimilate celei de ministru, secretar de stat sau subsecretar de stat, la secretarul general al autorității publice sub controlul căreia se află;

³⁹ Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate.



- magistrații, la președintele instanței sau la conducătorul parchetului la care funcționează; președinții instanțelor și conducătorii parchetelor, la președinții instanțelor și, respectiv, conducătorii parchetelor superioare; președintele Curții Supreme de Justiție, procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție și procurorul general al Parchetului Național Anticorupție, la Consiliul Superior al Magistraturii;
- prefectii și subprefecții, la secretarul general al prefecturii;
- aleșii locali, la secretarul unității administrativ-teritoriale;
- funcționarii publici, la compartimentul de resurse umane din cadrul autorităților publice, instituțiilor publice sau, după caz, al unităților din care fac parte.

6. Alte obligații

- Se interzice folosirea sau permisiunea de a folosi numele însoțit de calitatea persoanei care exercită demnitățile publice și funcțiile publice prevăzute în prezentul titlu în orice formă de publicitate a unui agent economic român sau străin, precum și a vreunui produs comercial, național sau străin.
- Se interzice folosirea sau permisiunea de a folosi imaginea publică, numele, vocea sau semnătura persoanei care exercită demnitățile publice și funcțiile publice prevăzute în prezentul titlu pentru orice formă de publicitate privitoare la o activitate care aduce profit, cu excepția publicității gratuite pentru scopuri caritabile.
- Se interzice persoanelor care exercită o demnitate publică sau o funcție publică dintre cele prevăzute în prezentul titlu folosirea sau exploatarea directă sau indirectă a informațiilor care nu sunt publice, obținute în legătură cu exercitarea atribuțiilor, în scopul obținerii de avantaje pentru ei sau pentru alții.



3.4. Infrațiuni de corupție

3.4.1. Ce este corupția?

În mod normal prin corupție înțelegem orice abatere de la moralitate, de la cinste și de la datorie, care aduce atingere interesului unei persoane sau interesului public, în favoarea interesului unei alte entități bine determinate, de regulă privată.

*Strategia Națională Anticorupție 2008 – 2010*⁴⁰ definește corupția ca fiind, pe de o parte, devierea sistematică de la principiile de imparțialitate și echitate care trebuie să stea la baza funcționării administrației publice, și care presupun că bunurile publice să fie distribuite în mod universal, echitabil și egal și, pe de altă parte, substituirea lor cu practici care conduc la atribuirea către unii indivizi sau grupuri a unei părți disproporționate a bunurilor publice în raport cu contribuția lor.

Corupția este strâns legată de conceptul de putere, în special de abuzul puterii încredințate; cu alte cuvinte o acțiune a unui funcționar public este caracterizată ca fiind una coruptă, în situația în care abuzează de puterea publică încredințată pentru a promova interese personale.

Corupția și impactul negativ asupra dezvoltării socio-economice

Corupția încurajează practici incorecte și determină prin perpetuarea ei o scădere a calității și în același timp o mărire a costului bunurilor și serviciilor. Este bine de știut că urmările cele mai grave ale corupției se resimt în acele țări sărace, în curs de dezvoltare.

Corupția determină:

- Reducerea nivelului investițiilor, atât în sectorul privat, cât și public
- Subminarea strategiilor publice de dezvoltare
- Aplicarea corecțiilor financiare de către Comisia Europeană (reducerea sumelor alocate prin finanțare nerambursabilă – exemplul Bulgariei sau chiar retragerea unor sume)

⁴⁰ Aprobata prin Hotărâre nr. 231/2005, din 30/03/2005 și Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 272 din 01/04/2005



- Proiectele finanțate din resurse administrate incorect nu sunt durabile, sunt de o calitate inferioară și deseori presupun cele mai mari costuri
- Proiectele al căror management este deteriorat de practici corupte, nu este orientat către beneficiul publicului țintă
- Corupția încurajează prelungirea procedurilor birocratice prin avantajele personale ilicite aduse celor care abuzează de atribuțiile încredințate, și dă naștere altor oferte de corupție
- Presiunea creată asupra absorbției fondurilor structurale și atenția sporită acordată ratelor de absorbție, poate duce la scăderea interesului față de monitorizarea derulării proiectelor finanțate din fonduri structurale și poate genera nereguli favorabile

Ilegalitatea corupției provoacă în sine efecte ce limitează „eficiența” mitei:

- Informația cu privire la prețul practicat, nu este ușor accesibilă, acest lucru determinând o inflexibilitate a mitei (în momentul în care a fost stabilit un preț pentru mită – 10% din prețul unui contract – și acest tarif este cunoscut numai în interiorul comunității, el ar putea rămâne mult timp neschimbat.
- Contractele între beneficiarii și oficialii publici nu pot fi puse în aplicare prin lege, existând astfel un mare risc ca una dintre părți să nu respecte înțelegerea fiind unul ridicat

Definiția corupției utilizată în acest Ghid

Corupția, în sens larg, reprezintă folosirea abuzivă a puterii încredințate, în scopul satisfacerii unor interese personale sau de grup.

Orice act al unei instituții sau autorități care are drept consecință provocarea unei daune interesului public, în scopul de a promova un interes/profit personal sau de grup poate fi calificat drept „corupt”.

Nu este însă obligatoriu să existe un prejudiciu (concret sau material) al interesului public pentru a putea identifica o faptă de corupție.

Rezumând putem spune că ne aflăm în fața unui fapt de corupție atâta timp cât un funcționar public, profitând de poziția sa,



obține alte beneficii personale, pentru sine sau pentru altul, în afara celor la care este îndreptățit prin lege (salariu/indemnizații).

Această definiție largă a corupției este reflectată în legislația românească prin definirea anumitor infracțiuni distincte care se încadrează în termenul generic de corupție, precum: darea și luarea de mită, traficul și cumpărarea de influență, primirea de foloase necuvenite etc.

IMPORTANT

Abuzul în serviciu contra intereselor publice, ale persoanei sau prin îngrădirea unor drepturi asociat cu beneficii pentru sine sau pentru un altul a fost incriminat de legislație ca faptă de corupție⁴¹.

În cazul **abuzului în serviciu contra intereselor publice**, ale persoanei sau prin îngrădirea unor drepturi, asimilat infracțiunilor de corupție trebuie stabilite cumulativ **două relații**:

- Care este forma intenției funcționarului de a comite fapta pentru a stabili că este vorba de un abuz în realizarea atribuțiilor de serviciu.
- Dacă abuzul are ca urmare crearea unei situații favorabile sau aducerea unui beneficiu pentru funcționar sau pentru o altă persoană cu interes în exploatarea abuzului.

Diferența esențială între cele trei forme ale abuzului prevăzute de Codul penal și abuzul ca infracțiune asimilată faptelor de corupție (în forma agravantă) este dacă funcționarul public a obținut pentru sine sau pentru altul un avantaj patrimonial sau nepatrimonial.

Orice faptă neintegă în realizarea activității administrative și care prejudiciază un cetățean are drept consecință firească fie aducerea unui prejudiciu interesului public sau privat fie favorizarea unui cetățean în raport cu altul (încălcarea principiului egalității de tratament).

⁴¹ Art. 13² din Legea 78/2000



3.4.2. Ce nu este corupția

Trebuie făcută o distincție între acele fapte ale funcționarilor publici care pot reprezenta infracțiuni de corupție și acele fapte care, deși produc prejudicii, nu reprezintă fapte de corupție. Astfel, deși există anumite fapte care pot produce uneori prejudicii importante făcute de funcționari sau oficiali ai diverselor instituții publice în cadrul sau prin depășirea atribuțiilor lor de serviciu, ele nu pot și nu trebuie catalogate drept “corupție”, dacă intenția funcționarului nu a fost de a obține un avantaj sau profit pentru el sau pentru altul.

Astfel de fapte prin care se încalcă norme legale ori drepturi sau interese legitime pot fi: abuzul administrativ, eroarea, depășirea competenței, neglijența.

EXEMPLE Refuzul unui funcționar de a înregistra documentația necesară depunerii cererii de finanțare, în situația în care ați îndeplinit cerințele legale și ați depus documentația completă este un *abuz*, dar nu și o faptă de corupție.

Dacă funcționara de la registratura unei instituții publice vă primește petiția sau cererea dar uită să vă dea număr de înregistrare suntem în situația unei *neglijențe* și nu a unui fapt de corupție.

Pentru repararea prejudiciilor cauzate de astfel de fapte calea care poate fi urmată este fie cea a reclamației (conestației) administrative, iar în caz de nesoluționare favorabilă calea instanței de judecată în cadrul unui proces în contencios administrativ, fie direct calea instanței civile ori penale (dacă faptele sunt de natură penală).

Faptele prezentate mai sus reprezintă în același timp și o proastă administrare⁴².

⁴²Art 41 din Carta UE a Drepturilor Fundamentale adoptată la Nisa în 2000, este intitulat “dreptul la bună administrare” și stipulează că orice persoană are dreptul de a avea propriile afaceri tratate de o manieră imparțială, onestă și într-un interval de timp rezonabil de către instituțiile UE. Este menționată obligația administrației de a justifica



Printr-o decizie a Parlamentului European, referitoare la procedura Mediatorului European (*în sistemul instituțional românesc echivalentul Mediatorului European este Avocatul Poporului*) au fost evidențiate șapte cauze posibile ale unei proaste administrări:

- lipsa de transparență;
- întârziere nejustificată;
- discriminare;
- abuz (în serviciu);
- nerespectarea procedurilor;
- eroarea legala/judiciară;
- neglijența în serviciu (proastă funcționare ori incompetență);

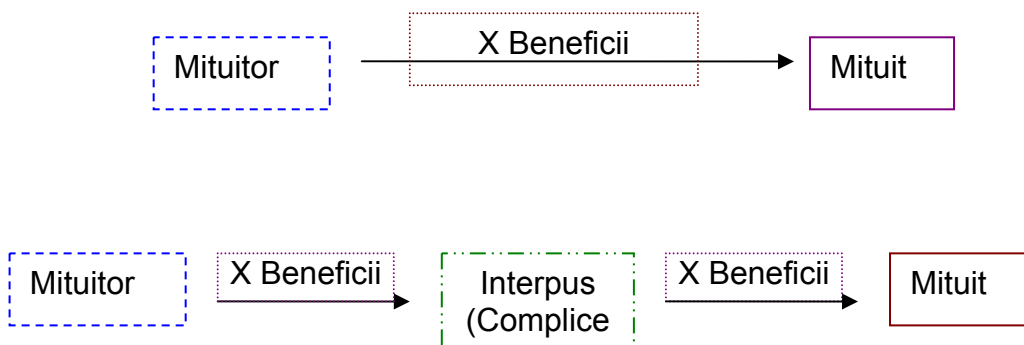
Faptele de genul celor exemplificate nu pot fi considerate acte de corupție. Mai mult, un act de proastă administrare nu trebuie considerat drept corupție. Este important însă de reținut că astfel de acte pot fi generate sau pot genera fapte de corupție, dacă în spatele unei aparente “proaste administrări” se află un mobil (sume de bani, foloase, influență etc).

3.4.3. Cum se manifestă corupția?

Luarea/ Darea de mită (codul penal, art. 254 și 255)

Luarea de mită (art.254 Cod Penal) este fapta **funcționarului** care pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndeplinirea sa de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri.

deciziile sale și de a repara orice prejudiciu cauzat de instituția respectivă sau de funcționarii săi în exercițiul funcțiunii.



Condițiile ce se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de luare de mită:

- pretinderea, primirea, acceptarea, nerespingerea promisiunii trebuie să aibă ca obiect bani sau alte foloase (folos patrimonial sau un avantaj nepatrimonial).
- banii sau alte foloase să nu fie datorati în mod legal funcționarului sau unității, unde acesta își îndeplinește îndatoririle de serviciu.
- acțiunea de pretindere, acceptare ori primire sau inacțiunea de nerespingere a promisiunii, să aibă loc înainte sau să fie concomitentă neîndeplinirii ori întârzierii efectuării unui act, ce intră în sfera atribuțiilor de serviciu ale funcționarului mituit. (există luare de mită și în situația în care acceptarea are loc înainte de efectuarea actului, iar primirea efectivă după efectuarea unui asemenea act).
- actul să facă parte din sfera atribuțiilor de serviciu ale funcționarului

Dacă în momentul săvârșirii acțiunii, făptuitorul nu avea ca îndatorire de serviciu îndeplinirea aceluși act, dar lasă să se creadă acest lucru, atunci va fi săvârșită infracțiunea de înșelăciune (art. 215 Cod Penal).



Consecințele luării de mită⁴³

Gordon Foxley, funcționar public în cadrul ministerului britanic al apărării, a fost condamnat la patru ani de închisoare pentru luare de mită în valoare de aproximativ 2,25 milioane de USD. Dar, în cadrul unei analize realizate de Transparency International Marea Britanie, s-a ajuns la concluzia că ar fi cauzat pierderi financiare în valoare de aproape 200 milioane USD. Aceste prejudicii includ costurile locurilor de muncă restructurate, scăderea profiturilor, pierderea

Darea de mită (art.255 Cod Penal) este aceeași faptă privită în oglindă și este reprezentată de promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase unui funcționar de către o persoană pentru satisfacerea nelegală a unui interes.

Condițiile ce se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de dare de mită:

- promisiunea, oferirea sau darea să aibă ca obiect bani, bunuri sau alte foloase.
- banii sau foloasele primite, oferite sau date să fie necuvenite, să nu fie datorate în mod legal funcționarului sau unității, din care acesta face parte.

ATENȚIE Promisiunea, oferirea sau darea de bani sau alte foloase trebuie să aibă loc înainte ca funcționarul să îndeplinească sau să nu îndeplinească un act sau cel mai târziu, în timpul îndeplinirii aceluia act.

Dacă infracțiunea s-a realizat în forma promisiunii sau oferirii, darea efectivă de bani sau alte foloase, remiterea acestora se poate face și după ce funcționarul a îndeplinit sau nu a îndeplinit atribuțiile de serviciu, a întârziat îndeplinirea acestora sau a făcut un act contrar îndatoririlor de serviciu.

⁴³ Jeremy POPE, Ghidul Transparency International Sisteme de Integritate Publică, trad. Adrian Baboi Stroe, Raluca Prună, Ioana Copil Popovici, Asociația Română pentru Transparență, București 2002, p.35.



Actul în vederea căruia se dă mită poate fi unul licit sau ilicit.

Nu va exista infracțiune, când funcționarul căruia i s-a oferit o sumă de bani, nu avea competența de a efectua actul în vederea căruia mituitorul a comis fapta.

Aceasta sunt cele mai cunoscute infracțiuni de corupție cunoscute în societatea românească. În cadrul acestor infracțiuni sunt oferite și primite bani, obiecte sau alte “stimulente” pentru realizarea, urcarea sau simplificarea unor acte, proceduri etc.

Primirea de foloase necuvenite codul penal art. 256

Primirea de foloase necuvenite este definită drept primirea de către un funcționar, direct sau indirect, de bani ori alte foloase, după ce a îndeplinit un act, în virtutea funcției sale și la care era obligat în temeiul acesteia.

Aceasta este infracțiunea prin care se sancționează așa numitele “atenții”: cadouri, sacoșe cu diverse produse, plicuri cu bani strecurate printre foi etc.

EXEMPLU Dacă un funcționar constată îndeplinirea condițiilor legale și acordă corect un aviz de mediu pentru o construcție acceptând apoi o sumă de bani sau un cadou drept “mulțumire”, el se face vinovat de corupție prin primirea de foloase necuvenite.

Condiții ce se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de primire de foloase necuvenite:

- banii, bunurile sau foloasele primite de funcționar să fie necuvenite, să aibă caracter de recunoștință pentru îndeplinirea unui act determinat.
- banii, bunurile sau alte foloase să fie remise funcționarului după ce acesta a îndeplinit un act conform atribuțiilor sale de serviciu.
- să nu existe între ei o înțelegere prealabilă



Dacă a avut loc o înțelegere prealabilă, prin care i s-a promis această "atenție", atunci ne aflăm în situația **luării de mită**, în modalitatea acceptării sau a nerespingerii promisiunii aceluia pachet de cafea.

- *faptul să fie unul licit, funcționarul îndeplinindu-și atribuțiile în mod corect*

ATENȚIE Dacă funcționarul și-a încălcat atribuțiile de serviciu și după aceea primește bani de la o persoană favorizată prin îndeplinirea aceluia act, atunci este vorba de abuz în serviciu contra intereselor persoanei (art. 246 Cod Penal, dacă sunt îndeplinite elementele constitutive ale infracțiunii).

Este același lucru și atunci când funcționarul îndeplinește un act conform atribuțiilor de serviciu și în virtutea funcției sale și, după aceea, îl obligă pe beneficiarul actului să-i remită bani, bunuri sau alte foloase cu titlu de retribuție (nu contează dacă acesta din urmă i le dă sau nu).

Dacă banii au fost primiți înainte de efectuarea actelor, atunci este vorba despre infracțiunea de luare de mită (art. 254 Cod Penal); la fel și atunci când înțelegerea are loc înainte de întocmirea actului, iar remiterea efectivă a avut loc după efectuarea aceluia act.

Persoana, care a dat foloasele necuvenite nu se pedepsește, deoarece fapta sa nu este incriminată de lege ca infracțiune.

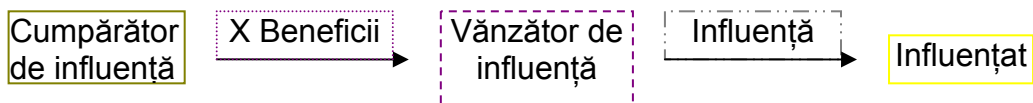
Traficul de influență și cumpărarea de influență (codul penal, art. 257 și legea 161/2003, art 6¹)

Aceasta este infracțiunea prin care se pretind bani sau alte foloase de la o persoană fizică sau juridică de către o altă persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu.

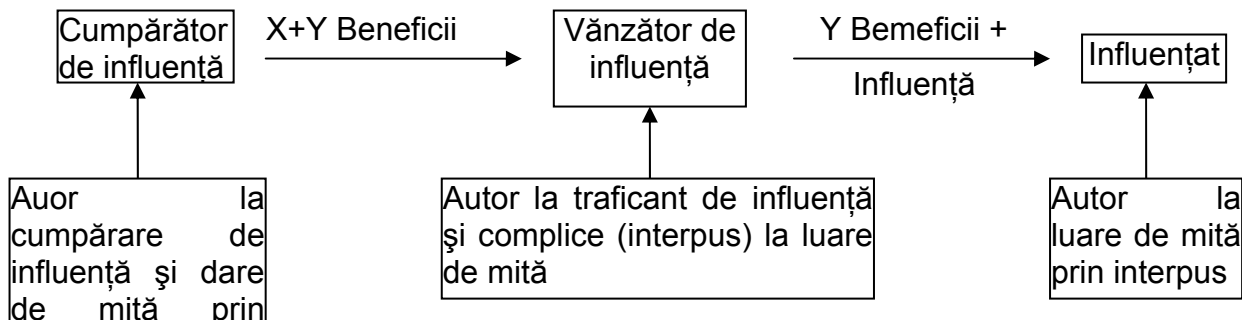
Infracțiunea de trafic de influență există chiar dacă persoana în cauză nu are în realitate influență pe care o pretinde. Infracțiunea se socotește săvârșită în momentul în care persoana care pretinde că are sau chiar are influență primește sau pretinde bani, influență sau alte



foloase, sau acceptă promisiuni, daruri în scopul declarat de a determina un anume comportament profesional din partea funcționarului.



EXEMPLU Situația în care un consultant pretinde de la un solicitant o sumă de bani sugerând că o va da evaluatorului pentru a îi câștiga bunăvoința este o faptă de corupție prin trafic de influență. Nu are nici o importanță dacă acești bani vor fi dați mai departe sau vor fi păstrați de respectivul consultant.



Dacă inițiativa comiterii traficului de influență o are cumpărătorul de influență, pentru existența infracțiunii se cere ca subiectul activ să fi primit efectiv banii sau bunurile, să fi acceptat promisiunile făcute de cumpărătorul de influență cu privire la bani, bunuri sau la alte foloase.

Dacă inițiativa pornește de la traficant, pretinderea este suficientă pentru existența infracțiunii.



Cerințe ce se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de trafic de influență:

- făptuitorul *trebuie să aibă influență sau să lase să se creadă că are influență* (a avea influență înseamnă a fi în relație de prietenie, a se bucura în mod real de încrederea aceluia funcționar, iar a lăsa să se creadă că are influență înseamnă a crea cumpărătorului de influență, falsa impresie că se bucură de trecere în fața aceluia funcționar); important este ca influența făptuitorului să fi constituit pentru persoana interesată motivul determinant al tranzacției.
- *făptuitorul să promită intervenția sa pe lângă un funcționar public* (instituția publică din care face parte funcționarul să aibă competența de a efectua actul în vederea căruia se exercită influența, iar funcționarul public să aibă competența funcțională de a îndeplini actul solicitat).
- acțiunea ce constituie elementul material al infracțiunii să fie realizată mai înainte ca funcționarul pe lângă care s-a promis că se va interveni, să fi îndeplinit actul care îl interesează. Pe cumpărătorul de influență, sau cel târziu în timpul îndeplinirii acestuia.

ATENȚIE Dacă funcționarul nu are această calitate sau nu are în competență îndeplinirea actului care îl interesează pe cumpărătorul de influență, atunci este vorba despre infracțiunea de înșelăciune (art. 215 Cod Penal).

Dacă funcționarul nu este competent să îndeplinească acel act sau instituția nu este competentă, atunci este vorba de infracțiunea de înșelăciune (art. 215 Cod Penal).

Dacă făptuitorul cunoștea, în momentul când s-a prevalat de influență, că funcționarul îndeplinise acel act, atunci este vorba despre infracțiunea de înșelăciune (art. 215 Cod Penal).

Tot înșelăciune este și în cazul în care traficantul pretinde că are influență în legătură cu unele activități, ce intră în sfera atribuțiilor altor organe, aspect cunoscut de el.

Prin art. 6¹ din Legea nr. 78/2000 s-a incriminat și fapta de **cumpărare de influență** care constă în fapta unei persoane de a oferi bani sau alte avantaje în schimbul promisiunii unei persoane de a își



trafica influența. Legiuitorul a vrut să îl pedepsească penal și pe cel care dă bani ca în cazul dării de mită.

Legislația prevede că banii, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul infracțiunilor menționate în acest capitol se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, făptuitorul (în cazul în care este condamnat) este obligat la plata echivalentului lor în bani.

Infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție

- a) stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate, față de valoarea comercială reală, a bunurilor aparținând agenților economici la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar, comisă în cadrul acțiunii de privatizare sau cu ocazia unei tranzacții comerciale, ori a bunurilor aparținând autorităților publice sau instituțiilor publice, în cadrul unei acțiuni de vânzare a acestora, săvârșită de cei care au atribuții de conducere, de administrare sau de gestionare;
- b) acordarea de subvenții cu încălcarea legii, neurmărirea, conform legii, a destinațiilor subvențiilor;
- c) utilizarea subvențiilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate, precum și utilizarea în alte scopuri a creditelor garantate din fonduri publice sau care urmează să fie rambursate din fonduri publice.
- d) Fapta persoanei care, în virtutea funcției, a atribuției ori a însărcinării primite, are sarcina de a supraveghea, de a controla sau de a lichida un agent economic privat, de a îndeplini pentru acesta vreo însărcinare, de a intermedia sau de a înlesni efectuarea unor operațiuni comerciale sau financiare de către agentul economic privat ori de a participa cu capital la un asemenea agent economic, dacă fapta este de natură a-i aduce direct sau indirect foloase necuvenite.
- e) dacă sunt săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite
 - efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale;
 - folosirea, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații.



- f) Fapta persoanei care îndeplinește o funcție de conducere într-un partid, într-un sindicat sau patronat ori în cadrul unei persoane juridice fără scop patrimonial, de a folosi influența ori autoritatea sa în scopul obținerii pentru sine ori pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite.
- g) Infracțiunea de șantaj, în care este implicată o persoană care:
- exercită o funcție publică, indiferent de modul în care a fost investită, în cadrul autorităților publice sau instituțiilor publice;
 - îndeplinește, permanent sau temporar, potrivit legii, o funcție sau o însărcinare, în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le poate influența, în cadrul serviciilor publice, regiilor autonome, societăților comerciale, companiilor naționale, societăților naționale, unităților cooperatiste sau al altor agenți economici;
 - exercită atribuții de control, potrivit legii;
 - acordă asistență specializată unităților prevăzute la lit. a) și b), în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența;
 - indiferent de calitatea sa, realizează, controlează sau acordă asistență specializată, în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența, cu privire la: operațiuni care antrenează circulația de capital, operațiuni de bancă, de schimb valutar sau de credit, operațiuni de plasament, în burse, în asigurări, în plasament mutual ori privitor la conturile bancare și cele asimilate acestora, tranzacții comerciale interne și internaționale;
 - deține o funcție de conducere într-un partid sau într-o formațiune politică, într-un sindicat, într-o organizație patronală ori într-o asociație fără scop lucrativ sau fundație;

h) Abuzul în serviciu

Legea nr. 521/2004 privind modificarea și completarea Legii nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție a inclus în rândul infracțiunilor de corupție și faptele de abuz în serviciu contra intereselor publice, abuz în serviciu contra intereselor persoanelor și abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi, dacă funcționarul public a obținut pentru sine sau pentru altul un avantaj patrimonial sau nepatrimonial.

Intenția legiuitorului a fost aceea de a reduce abuzurile, soldate până acum, în cel mai bun caz, doar cu desființarea actelor întocmite și de a pune accentul pe sancționarea drastică a faptelor de abuz contra intereselor persoanei.



– **Abuzul în serviciu contra intereselor persoanei** (art. 246 din Codul Penal) este fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta produce o vătămare intereselor legale ale unui persoane.

– **Abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi** (art. 247 din Codul Penal) este fapta funcționarului public care îngrădește folosința sau exercițiul drepturilor unei persoane ori creează pentru aceasta o situație de inferioritate pe temei de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenență politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA.

– **Abuzul în serviciu contra intereselor publice** (art. 248 din Codul Penal) constă în fapta funcționarului public, care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau al unei instituții de stat ori al unei alte unități publice sau o pagubă patrimoniului acesteia.

Modalități juridice:

- îndeplinirea în mod defectuos a unui act privitor la datoriile de serviciu - îndeplinirea lui în alte condiții, împrejurări, modalități, termene decât cele reglementate de lege.
- neîndeplinirea unui act, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu - omisiunea din partea făptuitorului, rămânerea în pasivitate, neefectuarea unui act, pe care el era obligat
- să-l îndeplinească în virtutea îndatoririlor de serviciu.

ATENȚIE

• Abuzul în serviciu contra intereselor publice, săvârșit în realizarea scopului urmărit printr-o infracțiune prevăzută secțiunile II și III din Legea 78/2000 se asimilează de lege cu faptele de corupție și se sancționează ca atare.

• Pentru ca abuzul în serviciu să poată fi asimilat infracțiunilor de corupție, este strict necesar să fie săvârșit cu intenția sau prin modalitățile descrise în legea 78/2000, în caz contrar nu poate fi vorba de o infracțiune de corupție, ci eventual de concurs de infracțiuni cu o faptă



	de corupție.
--	--------------

Infracțiuni în legătură directă cu infracțiunile de corupție

- a) tăinuirea bunurilor provenite din săvârșirea unei infracțiuni prevăzute în secțiunile A și B, precum și favorizarea persoanelor care au comis o astfel de infracțiune;
- b) asocierea în vederea săvârșirii unei infracțiuni prevăzute în secțiunile A și B sau la punctul 1 din prezenta secțiune;
- c) falsul și uzul de fals săvârșite în scopul de a ascunde comiterea uneia dintre infracțiunile prevăzute în secțiunile A și B sau săvârșite în realizarea scopului urmărit printr-o asemenea infracțiune;
- d) abuzul în serviciu contra intereselor publice, abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor și abuzul în serviciu prin îngădirea unor drepturi, săvârșite în realizarea scopului urmărit, printr-o infracțiune prevăzută în secțiunile A și B;
- e) șantajul, săvârșit în legătură cu infracțiunile prevăzute în secțiunile A și B;
- f) infracțiunile de spălare a banilor, atunci când banii, bunurile sau alte valori provin din săvârșirea unei infracțiuni prevăzute în secțiunile A și B;
- g) contrabanda cu bunuri provenite din săvârșirea unei infracțiuni prevăzute în secțiunile A și B sau săvârșită în realizarea scopului urmărit printr-o asemenea infracțiune;
- h) infracțiunile de evaziune fiscală, săvârșite în legătură cu infracțiunile prevăzute în secțiunile A și B;
- i) infracțiunea de bancrută frauduloasă și celelalte infracțiuni prevăzute în Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, săvârșite în legătură cu infracțiunile prevăzute în secțiunile A și B;
- j) traficul de droguri, traficul de substanțe toxice și nerespectarea regimului armelor de foc și al munițiilor, săvârșite în legătură cu o infracțiune prevăzută în secțiunile A și B;
- k) infracțiunile de trafic de persoane, săvârșite în legătură cu o infracțiune prevăzută în secțiunile A și B;
- l) infracțiunea prevăzută în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 159/2001 pentru prevenirea și combaterea utilizării sistemului financiar-bancar în scopul finanțării de acte de terorism, săvârșită în legătură cu o infracțiune prevăzută în secțiunile A și B.



Infracțiuni împotriva intereselor financiare ale comunităților europene

Gestionarea fondurilor comunitare constituie dintre punctele sensibile ale construcției europene. Principiile și obiectivele legate de solidaritatea Statelor Membre și dezvoltarea sustenabilă pot fi compromise de utilizarea defectuoasă a acestor resurse financiare. Este extrem de importantă astfel existența unor norme legislative care să împiedice fraudă și corupția în utilizarea fondurilor europene de către autoritățile din România.

Legea 78/2000 a introdus o serie de prevederi legate de utilizarea fondurilor Uniunii Europene.

Astfel sunt sancționate ca fapte de corupție, falsul și uzul de fals prin care se obțin pe nedrept fonduri europene precum și fraudarea acestor fonduri chiar în cazul în care ele au fost obținute în mod legal. Dată fiind importanța acestor fonduri pentru economia națională și necesitatea unei bune și corecte absorbții a lor este sancționată și fraudarea din culpă (greșeală, neatenție) a acestor fonduri.

1. Folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor
2. Omisiunea de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit legii pentru obținerea de fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri.
3. Schimbarea, fără respectarea prevederilor legale, a destinației fondurilor obținute din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor
4. Schimbarea, fără respectarea prevederilor legale, a destinației unui folos legal obținut, dacă fapta are ca rezultat diminuarea ilegală a resurselor din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor
5. Folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat diminuarea ilegală a resurselor din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor
6. Omisiunea de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit legii, dacă fapta are ca rezultat diminuarea ilegală a resurselor din bugetul general al



Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor.

7. Încălcarea din culpă, de către director, administrator sau persoana cu atribuții de decizie sau de control în cadrul unui agent economic, a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă a avut ca rezultat săvârșirea uneia dintre infracțiunile enumerate anterior sau săvârșirea unei infracțiuni de corupție ori de spălare a banilor în legătură cu fondurile Comunităților Europene, de către o persoană care se află în subordinea sa și care a acționat în numele aceluia agent economic

4. MIJLOACE DE INTERVENȚIE

4.1. Avertizarea în interes public

În situațiile de încălcare a standardelor de asigurare a integrității publice și a luptei împotriva corupției prin instrumentele legate de transparența decizională, accesul la informații de interes public, evitarea situațiilor de conflicte de interese și incompatibilitate și a actelor propriu-zise de corupție, există un set de mijloace de intervenție care pun la dispoziție soluții atât din interiorul sistemului, cât și din afara acestuia.

Astfel, legea avertizorilor vine în sprijinul interesului public, dând posibilitatea ca prin lege funcționarul să nu fie sancționat.

5.1.1 Avertizorul de integritate este persoana care face o sesizare cu bună-credință cu privire la orice faptă care presupune o încălcare a legii, a deontologiei profesionale sau a principiilor bunei administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței și care este încadrată într-o instituție publică sau care funcționează din fonduri publice ori administrează bunuri sau resurse publice

5.1.2 Modalități de protecție a avertizorilor conform legii

Legea nr. 571/2004 prevede că sesizarea în interes public poate fi făcută alternativ sau cumulativ uneia din următoarele entități:

- a. organelor judiciare;
- b. organelor însărcinate cu constatarea și cercetarea conflictelor de interese și a incompatibilităților;



- c. comisiilor parlamentare;
- d. mass-media;
- e. organizațiilor profesionale, sindicale sau patronale;
- f. organizațiilor neguvernamentale
- g. șefului ierarhic al persoanei care a încălcat prevederile legale;
- h. conducătorului entității publice din care face parte persoana care a încălcat prevederile legale, sau în care se semnalează practica ilegală, chiar dacă nu se poate identifica exact făptuitorul;
- i. comisiilor de disciplină sau altor organisme similare din cadrul entității publice din care face parte persoana care a încălcat lege

IMPORTANT În cazul în care sesizarea a fost adresată conducătorului autorității sau instituției publice ori conducătorului compartimentului în care își desfășoară activitatea funcționarul public a cărui faptă este sesizată, acesta are obligația să o transmită de îndată comisiei de disciplină competente (art. 23, alin. 2 din HG 1210/2003). Sesizarea se depune de către persoana care a primit-o, la secretarul comisiei de disciplină, care are obligația să o înregistreze și să o prezinte președintelui comisiei de disciplină în termen de maximum două zile de la data înregistrării.

Funcționarului public a cărui faptă constituie obiectul sesizării i se comunică, sub sancțiunea nulității, o copie de pe sesizarea îndreptată împotriva sa.

Pentru a asigura protecția persoanei care face sesizarea, reglementările în vigoare prevăd obligația comisiei de disciplină de a păstra confidențialitatea numelui și a adresei acestuia până la data începerii cercetării faptei funcționarului public, atunci când apreciază că funcționarul ar putea influența sau exercita presiuni asupra semnatarului sesizării.

În completarea acestor reglementări, art. 7, alin (2) din Legea nr. 571/2004, stabilește aceeași regulă pentru toate situațiile în care cel reclamat prin avertizarea în interes public este șef ierarhic, direct sau indirect, ori are atribuții de control, inspecție și evaluare a avertizorului, aceasta fiind aplicabilă pe toată durata cercetării desfășurate de comisia de disciplină, precum și ulterior.



Dacă avertizarea în interes public se referă la infracțiuni de corupție, infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție, infracțiuni în legătură directă cu infracțiuni de corupție, infracțiuni de fals și infracțiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul, și infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene, se vor aplica din oficiu prevederile art. 12 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 682/2002 privind protecția martorilor.

Funcționarul public nemulțumit de sancțiunea disciplinară aplicată se poate adresa Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, care, potrivit legii, are legitimare procesuală activă, și poate dispune efectuarea unui control asupra modului cum autoritățile sau instituțiile publice respectă legislația referitoare la funcția publică și funcționarii publici.

Legea nr. 571/2004 prevede că în litigiile de muncă sau în cele privitoare la raporturile de serviciu, instanța poate dispune anularea sancțiunii disciplinare sau administrative aplicate unui avertizor, dacă sancțiunea a fost aplicată ca urmare a unei avertizări în interes public, făcută cu bună-credință.

Instanța verifică proporționalitatea sancțiunii aplicate avertizorului pentru o abatere disciplinară, prin compararea cu practica sancționării sau cu alte cazuri similare din cadrul aceleiași autorități publice, instituții publice sau unități bugetare, pentru a înlătura posibilitatea sancționării ulterioare și indirecte a actelor de avertizare în interes public, protejate prin prezenta lege.

ATENȚIE În cazul în care comisia de disciplină are indicii că fapta săvârșită de funcționarul public poate fi considerată infracțiune, propune conducătorului autorității sau instituției publice, în cadrul căreia acesta își desfășoară activitatea, sesizarea organelor de cercetare penală. Conducătorul autorității sau instituției publice va sesiza de îndată organele de cercetare penală.



4.2. Mijloace de intervenție pe cale administrativă

4.2.1. Plângerea prealabilă

Potrivit Legii nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim printr-un act administrativ individual, înainte de a se adresa instanței de contencios administrativ competente, trebuie să solicite *autorității publice emitente* sau *autorității ierarhic superioare*, dacă aceasta există, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia. În cazul actului administrativ normativ, plângerea prealabilă poate fi formulată oricând. Plângerea astfel formulată se soluționează în termen de 30 de zile de la înregistrarea cererii.

Prin persoană vătămată se va înțelege orice persoană titulară a unui drept ori a unui interes legitim, vătămată de o autoritate publică printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri. Sunt asimilate persoanei vătămate și grupul de persoane fizice, fără personalitate juridică, titular al unor drepturi subiective sau interese legitime private, precum și organismele sociale care invocă vătămarea prin actul administrativ atacat fie a unui interes legitim public, fie a drepturilor și intereselor legitime ale unor persoane fizice determinate.

Important!	Plângerea prealabilă poate fi adresată autorității publice emitente sau autorității ierarhic superioare a acesteia.
-------------------	---



4.2.2. Sesizarea altor instituții

❖ *Departamentul de Control al Guvernului*⁴⁴

- Exerciță controlul administrativ intern privind respectarea prevederilor legale în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, în ministere, în celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, precum și la regiile autonome, companiile și societățile naționale sau la societățile comerciale cu capital integral ori majoritar de stat;
- Verifică eficiența și transparența activității administrației publice locale;
- Exerciță controlul asupra activității autorităților și instituțiilor publice centrale;
- Coordonează și controlează aplicarea de către entitățile cu atribuții de control a prevederilor actelor normative care reglementează controlul și conduita personalului cu atribuții de control;
- Verifică sesizările primite de la primul-ministru;
- Propune măsuri de corectare a disfuncționalităților sesizate în activitatea de control, pe care le înaintează primului-ministru sau, după caz, ministerelor de resort;
- Îndeplinește orice alte atribuții stabilite de actele normative în vigoare, cu excepția Legii nr. 477/2004 privind Codul de conduită a personalului contractual din autoritățile și instituțiile publice.

Pentru realizarea atribuțiilor sale, personalul Departamentului de Control al Guvernului efectuează controale directe, întocmind acte de control, respectiv rapoarte de control, procese-verbale, informări sau sinteze, care sunt prezentate spre aprobare șefului Departamentului de Control al Guvernului.

Actele de control aprobate se transmit instituțiilor vizate care, în termen de 10 zile, au obligația de a comunica Departamentului de Control al Guvernului măsurile luate.

⁴⁴ Autoritatea de control a Guvernului a fost tranformată în Departamentul de Control al Guvernului prin Ordonanță de urgență nr. 25/2007 privind stabilirea unor măsuri pentru reorganizarea aparatului de lucru al Guvernului, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 270 din 23/04/2007



❖ *Corpul de Control al Ministrului Internelor și Reformei Administrative*

- Verifică și soluționează petițiile care privesc domeniul administrației publice;
- Îndrumă și sprijină autoritățile administrației publice locale în aplicarea corectă și unitară a prevederilor legale, verifică modul de îndeplinire a atribuțiilor delegate de stat primarilor și președinților consiliilor județene;
- Verifică respectarea de către structurile administrației publice a reglementărilor cuprinse în actele normative proprii de organizare și funcționare;
- Verifică și evaluează activitatea de coordonare, sprijin și îndrumare desfășurată de către autoritățile administrației publice;
- Verifică și îndrumă modul în care prefectii își exercită atribuțiile legate de examinarea actelor administrative ale autorităților publice locale sau județene, precum și ale președinților consiliilor județene.
- Verifică conlucrarea dintre prefecti și autoritățile administrației publice locale;
- Verifică reclamațiile ce vizează personalul numit de ministru, secretarii de stat și secretarul general.
- Întocmește și supune aprobării conducerii MIRA rapoartele cu principalele concluzii constatări, măsuri și propuneri pentru îmbunătățirea activităților unităților inspectate;
- Execută activități de verificare a petițiilor din ordinul conducerii MIRA sau al conducerii Corpului de Control;
- Efectuează cercetarea prealabilă a abaterilor disciplinare, precum și acte premergătoare în cazul faptelor penale, altele decât cele de corupție;
- Controlează modul de folosire a fondurilor financiare și resurselor materiale, precum și modul de utilizare a personalului;

❖ *Agenția Națională de Integritate*

Activitatea de verificare privind averea dobândită în perioada exercitării mandatelor sau a îndeplinirii funcțiilor ori demnităților publice, după caz, a conflictelor de interese și a incompatibilităților se efectuează de către Agenția Națională de Integritate.

Pentru îndeplinirea competențelor conferite prin lege, Agenția exercită următoarele atribuții, cu respectarea principiilor legalității, imparțialității, independenței, celerității, dreptului la apărare și buneii administrări:



- verifică declarațiile de avere și declarațiile de interese;
- efectuează controlul depunerii la termen a declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese de către persoanele prevăzute de lege;
- constată că între averea dobândită pe parcursul exercitării funcției și veniturile realizate în aceeași perioadă există o diferență vădită care nu poate fi justificată și sesizează instanța competentă pentru stabilirea părții de avere dobândită sau a bunului determinat dobândit cu caracter nejustificat, a cărui confiscare o solicită
- constată nerespectarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese și regimul incompatibilităților;
- dispune clasarea sesizării, când diferența între averea dobândită și veniturile realizate nu este vădită sau bunurile sunt justificate sau, după caz, când nu se dovedește conflictul de interese ori starea de incompatibilitate;
- sesizează organul de urmărire penală dacă există probe sau indicii temeinice privind săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală;
- aplică sancțiunile și ia măsurile prevăzute de lege în competența sa sau, după caz, sesizează autoritățile ori instituțiile competente în vederea luării măsurilor și aplicării sancțiunilor prevăzute de lege;
- elaborează studii, analize, întocmește statistici anuale privind declarațiile de avere, declarațiile de interese, precum și cu privire la verificarea acestora, efectuată de către cei în drept, și dezvoltă relații de parteneriat cu persoanele care exercită demnitățile și funcțiile prevăzute de prezenta lege, inclusiv prin acordarea de servicii de asistență;

Agenția își îndeplinește atribuțiile de verificare din oficiu sau la sesizarea oricărei persoane fizice sau juridice interesate.

IMPORTANT	Agenția poate fi sesizată de <i>orice persoană interesată</i> cu privire la: <ul style="list-style-type: none">• existența unui conflict de interese sau a unei incompatibilități;• completarea necorespunzătoare sau necompletarea declarațiilor de avere și de interese;• existența unei diferențe vădite între averea dobândită pe parcursul exercitării funcției și veniturile realizate în aceeași persoană.
------------------	---

Sesizarea din oficiu se face pe baza unui proces verbal de sesizare, întocmit de președintele Agenției.

ATENȚIE	Sesizarea de verificare depusă de orice persoană interesată
----------------	---



	<p>trebuie:</p> <ul style="list-style-type: none">• să indice dovezile și informațiile pe care se întemeiază, precum și sursele de unde acestea pot fi solicitate.• să fie semnate și datate. <p>Sesizările care nu îndeplinesc aceste condiții nu sunt luate în considerare și se clasează de către inspectorul de integritate.</p>
--	---

❖ *Direcția Generală Anticorupție*

- întreprinde măsuri operative, în scopul prevenirii, documentării și combaterii faptelor de corupție, asimilate corupției sau în legătură cu acestea, în rândul personalului Ministerului Internelor și Reformei Administrative
- desfășoară activități de primire și verificare a sesizărilor venite din partea cetățenilor, sesizări referitoare la fapte de corupție în care sunt implicați funcționari ai ministerului
- desfășoară activitatea de poliție judiciară, în conformitate cu prevederile Legii 364/2004, privind organizarea și funcționarea Poliției judiciare.
- desfășoară activități de relații publice, specifice problematicii din competența, și de colaborare internațională, în domeniu, în conformitate cu interesele MIRA.
- constituie și gestionează baza de date privind actele și faptele de corupție internă, analizând evoluția acestora în vederea întocmirii de strategii anticorupție.
- colaborează cu celelalte instituții angrenate în prevenirea și combaterea corupției, efectuând demersuri pentru încheierea de protocoale de colaborare cu alte structuri ale MIRA și cu alte autorități și instituții publice, inclusiv cu O.N.G-uri

❖ *Comisia de Cercetare a Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții a Camerei Deputaților*

- Cercetează abuzurile și faptele de corupție semnalate de cetățeni prin petiții;



- Dă aviz consultativ dacă se solicită ridicarea imunității parlamentare a unui deputat pentru fapte de corupție, alături de Comisia Juridică a Camerei Deputaților.
- Efectuează o anchetă asupra abuzurilor sesizate în situația în care Camera dispune ancheta ca urmare a prezentării unei cereri în fața Camerei.

❖ ***Comisia de Cercetare a Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții a Senatului***

- Efectuează anchete parlamentare, în privința faptelor de corupție și abuzurilor semnalate;
- Dă aviz consultativ dacă se solicită ridicarea imunității parlamentare a unui senator pentru fapte de corupție, alături de Comisia Juridică a Senatului;
- Controlează modul în care ministerele și celelalte organe ale administrației publice îndeplinesc programul de guvernare aprobat de Parlament în domeniul combaterii corupției.

Instituții responsabile pentru implementarea și monitorizarea Programelor Operaționale

Cadrul instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea Instrumentelor Structurale a fost stabilit prin HG 497/2004, cu modificările și completările ulterioare, desemnându-se structuri instituționale armonizate cu cele comunitare specifice.

❖ ***ACIS Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale***

ACIS Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale este coordonator național al asistenței nerambursabile în relația cu UE, având atribuții și responsabilități atât în ceea ce privește asistența financiară de pre-aderare, cât și în ceea ce privește coordonarea gestionării fondurilor structurale și de coeziune. În acest sens, instituția coordonează pregătirea și funcționarea cadrului legislativ, instituțional și procedural pentru gestionarea instrumentelor structurale, iar pe de altă parte programează, coordonează, monitorizează și evaluează utilizarea asistenței financiare nerambursabile.⁴⁵

❖ ***Autoritățile de Management***

⁴⁵ <http://www.fonduri-ue.ro/index.php?sectionId=2>.



Autoritățile de Management sunt responsabile pentru managementul și implementarea eficientă, eficace și corectă a Programelor Operaționale aferente. Atribuțiile principale ale Autorității de Management sunt legate de:

- Coordonarea armonizării cadrului instituțional și a dezvoltării capacității administrative, precum și urmărirea consolidării și extinderii parteneriatelor în procesul de planificare, precum și în toate fazele de implementare ale Cadrului Național Strategic de Referință.
- Asigurarea utilizării eficiente, efective și transparente a fondurilor alocate prin Programe Operaționale și a îndeplinirii sarcinilor delegate Organismelor Intermediare.
- Dezvoltarea și promovarea parteneriatelor la nivel central, regional și local, inclusiv a parteneriatelor public-privat.
- Asigurarea informării cetățenilor și mass-media cu privire la rolul Uniunii Europene în derularea programelor și conștientizarea potențialilor beneficiari și a organizațiilor profesionale cu privire la oportunitățile generate de implementarea programelor.

❖ *Comitetul de Monitorizare*

Asigură coordonarea instrumentelor structurale, precum și urmărirea eficacității și calității implementării asistenței comunitare, modul de utilizare și impactul; se constituie un comitet de monitorizare pentru Cadrul de Sprijin Comunitar și câte un comitet pentru fiecare PO. Comitetele de monitorizare pentru PO sunt constituite în termen de 3 luni de la data notificării deciziei CE de a probare a PO

1. Președinția CM este asigurată de Autoritatea de Management a PO respectiv
2. Componența CM:
 1. 1/3 reprezentanți ai autorităților naționale relevante
 2. 1/3 reprezentanți ai autorităților regionale și locale
 3. 1/3 reprezentanți ai partenerilor socio-economici
3. Examinează și aprobă criteriile de selecție elaborate de AM, în cel mult 6 luni de la aprobarea PO și aprobă în timp util orice revizuire a acestora conform cerințelor programului,



4. Analizează periodic progresele înregistrate în atingerea obiectivelor programului pe baza documentelor de la AM și face recomandări
5. Examinează rezultatele implementării prin prisma atingerii obiectivelor, și rezultatele evaluărilor PO
6. Este informat cu privire la Raportul anual al Autorității de Audit
7. Poate propune AM actualizarea Programelor Operaționale
8. Examinează și aprobă propunerile de modificare a alocărilor financiare ale PO, în domeniile majore de intervenție, între axele prioritare, precum și între regiuni
9. Este informat cu privire la planul de comunicare și stadiul de implementare al acestuia

❖ *Comitetele Regionale de Evaluare Strategică și Corelare*

Comitetele Regionale de Evaluare Strategică și Corelare (CRESC) au un rol crucial în selectarea proiectelor propuse spre finanțare. CRESC evaluează proiectele primite spre finanțare din punct de vedere strategic, luând în calcul prioritățile de dezvoltare ale regiunii respective și corelarea activităților din cadrul proiectelor cu alte acțiuni realizate din fonduri publice, prin alte programe operaționale.

În fiecare din cele opt regiuni de dezvoltare există câte un Comitet Regional de Evaluare Strategică și Corelare, compus din reprezentanți ai mai multor instituții.

CRESC îndeplinește următoarele atribuții:

1. Evaluează proiectele depuse spre finanțare la nivel regional, din punct de vedere strategic și stabilește prioritatea acestora;
2. Aprobă lista proiectelor prioritare pentru regiune în vederea finanțării în cadrul Programului Operațional Regional;
3. Corelează la nivelul regiunii de dezvoltare proiectele finanțate/finanțabile din fonduri publice;
4. Recomandă Autorității de Management pentru Programul Operațional Regional completarea, revizuirea și/sau înlocuirea unor criterii de evaluare strategică, în cazul în care sunt constatate deficiențe în aplicarea sau interpretarea acestor criterii;
5. Transmite către Autoritatea de Management pentru POR lista cu deciziile luate, pentru fiecare proiect supus evaluării strategice;



6. Recomandă AM pentru Programul Operațional Regional posibile realocări financiare în regiune între domeniile de intervenție din cadrul axelor prioritare și între axele prioritare;
7. Recomandă Autorităților de Management / Organismelor Intermediare ale Programelor Operaționale, Programului Național pentru Dezvoltare Rurală și instituțiilor care gestionează programe finanțate din fonduri publice, direcții de acțiune în scopul corelării programelor în regiune;
8. Transmite către Autoritățile de Management opinii și concluzii ale sesiunilor de evaluare strategică privind relevanța proiectelor finanțate din Programul Operațional Regional.⁴⁶

❖ *Consiliile pentru Dezvoltare Regională*

Este organismul regional deliberativ, fără personalitate juridică, care este constituit și funcționează pe principii partenoriale la nivelul Regiunii de Dezvoltare, în scopul coordonării activităților de elaborare și monitorizare ce decurg din politicile de dezvoltare regională.

1. Analizează și aprobă strategia și programele de dezvoltare regională;
2. Sprijină elaborarea în parteneriat a Planului Național de Dezvoltare;
3. Aprobă proiectele de dezvoltare regională, selecționate la nivel regional în concordanță cu prioritățile și metodologia elaborate de Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională, împreună cu organismele regionale specializate;
4. Transmite Consiliului Național pentru Dezvoltare Regională, în vederea aprobării finanțării, portofoliul de proiecte pentru care se aplica o procedura de selecție la nivel național;
5. Aprobă criteriile, prioritățile, alocarea și destinațiile resurselor Fondului pentru dezvoltare regională;

⁴⁶ http://www.inforegio.ro/index.php?page=INSTITUTIONS_CRESC, Inforegio, Portalul Programului Operațional Regional, *Comitetele Regionale de Evaluare Strategică și Corelare*.



6. Prezintă Consiliului Național pentru Dezvoltare Regională propuneri privind alocarea de resurse de la Fondul Național pentru Dezvoltare Regională;
7. Urmărește utilizarea fondurilor alocate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională;
8. Aprobă propunerile anuale ale bugetelor de venituri și cheltuieli elaborate de Agenție;
9. Propune Consiliului Național pentru Dezvoltare Regională cuantumul; contribuțiilor anuale, în limita sumelor aprobate prin bugetele celor șapte județe membre, alocate Fondului pentru Dezvoltare regională, în vederea finanțării politicilor regionale, precum și destinația și eșalonările de plată ale acestora;
10. Atrage alte contribuții financiare, locale și regionale, în vederea realizării obiectivelor regionale, sursele atrase constituindu-se ca venituri la din Fondul pentru Dezvoltare Regională;
11. Aprobă rapoartele de activitate semestriale întocmite de Agenție;
12. Coordonează și sprijină dezvoltarea parteneriatelor regionale;
13. Elaborează și aprobă regulamentul propriu de organizare și funcționare, în conformitate cu regulamentul-cadru de organizare și funcționare a consiliilor pentru dezvoltare regională, aprobat prin HG nr. 1256/2004;
14. Avizează contractele, convențiile, acordurile, protocoalele, precum și alte documente similare încheiate de către Agenție cu terți în domeniul specific de activitate, inclusiv cu instituțiile similare din cadrul Uniunii Europene și informează corespunzător Consiliului Național pentru Dezvoltare Regională;
15. Aprobă Statutul de organizare și funcționare a Agenției, organigrama acesteia, precum și statutul de funcții;
16. Coordonează activitățile de mediatizare la nivel regional al politicilor și obiectivelor de dezvoltare regională, a programelor regionale finanțate de Uniunea Europeană, precum și cele privind utilizarea, la nivelul regiunii a fondurilor, asigurând transparența și informarea corectă,



rapidă și în timp util a cetățenilor, în special a întreprinzătorilor;

17. Aprobă rapoartele Agenției în care sunt evidențiate stadiul, dificultățile de implementare, precum și impactul programelor și proiectelor de dezvoltare regională, rapoarte care vor fi înaintate la Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională;
18. Îndeplinește și atribuțiile ce-i revin în conformitate cu legislația privind zonele defavorizate;
19. Aprobă sigla, însemnele, misiunea, viziunea și valorile Agenției.

❖ *Organismele Intermediare*

Sunt instituții desemnate de AM cu atribuții obținute prin delegare de la acestea (pe bază contractuală), care implementează măsuri cuprinse în PO.

1. Au contactul direct cu solicitanții de finanțare prin PO
2. îndrumă potențialii beneficiari în elaborarea proiectelor
3. lansează procesul de depunere de către solicitanți a cererilor de finanțare
4. primesc și înregistrează solicitările de finanțare, sprijină procesul de selecție, notifică solicitanții cu privire la rezultatele procesului de evaluare și urmăresc întregul proces de implementare.
5. Raportează AM în mod regulat cu privire la procesul de evaluare (Evaluarea eligibilității – verificarea tehnică și financiară + evaluarea proiectelor → raportare către AM, responsabilă pentru evaluarea finală)
6. Efectuează verificările la fața locului (anunțate sau neanunțate) la niveluri inferioare; monitorizarea implementarea proiectelor aprobate
7. Primește rapoartele de progres de la beneficiar
8. Depune solicitările de plată la AM
- 9.



❖ ***Autoritatea de Certificare și Plată (Ministerul Economiei și Finanțelor)***

Structura organizatorică în cadrul Ministerului Economiei și Finanțelor, responsabilă cu certificarea sumelor cuprinse în declarațiile de cheltuieli transmise la Comisia Europeană și pentru primirea fondurilor transferate României din Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune și asigurarea transferului acestora către beneficiari, precum și a sumelor de prefinanțare și cofinanțare aferente acestora din fonduri alocate de la bugetul de stat.

Reprezintă organismul care elaborează și înaintează cererile de plată și primește de la CE sumele aferente fondurilor structurale.

❖ ***Curtea de Conturi - Autoritatea de Audit***

Autoritatea de Audit pentru fondurile acordate României de Uniunea Europeană prin programele pre și post-aderarea, are ca atribuții realizarea auditului de sistem, verificări prin sondaj și audit final, realizarea de audit extern, verificarea corectitudinii utilizării cofinanțării naționale, precum și verificarea situației cheltuielilor pe bază de eșantion.

❖ ***Departamentul de Luptă Antifraudă***

Departamentul pentru Lupta Antifraudă – DLAF asigură protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene în România. Departamentul are atribuția de control al fondurilor comunitare, fiind coordonatorul național al luptei antifraudă.

Protecția Intereselor Financiare ale Uniunii Europene – PIF

Bugetul Uniunii Europene, finanțat din taxele și impozitele plătite de contribuabilii europeni, servește la realizarea unor proiecte de interes general. Comunitatea Europeană și Statele Membre acordă o importanță deosebită protejării acestuia, atât sub aspectul încasării corecte a taxelor și impozitelor cât și sub aspectul folosirii corespunzătoare a sumelor alocate. Aceasta este una dintre prioritățile instituțiilor implicate, fiind o obligație impusă prin Tratatul de instituire a Comunității Europene.

Protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene presupune detectarea, combaterea și monitorizarea eficientă a fraudelor și a



oricăror alte fapte ilegale care au ca efect utilizarea necorespunzătoare a fondurilor comunitare și, implicit, prejudicierea bugetului comunitar. Cooperarea dintre autoritățile naționale implicate, precum și între acestea și instituțiile comunitare este o condiție esențială pentru succesul luptei împotriva fraudei.

Atribuțiile DLAF:

- controale la fața locului ale proiectelor finanțate din fonduri europene;
- coordonarea tuturor instituțiilor naționale implicate în lupta antifraudă;
- cooperarea cu Oficiul European de Luptă Antifraudă – OLAF și cu structurile corespondente din Statele Membre ale Uniunii Europene.
-

❖ *Comisia Europeană*

Uniunea Europeană, prin Comisia Europeană se asigură că fondurile de care beneficiază România sunt administrate corect, astfel orice utilizare incorectă poate duce la aplicarea corecțiilor financiare: amânarea plăților, reducerea tranșelor ulterioare de plăți sau reducerea sumelor alocate.

Pentru **fondurile structurale**, legislația și standardele europene au la dispoziție 4 tipuri de control care pot duce la corecții financiare. În primul rând, fiecare Stat Membru trebuie să depună programe operaționale care trebuie aprobate de către Comisie înainte de efectuarea oricărei plăți. În al doilea rând, dacă Bulgaria sau România nu au o gestiune corespunzătoare, o certificare și autorități de audit adecvate, nu se va efectua nici o plată intermediară. În al treilea rând, plățile pentru programe pot fi întrerupte, suspendate sau anulate, în cazul în care Comisia suspectează sau descoperă cazuri de nereguli sau fraudă, inclusiv practici corupte. În final, corecțiile financiare se pot aplica în cazul în care neregulile sunt găsite în timpul controlului ex-post obișnuit.



4.3. Acțiuni judiciare

4.3.1. Acțiuni în contencios administrativ

Dacă cetățeanul este nemulțumit de răspunsul primit la plângerea administrativă sau dacă nu a primit nici un răspuns în termenul legal, atunci acesta se poate adresa, conform art. 8, alin. 1 din Legea 554/2004, tribunalului administrativ-fiscal în circumscripția căruia are domiciliul, solicitând anularea actului, în tot sau în parte, repararea pagubei și daune morale. De asemenea, cetățeanul se poate adresa instanței și pentru nesoluționarea în termen sau pentru refuzul nejustificat de soluționare a acesteia, precum și prin refuzul de efectuare a unei anumite operațiuni administrative necesare pentru exercitarea sau protejarea dreptului sau interesului legitim.

ATENȚIE	• Cetățeanul se poate adresa instanței judecătorești numai după parcurgerea procedurii prealabile.
----------------	--

Termenul pentru sesizarea instanței în vederea anulării unui act administrativ individual, a unui contract administrativ, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei cauzate se pot introduce în termen de 6 luni de la:

- o data comunicării răspunsului la plângerea prealabilă;
- o data comunicării refuzului nejustificat de soluționare a cererii;
- o data expirării termenului de soluționare a plângerii prealabile, respectiv data expirării termenului legal de soluționare a cererii;
- o data expirării termenului de 30 de zile, calculat de la comunicarea actului administrativ emis în soluționarea favorabilă a cererii sau, după caz, a plângerii prealabile;
- o data încheierii procesului-verbal de finalizare a procedurii concilierii, în cazul contractelor administrative.

IMPORTANT	Pentru motive temeinice, în cazul actului administrativ individual, cererea poate fi introdusă și peste termenul de 6 luni, dar nu mai târziu de un an de la data comunicării actului, data luării la cunoștință, data introducerii cererii sau data încheierii procesului-verbal de conciliere, după caz.
------------------	--



Acțiunea în contencios administrativ se întemeiază pe dispozițiile art. 52 din Constituție, care îndreptățește persoana vătămată într-un drept al său, de o autoritate publică, printr-un act administrativ, sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

De asemenea, art. 1, alin. 1 din Legea nr. 554 din 2004 a contenciosului administrativ prevede că orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente, pentru anularea actului, recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

IMPORTANT	Potrivit art. 2, alin. 2 din Legea nr. 554/2004, se asimilează actelor administrative și refuzul nejustificat de a rezolva o cerere referitoare la un drept sau la un interes legitim, precum și faptul de a nu răspunde solicitantului în termenul legal.
------------------	--

ATENȚIE	Se consideră nesoluționare în termenul legal a unei cereri faptul de a nu răspunde solicitantului în termen de 30 de zile de la înregistrarea cererii respective, dacă prin lege nu se prevede alt termen (art. 2, alin. 1, lit. g din Legea 554/2004)
----------------	--

Hotărârea pronunțată de tribunalul administrativ-fiscal poate fi atacată cu recurs la secția de contencios administrativ a curții de apel în circumscripția căreia se află instituția publică.

4.3.2. Acțiuni penale

Plângerea penală

- poate fi făcută numai de victima uneia din infracțiunile de corupție;
- trebuie să conțină toate datele de identificare ale părții vătămate;
- conține descrierea faptei, indicarea făptuitorului (eventual numele acestuia, dacă este cunoscut);
- se vor indica și mijloacele de probă propuse.



Denunțul

- poate fi făcut de orice persoană care are cunoștință de săvârșirea uneia din faptele de corupție;
- conține datele de identificare ale denunțatorului;
- conține descrierea faptei și indicarea făptuitorului;

ATENȚIE	Denunțurile anonime sunt luate în considerare numai dacă prezintă indicii clare ce pot face obiectul sesizării din oficiu a organelor de urmărire penală, fiind considerate sesizări din oficiu.
----------------	---

Instituții competente

Plângerea penală sau denunțul trebuie înaintate organelor de urmărire penală, după cum urmează:

⇒ Pentru infracțiunea de conflict de interese sesizările trebuie adresate **organului de poliție** în raza căruia s-a săvârșit infracțiunea sau **parchetului de pe lângă judecătoria**.

Dacă aceste infracțiuni sunt săvârșite de membrii ai guvernului sau magistrați, sesizarea trebuie adresată procurorului

⇒ Pentru infracțiunile toate celelalte infracțiuni de corupție sesizările trebuie adresate **parchetului de pe lângă tribunal**, urmărirea penală efectuându-se obligatoriu de către procuror.

ATENȚIE	Sunt de competența parchetelor de pe lângă instanțe, potrivit dispozițiilor Codului de procedură penală, infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, care nu sunt date, conform alin. (1), (1 ¹) și (1 ²), în competența Direcției Naționale Anticorupție.
----------------	--

a. Atribuțiile organelor de poliție:

1. constituie probele dosarului de urmărire penală, prin verificarea și completarea informațiilor furnizate prin plângeri și denunțuri;
2. adună probe, audiază părțile vătămate, învinuții și martorii;
3. pot să organizeze, împreună cu procurorul, acțiuni de flagrant.

b. Atribuțiile parchetelor de pe instanțele judecătorești:

1. coordonează și supraveghează activitatea de cercetare penală a Poliției;



2. procurorul poate să efectueze orice acte de urmărire penală în cauzele pe care le supraveghează;
3. procurorul hotărăște dacă fapta supusă urmăririi va fi înaintată spre judecare instanței.

IMPORTANT	Procurorul este obligat ca, în pronunțarea unei soluții, să îndeplinească toate actele procedurale premergătoare pe care le indicați și/ sau pe care legea le prevede.
------------------	--

Direcția Națională Anticorupție

a. Atribuții:

1. efectuarea urmăririi penale, în condițiile prevăzute în Codul de procedura penală, în Legea nr. 78/2000, pentru infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000 care sunt, potrivit art. 13, în competența Direcției Naționale Anticorupție;
2. efectuate din dispozițiile procurorului de către ofițerii de politie judiciară aflați sub autoritatea exclusivă a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție;
3. conducerea, supravegherea și controlul activităților de ordin tehnic ale urmăririi penale, efectuate de specialiști în domeniul economic, financiar, bancar, vamal, informatic, precum și în alte domenii, numiți în cadrul Direcției Naționale Anticorupție;
4. sesizarea instanțelor judecătorești pentru luarea măsurilor prevăzute de lege și pentru judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000, cu modificările ulterioare, care sunt, potrivit art. 13, în competența Direcției Naționale Anticorupție;
5. participarea, în condițiile legii, la ședințele de judecată;
6. exercitarea cailor de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile prevăzute de lege;
7. studierea cauzelor care generează și a condițiilor care favorizează corupția, elaborarea și prezentarea propunerilor în vederea eliminării acestora, precum și pentru perfecționarea legislației penale;



8. elaborarea raportului anual privind activitatea Direcției Naționale Anticorupție și prezentarea acestuia Consiliului Superior al Magistraturii și ministrului justiției, nu mai târziu de luna februarie a anului următor, iar ministrul justiției va prezenta Parlamentului concluziile asupra raportului de activitate a Direcției Naționale Anticorupție;
9. constituirea și actualizarea bazei de date în domeniul faptelor de corupție.
10. conducerea, supravegherea și controlul actelor de cercetare penală.

b. Competențe

Sunt de competența Direcției Naționale Anticorupție infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, săvârșite în una dintre următoarele condiții:

1. dacă, indiferent de calitatea persoanelor care le-au comis, au cauzat o pagubă materială mai mare decât echivalentul în lei a 200.000 euro ori o perturbare deosebit de gravă a activității unei autorități publice, instituții publice sau oricărei alte persoane juridice ori dacă valoarea sumei sau a bunului care formează obiectul infracțiunii de corupție este mai mare decât echivalentul în lei a 10.000 de euro;
2. dacă, indiferent de valoarea pagubei materiale ori de gravitatea perturbării aduse unei autorități publice, instituții publice sau oricărei alte persoane juridice ori de valoarea sumei sau a bunului care formează obiectul infracțiunii de corupție, sunt comise de către: deputați; senatori; membri ai Guvernului, secretari de stat ori subsecretari de stat și asimilații acestora; consilieri ai miniștrilor; judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și ai Curții Constituționale; ceilalți judecători și procurori; membrii Consiliului Superior al Magistraturii; președintele Consiliului Legislativ și locțiitorul acestuia; Avocatul Poporului și adjuncții săi; consilierii prezidențiali și consilierii de stat din cadrul Administrației Prezidențiale; consilierii de stat ai primului-ministru; membrii și controlorii financiari ai Curții de Conturi și ai camerelor județene de conturi; guvernatorul, prim-viceguvernatorul și viceguvernatorul Băncii Naționale a României; președintele și vicepreședintele Consiliului Concurenței; ofițeri, amirali, generali și mareșali; ofițeri de poliție; președinții și vicepreședinții consiliilor județene; primarul general și viceprimarii municipiului București; primarii și viceprimarii sectoarelor municipiului București; primarii și viceprimarii municipiilor; consilierii județeni; prefectii și subprefecții;



conducătorii autorităților și instituțiilor publice centrale și locale și persoanele cu funcții de control din cadrul acestora, cu excepția conducătorilor autorităților și instituțiilor publice de la nivelul orașelor și comunelor și a persoanelor cu funcții de control din cadrul acestora; avocații; comisarii Gărzii Financiare; personalul vamal; persoanele care dețin funcții de conducere, de la director inclusiv, în cadrul regiilor autonome de interes național, al companiilor și societăților naționale, al băncilor și societăților comerciale la care statul este acționar majoritar, al instituțiilor publice care au atribuții în procesul de privatizare și al unităților centrale financiar-bancare; persoanele prevăzute la art. 8 1 din Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare; lichidatorii judiciari; executorii Autorității pentru Valorificarea Activelor Statului.

3. infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene

4. dacă s-a cauzat o pagubă materială mai mare decât echivalentul în lei a 1.000.000 euro, în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 215 alin. 1, 2, 3 și 5, art. 246, 247, 248 și 248¹ din Codul penal, al infracțiunilor prevăzute la art. 175, 177 și 178-181 din Legea nr. 141/1997 privind Codul vamal al României, cu modificările și completările ulterioare, și în Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.



Glosar de termeni

- *funcționar public* - persoana numită într-o funcție publică în condițiile Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici;
- *personal contractual ori angajat contractual* - persoana numită într-o funcție în autoritățile și instituțiile publice în condițiile Legii nr. 53/2003, cu modificările ulterioare;
- *funcție publică* - ansamblul atribuțiilor și responsabilităților stabilite de autoritatea sau instituția publică, în temeiul legii, în scopul realizării competențelor sale
- *funcție* - ansamblul atribuțiilor și responsabilităților stabilite de autoritatea sau instituția publică, în temeiul legii, în fișa postului;
- *interes public* - acel interes care implică garantarea și respectarea de către instituțiile și autoritățile publice a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale cetățenilor, recunoscute de Constituție, legislația internă și tratatele internaționale la care România este parte, precum și îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, cu respectarea principiilor eficienței, eficacității și economicității cheltuirii resurselor;
- *interes personal* - orice avantaj material sau de altă natură, urmărit ori obținut, în mod direct sau indirect, pentru sine ori pentru alții, de către personal prin folosirea reputației, influenței, facilităților, relațiilor, informațiilor la care are acces, ca urmare a exercitării atribuțiilor funcției;
- *conflict de interese* - acea situație sau împrejurare în care interesul personal, direct ori indirect, al personalului contravine interesului public, astfel încât afectează sau ar putea afecta independența și imparțialitatea sa în luarea deciziilor ori îndeplinirea la timp și cu obiectivitate a îndatoririlor care îi revin în exercitarea funcției deținute;
- *informație de interes public* - orice informație care privește activitățile sau care rezultă din activitățile unei autorități publice ori instituții publice, indiferent de suportul ei;
- *informație cu privire la date personale* - orice informație privind o persoană identificată sau identificabilă.



- *program operațional* - document prezentat de un Stat Membru și adoptat de Comisie, care definește o strategie de dezvoltare în conformitate cu un ansamblu coerent de priorități, pentru a cărui realizare se face apel la un Fond sau în cadrul obiectivului de convergență, la Fondul de Coeziune și la FEDR;
- *axă prioritară* - una dintre prioritățile strategiei dintr-un program operațional constând într-un grup de operațiuni corelate și care au obiective specifice măsurabile;
- *operațiune* - un proiect sau un grup de proiecte selecționat de către Autoritatea de Management a programului operațional în cauză sau sub responsabilitatea acesteia, în conformitate cu criteriile stabilite de comitetul de monitorizare și implementat de unul sau mai mulți beneficiari, care permite atingerea obiectivelor axei prioritare la care se referă;
- *beneficiar* - un operator, un organism sau o întreprindere, din domeniul public sau privat, responsabil pentru inițierea sau pentru inițierea și implementarea operațiunilor. În contextul schemelor de ajutor în temeiul Articolului 87 din Tratat, beneficiarii sunt întreprinderile publice sau private, care realizează un proiect individual și primesc ajutor public;
- *cheltuială publică* - orice participare publică la finanțarea operațiunii, provenită din bugetul statului, al autorităților regionale sau locale, din cheltuielile Comunităților Europene legate de Fondurile Structurale și Fondul de Coeziune și orice altă cheltuială similară. Orice contribuție la finanțarea operațiunilor, provenită din bugetul organismelor de drept public sau RO 15/78 al asociațiilor formate de una sau mai multe autorități regionale sau locale sau de organisme de drept public, care acționează în conformitate cu Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii¹ vor fi privite ca și cheltuială similară;
- *organism intermediar* - orice organism sau serviciu public sau privat, care acționează sub responsabilitatea unei Autorități de Management sau de Certificare și care îndeplinește atribuțiile



unei astfel de Autorități față de beneficiarii care implementează operațiunile;

- *neregularitate* - orice încălcare a unei prevederi a dreptului comunitar, care rezultă dintr-un act sau dintr-o omisiune a unui operator economic, care are sau ar putea avea efectul de a prejudicia bugetul general al Uniunii Europene, prin imputarea unei cheltuieli necorespunzătoare bugetului general.

Legislație generală privind gestionarea asistenței comunitare nerambursabile

- H.G. nr. 497 din 01/04/2004 privind stabilirea cadrului instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea instrumentelor structurale
- H.G. nr. 1179 din 29/07/2004 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 497/2004 privind stabilirea cadrului instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea instrumentelor structurale
- H.G. nr. 2001 din 16/11/2004 pentru modificarea art. 18 din Hotărârea Guvernului nr. 497/2004 privind stabilirea cadrului instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea instrumentelor structurale
- H.G. nr. 128 din 29/01/2006 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 497/2004 privind stabilirea cadrului instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea instrumentelor structurale
- H.G. nr. 577 din 13/06/2007 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 497/2004 privind stabilirea cadrului instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea instrumentelor structurale
- Legea nr. 315 din 28/06/2004 privind dezvoltarea regională în România



- H.G. nr. 1115 din 15/07/2004 privind elaborarea în parteneriat a Planului Național de Dezvoltare
- H.G. nr. 1200 din 29/07/2004 pentru constituirea, organizarea și funcționarea Comitetului național de coordonare a procesului de pregătire pentru gestionarea instrumentelor structurale
- H.G. nr. 386 din 25/04/2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Economiei și Finanțelor
- H.G. nr. 759 din 11/07/2007 privind regulile de eligibilitate a cheltuielilor efectuate în cadrul operațiunilor finanțate prin programele operaționale

Legislație în domeniul achizițiilor publice

- O.U.G. nr. 34 din 19/04/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii
- Legea nr. 337 din 17/07/2006 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii
- Legea nr. 128 din 05/05/2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii
- H.G. nr. 925 din 19/07/2006 pentru aprobarea normelor de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractelor de achiziție publică din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii
- H.G. nr. 1337 din 27/09/2006 privind completarea Hotărârii Guvernului nr. 925/2006 pentru aprobarea normelor de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractelor de achiziție publică din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind



atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii

- H.G. nr. 71 din 24/01/2007 pentru aprobarea Normelor de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii
- Ordinul ANRMAP nr. 155 din 02/10/2006 privind aprobarea Ghidului pentru atribuirea contractelor de achiziție publică
- Ordinul ANRMAP nr. 183 din 03/11/2006 privind aplicarea dispozițiilor referitoare la contractul de publicitate media
- H.G. nr. 1660 din 22/11/2006 pentru aprobarea Normelor de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractelor de achiziție publică prin mijloace electronice din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii
- H.G. nr. 525 din 30/05/2007 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice
- H.G. nr. 782 din 14 iunie 2006 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor
- O.U.G. nr. 74 din 29/06/2005 privind înființarea Autorității Naționale pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice
- Legea nr. 111 din 27/04/2006 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 74/2005 privind înființarea Autorității Naționale pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice



- O.U.G. nr. 30 din 12/04/2006 privind funcția de verificare a aspectelor procedurale aferente procesului de atribuire a contractelor de achiziție publică
- Legea nr. 228 din 04/07/2007 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 30/2006 privind funcția de verificare a aspectelor procedurale aferente procesului de atribuire a contractelor de achiziție publică
- H.G. nr. 942 din 19/07/2006 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 30/2006 privind funcția de verificare a aspectelor procedurale aferente procesului de atribuire a contractelor de achiziție publică
- Ordinul M.F.P nr. 175 din 05/02/2007 pentru aprobarea Manualului operațional pentru activitatea de observare și verificare a atribuirii contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii - modelul și conținutul formularelor și documentelor utilizate

Legislație în domeniul ajutorului de stat

- O.U.G. nr. 117 din 21/12/2006 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat
- Legea nr. 137 din 17/05/2007 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 117/2006 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat
- H.G. nr. 1164 din 26/09/2007 privind acordarea de ajutoare de minimis pentru dezvoltarea sau modernizarea întreprinderilor

Legislație în domeniul finanțelor publice

- Legea nr. 500 din 11/07/2002 privind finanțele publice
- Legea nr. 314 din 08/07/2003 pentru modificarea art. 15 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice



- H.G. nr. 1865 din 21/12/2006 pentru modificarea limitelor valorice privind competențele de aprobare a documentațiilor tehnico-economice ale obiectivelor de investiții noi
- Legea nr. 96 din 21/04/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor – modifică art. 61 din Legea 500/2002
- Legea nr. 273 din 29/06/2006 privind finanțele publice locale
- H.G. nr. 1213 din 06/09/2006 privind stabilirea procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului pentru anumite proiecte publice și private

Legislație privind cadrul financiar general pentru gestionarea asistenței comunitare nerambursabile alocate României

- O.G. nr. 29 din 31/01/2007 privind modul de alocare a instrumentelor structurale, a prefinanțării și a cofinanțării alocate de la bugetul de stat, inclusiv din Fondul național de dezvoltare, în bugetul instituțiilor implicate în gestionarea instrumentelor structurale și utilizarea acestora pentru obiectivul convergență.
- Legea nr. 249 din 12/07/2007 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 29/2007 privind modul de alocare a instrumentelor structurale, a prefinanțării și a cofinanțării alocate de la bugetul de stat, inclusiv din Fondul național de dezvoltare, în bugetul instituțiilor implicate în gestionarea instrumentelor structurale și utilizarea acestora pentru obiectivul convergență.
- Ordin MEF nr. 911 din 10/08/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 29/2007 privind modul de alocare a instrumentelor structurale, a prefinanțării și a cofinanțării alocate de la bugetul de stat, inclusiv din Fondul național de dezvoltare, în bugetul instituțiilor implicate în gestionarea instrumentelor structurale și utilizarea acestora pentru obiectivul convergență, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 249/2007.



Legislație privind controlul și recuperarea fondurilor comunitare

- O.G. nr. 79 din 28/08/2003 privind controlul și recuperarea fondurilor comunitare, precum și a fondurilor de cofinanțare aferente utilizate necorespunzător
- Legea nr. 529 din 11/12/2003 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 79/2003 privind controlul și recuperarea fondurilor comunitare, precum și a fondurilor de cofinanțare aferente utilizate necorespunzător
- O.G. nr. 94 din 26/08/2004 privind reglementarea unor măsuri financiare
- O.G. nr. 53 din 25/08/2005 privind reglementarea unor măsuri financiare în domeniul bugetar și al contabilității publice
- O.G. nr. 12 din 31/01/2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 79/2003 privind controlul și recuperarea fondurilor comunitare, precum și a fondurilor de cofinanțare aferente utilizate necorespunzător
- Legea nr. 205 din 02/07/2007 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 12/2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 79/2003 privind controlul și recuperarea fondurilor comunitare, precum și a fondurilor de cofinanțare aferente utilizate necorespunzător
- H.G. nr. 1510 din 18/12/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței Guvernului nr. 79/2003 privind controlul și recuperarea fondurilor comunitare, precum și a fondurilor de cofinanțare aferente utilizate necorespunzător
- H.G. nr. 2396 din 21/12/2004 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței Guvernului nr. 79/2003 privind controlul și recuperarea fondurilor comunitare, precum și a fondurilor de cofinanțare aferente utilizate necorespunzător, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.510/2003
- H.G. nr. 1358 din 27/09/2006 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței Guvernului nr. 79/2003 privind controlul și recuperarea fondurilor comunitare, precum și a fondurilor de cofinanțare aferente utilizate necorespunzător, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.510/2003





Conține extrase din:

***Ghid privind mijloacele legale de combatere
a faptelor de corupție în administrația publică***

Ghid elaborat de Transparency International Romania în cadrul proiectului PHARE RO/2004/016-772.01.05.03 Îmbunătățirea luptei împotriva corupției, pentru Ministerul Justiției

Ghid de Integritate și bune practici privind achizițiile publice

Ghid elaborat de Asociația Română pentru Transparență (Transparency International – Romania) în cadrul proiectului *Centrul de Asistență Anticorupție pentru Cetățeni* (Advocacy and Legal Advice Center).

Ghidul Serviciilor Publice din Municipiul Craiova

Ghid elaborat de către Transparency International România în cadrul Proiectului *Promovarea bunei administrări și creșterea satisfacției cetățenilor față de serviciile publice*, derulat cu sprijin financiar din partea Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe.

